

Suomen Sosialidemokratisen puolueen
viidennen edustajakokouksen

(VIII:nen työväenyhdistyksien edustajakokouksen)

PÖVTÄKIRJA

Kokous pidetty Oulussa 20-27 p:nä Elokuuta 1906

Toimittanut

Mikko Uotinen

(kokouksen sihteeri)

Delsingissä
Sosialidemokratisen Puoluetöimikunnan kustannuksella

TAMPERE, 1906.

TAMPEREEN TYÖVÄEN OSUUSKIRJAPAINO r. 1.

Suomen sosialidemokratisen puolueen ohjelma:

Suomen sosialidemokratinen puolue pyrkii samoin kuin sosialidemokratiset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisen kahleista.

Syvämpänä syynä kaikkialla huomattavaan kansojen työtätekevään kerrosten sorronalaiseen asemaan eivät ole yksityiset valtiolliset laitokset, vaan se koko yhteiskunnallisen elämän perustuksena oleva oloja täydellisesti vallitseva tosiasia, että tuotannonvälikappaleiden omistaminen on tullut yksien yksinoikeudeksi. Samalla kuin taloudellinen kehitys on erottanut työvoimain omistajat, työväenluokan, tuotannonvälikappaleista, on se saanut heidät mitä raskaimpaan riippuvaisuuteen tuotannonvälikappaleiden omistajista — niihin luettuina maan suurtilojen omistajat ja kapitalistiluokka — joiden valtiollisen ja taloudellisen vallan ilmestymismuotona nykyinen luokkayhteiskunta on.

Yhä kohoava teknillinen edistys, yhä kasvava tuotannon ja omaisuuden sekä kaiken *taloudellisen vallan keskittyminen kapitalistien* ja kapitalistiryhmien käsiin vaikuttaa, että *yhä suuremmat joukot* ennen itsenäisiä pikkuteollisuudenharjoittajia ja pikkutilallisia menettävät tuotannonvälikappaleensa ja *joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulaisina, milloin velkataakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuviksi*. Köyhälistön joukko kasvaa ja samassa kasvaa myöskin riistäminen yleensä, jonka kautta yhä laajempain työtätekevään kansankerrosten elämänehdot joutuvat jyrkkään ristiriitaan niiden oman, yhä nousevan tuotantokyvyn sekä sen kautta syntyvän yhteiskunnallisen varallisuuden paisumisen kanssa. Tätä kehitystä jouduttavat ja jyrkentävät kapitalistisen tuotantotavan yhtenäisyydenpuutteesta johtuvat liikepulat sekä niitä seuraava työttömyys ja kurjuus.

Mutta kuta enemmän kapitalismin kehitys kartuttaa köyhälistöä, sitä enemmän sitä pakotetaan ja tehdään kykeneväksi taisteluun kapitalismin kehitystä vastaan. *Yksityistuotannon syrjäytyminen tekee yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi* samalla kuin kehitys luo väittä-

mättömät henkiset ja aineelliset edellytykset uusille yhteistuotantomuodoille, joiden perustuksena on, että yhteiskunta omistaa tuotannonvälikappaleet. Samassa kohoo köyhälistö itsetietoiseksi siitä, että sen täytyy kannattaa ja jouduttaa tätä kehitystä, ja että tuotannonvälikappaleiden siirtymisen yksityisomaisuudesta kansan omaisuudeksi tulee olla sen päämääränä, valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen keinona sen taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi. Ainoastaan luokkatietoisuuteen herännyt ja luokkataisteluun järjestynyt köyhälistö voi olla tämän välttämättömän kehityksen kannattajana. *Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan asemansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi on siis Suomen Sosialidemokratisen puolueen varsinaisena ohjelmana*, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja.

Suomen sosialidemokratinen puolue tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkaetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtain himmentämistä, sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteistoimintaan ainoastaan silloin, kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta.

Suomen sosialidemokratinen puolue on kansainvälinen puolue: se tuomitsee kaikki kansojen etuoikeudet samoin kuin syntyperän, sukupuolen ja varallisuuden etuoikeudet sekä julistaa, että taistelun riistämistä vastaan tulee olla kansainvälisen samoin kuin riistäminenkin on. Se tuomitsee ja vastustaa kaikkea lausuntovapauden sortoa, sekä kaikkea valtiollista ja kirkollista holhontaa. Se vaatii työntekijäluokan elämän laillista suojelemista ja taistelee hankkiakseen köyhälistölle kaikilla julkisen elämän aloilla mahdollisimman suuren vaikutusvallan.

* * *

Näiden periaatteiden mukaisesti on sosialidemokratisen puolueen lähimpinä vaatimuksina:

1. Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21') vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä kunnallisella että valtiollisella alalla. Suhteellinen edustus ja yksikamari-järjestelmä. Salainen äänestys. Vaalien ja äänestysten toimittaminen lain määräämänä vapaapäivänä. Palkkio valituille edustajille kaikilla aloilla.
2. Välitön lainsäädäntö-oikeus kansalle lakien esittämis- ja hylkäämistä oikeuden kautta.
3. Täydellinen yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.
4. Yleinen koulupakko. Maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakouluissa maksuttomat opetusvälikappaleet sekä ylläpito kaikille oppi-

1) Muutettu Oulun puoluepäivillä 20 vuodeksi.

laille, yleisissä oppilaitoksissa niille, jotka osoittavat erityistä kykyä. Kansakoulu on järjestettävä kaikkien ylempäin oppilaitosten pohjakouluksi.

5. Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottavat yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.

6. Kaikkien henkilöllisten ja välillisten verojen poistaminen yleisellä asteettain nousevalla tuloverolla, jolloin ansioton arvonnousu ja korkotulot sekä perintö on verotettava ankarammin kuin omasta ansiosta tai työstä johtuvat tulot. Verotettavan omaisuuden ilmoittamisvelvollisuus.

7. Maksuton oikeudenkäyttö ja oikeusapu. Korvaus viattomasti syytetyille, vangituille ja tuomituille.

8. Terveystenhoito valtion ja kuntain asiaksi. Maksuton lääkärintapua ja lääkkeet sekä synnytysapu. Maksuton hautaus.

9. Sotilastaakkaa on vähennettävä ja kansanpuolustus on järjestettävä vakituisen sotaväenoton sijaan. Rauhanaatetta on käytännössä toteutettava.

10. Kaikkien rajotusten poistaminen, jotka asettavat naisen yleis- tai yksityisoikeudellisessa suhteessa ala-arvoisempaan asemaan kuin miehen.

11. Yleinen kielto laki väkijuomain valmistamisen ja kaupan suhteen.

Työuäensuojelulainsääöäntö.

1. Työaika on saatava 8-tuntiseksi niissä ammateissa, missä eivät epäterveelliset olosuhteet vaadi sitä lyhemmäksi.

2. Kullakin paikkakunnalla elintarpeisiin riittävä alin palkka on määrättävä ei ainoastaan valtion ja kuntain vaan yksityistenkin teettämissä töissä.

3. Yötyö on kiellettävä kaikilla muilla aloilla, paitsi sellaisilla, joiden teknillinen laatu tekee katkeamattoman työn välttämättömäksi. Naisilta ja nuorilta työntekijöiltä on yötyö kokonaan kiellettävä.

4. Täysi, vähintään 36¹) tuntia kestävä yhtämittäinen lepoaika viikossa on säädettävä.

5. Lapset alle 14²) vuoden on kiellettävä kaikesta ansiotyöstä. Lapsia (14—16³) v.), oppilaita ja nuoria työntekijöitä (16—18⁴) v.) varten on säädettävä riittäviä suojelumääräyksiä.

6. Naisten työ on kiellettävä aloilla, missä se on heidän ruumiilleen vahingollista. Raskauden aikana on työ helpotettava tai kokonaan kiellettävä siitä alkaen, kun ne normalisen raskaudentilan merkit, jotka vaikeuttavat työtä, ilmestyvät raskauden-ajan loppupuolella, sekä vähintään 6⁵) viikkoa synnytyksen jälkeen.

7. Edelläolevat määräykset ovat ulotettavat, paitsi teollisuustyöväkeen, käsityöläisiin, maanviljelystyöväkeen ja palvelijoihin sekä mikäli mahdollista, kauppa- ja kulkulaitosten työväkeen.

8. Työväen suojelumääräysten tarkkaa noudattamista valvomaan on asetettava riittävä määrä sekä mies- että naistarkastajia ammatin laadun mukaan ja määrättävä niille apulaisia työväestöstä. Suojeluskäytännön rikkominen on estettävä ankarilla rangaistuksilla.

9. Kaikkiin työntekijöihin sekä heidän asemassaan oleviin henkilöihin ulottuva kansanvakuutus, käsittäen paitsi sairas- ja tapaturma-, myöskin vanhuus- ja ansiokyvyyttömyys- sekä leskien ja orpolasten ynnä työttömyysvakuutuksen, on saatava aikaan. Vakuutuksesta syntyvät kustannukset suoritetaan yleisen tulo-, varallisuus- ja perintöveron kautta keräytyvistä varoista. Vakuutuslaitoksen hallinnon jäsenet valitsevat vakuutetut itse.

10. Vakuutuslait ovat siten laadittavat, että ne eivät anna aiheita mielivaltaiselle tulkitsemiselle eikä kiertelemiselle. Vakuutetuille ja heidän omaisilleen on myönnettävä täysi vahingonkorvaus.

11. Aviottomille ja hoidotta jääneille lapsille on valtion toimesta saatava täysin tarkotustaan vastaava hoito ja kasvatus.

Kunnallinen ohjelma.

1. Äänioikeusoloja korjattaessa ei kunnallista vaalioikeutta missään tapauksessa saa asettaa valtiollista äänioikeutta ahtaammalle. Työväelle on kunnallisissa edustuslaitoksissa myönnettävä väkilukuun nähden suhteellinen määrä edustaja-sijoja.

2. Tilanahtauden ja siitä johtuvien terveydellisten sekä muiden epäkohtain poistamiseksi ynnä monien muiden vaatimusten tyydyttämiseksi on kuntain, varsinkin kaupunkikuntain, ostettava lisämaita mahdollisimman suurissa määrissä.

3. Kuntien on otettava haltuunsa sellaiset yleiselle hyvinvoinnille tärkeät liikealat, joita se menestyksellä voi hoitaa tai jotka yksityisten hallussa ollen saattavat kunnan jäsenet heistä suuressa määrässä riippuvaisiksi.

4. Työväen asuntopulan poistamiseksi on kuntain rakennettava riittävästi ajanmukaisia asuntoja sekä yksityistä yrittelijäisyttä sillä alalla vissien ohjeiden alaisena kaikin tavoin edistettävä. Kunnallisia yömajoja on järjestettävä.

5. Sairaanhoidon, lääkärinapu, lääkkeet ja hautaus kunnan kustannuksella. Näitä maksuja ei saa pitää vaivaisapuna.

6. Turvattomien lasten ja vanhusten hoito on ajanmukaisella ja inhimillisellä tavalla järjestettävä.

7. Työväestölle on laitettava kuntain kustannuksella terveellisiä, hyvin järjestettyjä ja maksuttomia kesälomasiirtoloita.

8. Yleisemmän työttömyysajan sattuessa on kunnan hankittava asujamilleen riittävästi työtä ja määrättävä riittävä alin palkka. Kuntien on perustettava yleisiä työttömyysrahastoja.

9. Kunnan työt ovat teetettävät ilman välikäsiä ja palkka maksettava sen tariffin mukaan, mikä kussakin ammatissa on silloin voimassa.

10. Työaika kunnan töissä on asetettava 8-tuntiseksi.

11. Kuntain on perustettava työnvälitystoimistoja, joitten hallinnossa tulee olla ainakin puolet työväen järjestöjen valitsemissa edustajia.

12. Kunnallinen kielto-oikeus on saatava aikaan, kunnes yleinen kieltolaki on säädetty.

13. Koulutarpeet kunnan kustannuksella sekä muuten mitä yleinen puolueohjelma tässä kohden määrää.

14. Vähävaraisia varten todellinen köyhäin asianajaja, jonka valitseminen jätettäköön vähävaraisten huostaan.

15. Kunnallisia tehtaitten- ja ammattitarkastajia on asetettava, joitten valitsemiseen riittävän suuri vaikutus työläisille on annettava.

maatalousohjelma.

1. Valtion ja kuntain nyt jo omistamia tiloja ja maa-aloja ei saa myydä eikä lahjoittaa.

2. Valtion ja kuntain omistamat asumattomat maa-alat ovat saatettavat viljeltäviksi, mutta ei omistusoikeudella.

3. Pakollisesti myytäväksi joutuneet maatilat, kosket ja kaivannot ovat arvioitavat ja otettavat arvatusta hinnasta valtion omiksi.

4. Kunnille on saatava oikeus pakkolunastuksella haltuunsa hankkia yksityisten tiloja tai osia niistä. Lunastus on luettava sen mukaan, mitä nuo maa-alat tuottavat.

5. Valtion hallussa olevat ja vasta lunastettavat maa-alat ovat annettavat tilattomille tai sellaisille osuuskunnille, joitten jäsenet itse viljelevät maata.

6. Valtioapua on annettava etupäässä pikkuviljelystä tarkoitaville toimenpiteille. Samoin kaikille osuustoiminnan luontoisille yrityksille maatalouden alalla.

7. Torppareille ja maanvuokraajille on saatava täydellinen käyttöoikeus ja myöskin myyntioikeus vuokraamansa maan viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua on heille maksettava täysi korvaus siitä, mitä vuokratun maan arvo on heidän työnsä kautta kohonnut.

8. HMetsästyksen- ja kalastusoikeus on heti tehtävä maanomistuksesta riippumattomaksi.

9. Erittäinkin valtion ja kuntain toimenpiteitten kautta olisi maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja kaikilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla

edistettävä, varsinkin siten, että varsinainen rahvas maalla tulisi tuntemaan maanviljelyksen uusimmat työtavat ja saisi välttämättömät ammattitiedot.

10. Tilatonta väestöä on sivistettävä ja tietopuolisesta kasvatettava.

11. Palkollissääntö on lakkautettava.

* * *

Oulun kokouksessa v. 1906 hyväksytty vaaliohjelma täydentää ja osaksi muuttaa tämän ohjelman erikoiskohtia, joten siihen on kiinnitettävä huomiota.

Kokouksen osanottajat.

Yhdistyksien edustajat:

- A.** **Ahlaisten** t. y., Antti Lindroos.
Ainolan t. y. »Tarmo», A. Hurme.
Akaan Toijalan t. y.: Emil Siren. (Sama Akaan Viialan).
Akaan Viialan t. y.: sama kuin Akaan Toijalan.
Alastaron t. y.: Kalle Suominen. (Sama Punkalaitumen ja Jylhänmaan).
- Alavieskan** t. y.: A. Hannula.
Ahonpään t. y.: A. Pihlajista.
Antrean t. y.: J. Pihlman. (Sama Hannilan).
Anttolan t. y. Juho Kärkkäinen.
Asikkalan t. y.: Aug. Sainio. (Sama Riihilahden).
Alhon t. y.: A. Kinnunen. (Sama Kurkijoen ja Elisenvaaran).
Arrakosken t. y.: E. Pykälistö. (Sama Autoisten, Maakesken ja Jokioisten).
Autoisten t. y.: sama kuin Arrakosken t. y.
Auran torppariosasto Oulu: H. Kostamo.
- B.** **Bergön** t. y.: A. Peltonen.
Bembölen t. y.: A. Hoffren. (Sama Espoon, Rannikon, Nuuksion ja Lahnuksen).
- D.** **Daalintehtaan** t. y.: I. Grundström.
- E.** **Enson** t. y.: T. Riksmän.
Enson t. y:n naisosaston: Ida Jalonen.
Enon t. y.: Arvi Nuutinen.
Espoon t. y.: sama kuin Bembölen t. y.
Elisenvaaran t. y.: Sama kuin Alhon t. y.
Eurajoen t. y: J. Heino.
- F.** **Forssan „Kuha"** t. y.: Santeri Nuorteva.
- G.** **Galitsinan** t. y.: V. Maidell. (Sama Kämärän ja Ylä Säiniön).
- H.** **Haapakosken** t. y.: P. Rytönen.
Haapamäen t. y.: O. Kankaanpää. (Sama Kolhon ja Ylikeuruun).

- Haapaveden** t. y.: Matti Viitanen, Maria Siimes.
- Haaviston** t. y.: J. E. Lindfors. (Sama Vaskijärven ja Siikolan).
- Hangan** t. y.: H. Heiskanen.
- Haminan** t. y.: Hj. Marttila.
- Hallan** t. y.: Vilho Heimonen.
- Hattulan** t. y.: K. Videll.
- Hattulan** torppariliitto N:o 1: Kalle Videll.
- Hauhon** t. y.: Juho Tapola.
- Heinolan** t. y.: O. Orasmaa. (Sama Heinolan kaup).
- Heinolan kaup.** t. y.: sama kuin Heinolan.
- Heinäveden** t. y.: M. Ropponen. (Sama Papinniemen ja Palokin)..
- Heinlahden** t. y.: H. Nevander. (Sama.Hirvakosken).
- Helsingin** t. y.: A. Halme, E. Leino, Fiina Pietikäinen, A. Perden, E. Lainio, A. Räsänen, S. Hellsten, K. Siekkinen, Ida Kantanen, P. Haarola, A. Järvenpää, O. Heinonen.
- Helsingin ruotsal.** t. y.: K. H. Viik ja H. Nylund,
- Helsingin pitäjän** t. y.: sama kuin Fredriksbergin t. y.
- Helsingin uiko t. y.:** F. A. Palm, J. Pietikäinen.
- Helsingin Palvelijatar y.:** Miina Sillanpää.
- Hermannin** t. y.: Karl Sundström.
- Hiitolan** t. y.: Kalle Pakarinen,
- Hinerjoen** t. y.: Kustaa Rintala.
- Hirvelän** t. y.: Frans Tila, (Sama Liikkalan, Sippolan, ja Inke-roisten).
- Humppilan** t. y.: Paavo Kallioinen. (Sama Ypäjän).
- Huittisten** t. y.: F. E. Sundell.
- Huopalahden** t. y. : sama kuin Fredriksbergin.
- Himangon** t. y.: J. Pyykkö. (Sama Kannuksen).
- Haukilahden** t. y.: sama kuin Karjalan Koitto t. y.
- Hannilan** t. y.: sama kuin Antrean t. y.
- Honkijoen** t. y.: P. Lehtovaara, (Sama Lavolan).
- Härskisaaren** t. y.: sama kuin Imatran t. y.
- Huhtan** t. y.: sama kuin Järvikunnan t. y.
- Honkalan** t. y.: Iisak Haapaniemi. (Sama Saarijärven, Lanneveden, Mahlun, Hömilän, Kalmarin, Uuraisten Kangaskylän).
- Hömilän** t. y.: sama kuin Honkalan t. y.
- Halilan** t. y.- V. Auvinen. (Sama Uudenkirjon ja Metsäkylän).
- Hallinevan** t. y.: R. Sormunen.
- Hämeenlinnan** t. y.:J. H. Saaristo.
- Hämeenlinnan maaseurak.** t. y.- sama kuin Hämeenlinnan.
- Hämeenkylässä** t. y.: sama kuin Fredriksbergin.
- Hämeenkyrön** t. y.: Iivari Huvi, Esa Aalto.
- Haukiputaan** t. y.: A. Väänänen.
- Högforsin** t. y.: Antti Hurme.

- I.** **Ihalan** t. y.: S. Ristola.
Imatran t. y.: N. Salovaara.
Inkilän t. y.: Aug. Hytönen. (Sama Sairalan).
Immoian t. y.: Olli Hänninen. (Sama Ruoholahden ja Härski-
saaren).
Inkeröisten t. y.: sama kuin Hirvelän t. y.
Ilomantsin t. y.: A. Lahtinen.
- J.** **Jaakkiman** t. y.: S. Pipatti.
Jokelan t. y.: N. Sorsa.
Jokioisten t. y.: G. Kopila.
Joroisten t. y.: Sulho Leppä.
Joukolan t. y.: A. Kosonen.
Juustilan t. y.: V. Kymäläinen. (Sama Yliveden ja Kilpeenjoen).
Juvan tehtaan t. y.: A. Savolainen.
Jyväskylän t. y.: Aino Takala ja K. E. Salovaara.
Jyväskylän pit. torppari os.: R. Huovelin.
Jylhänmaan t. y.: K. Salminen.
Jämsän t. t.: F. Peltonen ja H. Pylväs.
Jämsänkosken t. y.: samat kuin Jämsän t. y.
Jämsän Koskenpäällystän t. y.: samat kuin Jämsän t. y.
Janakkalan t. y.: A. Kasurinen.
Jätinjärven t. y.: M. Jokinen.
Jalasjoen t. y.: F. Koskinen ja K. J. Ojamo. (Samat Loimaan Ko-
jonkulman, Metsämaan).
Järvikunnan t. y.: Aatto Siren. (Sama Orimattilan, Luhtikylän,
Virenojan ja Huuhtain).
Jouhenniemen t. y.: P. Kosonen.
Joensuun t. y.: K. Tikkanen.
Järvenpään t. y.: J. E. Lindfors. (Sama Pyhäjärven Huoviston,
Vaskijärven ja Siikolan).
- K.** **Kaakamon** t. y.: J. Laukila.
Kalajoen t. y.: A. Virta.
Kaarinan raittiusseura: F. Koskinen.
Kangasniemen t. y.: V. Suuronen.
Kannuksen t. y.: sama kuin Himangon.
Kyrön kosken t. y.: E. Hiidenuhma.
Kuorsuman t. y.: sama kuin Kiikoisten.
Kauhalammin t. y.: sama kuin Hahtjärven.
Kosken t. y.: S. Strömberg. (Sama Mathildedalin ja Teijon).
Kimolan torpp. os.: A. Paappanen. (Sama Luppalan puiston torp-
parien, Oravalan ja Valkealan torppariosastot).
Kivijärven t. y.: E. Mielikäinen. (Sama Parikkalan).
Kolhon t. y.: sama kuin Haapamäen.
Kämärän t. y.: sama kuin Oalitsinan.

- K. Kalajoen Perkkkaus** t. y.: sama kuin Kalajoen t. y.
Kallion sahan t. y.: T. Leppänen.
Kaipiaisten t. y. H. Tuhkanen.
Karihaaran t. y.: Matti Myllypelto.
Kaukolan t. y.: Pekka Pekonen. (Sama Ojajärven).
Karjalan Koitto t. y. Evert Eloranta.
Kalvolan t. y.: K. Bernhard. (Sama Sääksmäen Saarioispuolen ja Vehkajoen).
Kajaanin t. y.: V. J. Paak.
Karkun t. y.: K. Lehtinen.
Kantolan t. y.: K- J. Saksman. (Sama Rautajärven ja Ammät-
sän).
Kannuksen t. y.: J. Pyykkö. (Sama Himangon).
Kirvun t. y.: J. P. Kaasinen.
Kirjaltajaliitto: P. Itkonen, O. Räisänen ja A. Salava.
Kiikoisten t. y.: G. Alho.
Kemin työväenseura: A. Laakkonen, A. Mantere ja H. Herrala.
Kempeleen t. y.: V. Mikkonen¹.
Kerimäen t. y.: P. Kosonen.
Keuruun t. y.: A. Anttila.
Kilpuan t. y.: J. Viljamaa.
Kouvolan t. y.: G. Mankonen.
Kokkolan suom. t. y. G. Mattila.
Korkeakosken t. y.: I. Salonen.
Kokemäen t. y.: F. Rantala.
Kellomäen t. y.: A. Tynkkynen. (Sama Kuokkalan ja Raivolan).
Kuokkalan t. y.: sama kuin Kellomäen.
Kuivanteen t. y.: sama kuin Arrajoen t. y.
Kotkan t. y. J. Aaltonen, D. Eskelinen, V. Airola, V. Berg, A. Ny-
berg, M. Viitanen, Mimmi Pettersson ja K. Kalke.
Kokkolan ruots. t. y.: E. Mattila.
Kärkölän t. y.: V. Kivirinta. (Sama Kärkölän Marttilan).
Kärkölän Marttilan t. y.: sama kuin Kärkölän.
Kemijärven t. y.: A. H. Hentunen.
Kilpuan t. y. K. Aalto.
Kausalan t. y.: J. K. Lehtinen.
Kulhon t. y.: P. Tikkanen.
Kymin Korkeakosken t. y.: K. J. Suomi.
Kuopion t. y.: J. P. Mömmö ja H. Kokkonen.
Kurkijoen t. y.: sama kuin Alhon t. y.
Kurun t. y. G. A. Taipale.
Kuolajärven t. y.: K. Riikola ja E. Lehen.
Käkisalmen t. y.: Juho Konttinen ja K. Heino.
Kyminteht. t. y.: J. Kuivila ja A. Typpö.

- K. Koveron** t. y.: F. Kemppainen. ,
Kajaanin t. y.: V. Paakki.
Kuusankosken t. y.: E. Kunnas, J. Kaarre, Fiina Kajander..
Kyrön t. y.: J. Enqvist ja Hilda Enqvist. (Samat Turunkosken).
Kymin t. y.: A. Pylkkänen, Maria Helander ja A. Vesa.
Kuusiluodon t. y.: Antti Ollikainen.
Kilpeenjoen t. y.: sama kuin Juustilan t. y.
Kaukaan tehtaan t. y. Hilma Leppänen, Heikki Torvinen.
Korven t. y.: E. Tuohisto. (Sama Nurmijärven Lepsämän, Perttulan ja Nummenpään).
Kokemäen saaren t. y.: K. Valve. (Sama Porin maalaisseurakunnan, Vähärauman ja Ruosniemen).
Kavantsaaren t. y.: M. Siikanen.
Karijärven t. y.: sama kuin Arimaan teht. t. y.
Kangaskylän t. y. Sama kuin Honkalan t. y.
Kuivanteen t. y.:
- L. Lahden** t. y.: Evert'Puonti ja J. L. Siikanen.
Lapuan t. y.: J. Rönn.
Lappilan t. y.: sama kuin Kinnolan torpp. os.
Lammin t. y.: K. Sähisten. (Sama Tuuloksen).
Lamposaaren t. y.: N. Ruhanen.
Lappeenrannan t. y.: K. Frestadius.
Lauritsalan sahan t. y.: M. Manninen ja J. Väger.
Lehtoniemen t. y.: Sama kuin Joroisten.
Lehmon t. y. P. Tikkanen.
Laukaan k. k. t. y.-. A. Vikman. (Sama Laukaan Lievestuoreen).
Laukaan Lievestuoreen t. y.: sama kuin Laukaan k. k.
Lappilan t. y.: V. Kivirinta.
Lavolan t. y.: sama kuin Honkijoen.
Littoisten t. y.: T. O. Kahila. (Sama Liedon ja Paattisten).
Liedon t. y.: sama kuin Littoisten t. k.
Leppäkosken t. y.: J. Korhonen.
Limingan t. y.: Katri Suni, J. V. Tossava ja A. Puhakka.
Loimaan t. y.: F. Koskinen.
Lempäälän t. y.: O. Mäkinen.
Lohjankylän t. y.: A. Lehmusluoto.
Lohjan t. y.: O. Ranimus. (Sama Virkkalan).
Leppäkosken t. y.: K. Pöyhönen.
Loimaan Kojonkulman t. y.: sama kuin Jalasjoen t. y.
Lopen t. y.: K. Lampinen.
Lahmuksen t. y.: sama kuin Bembölen t. y.
Luhtaan t. y.: sama kuin Arrajoen t. y.
Loukkion t. y.: sama kuin Hahtjärven t. y.
Lepsämän t. y.: sama kuin Korven t. y.

- Luhtikylän** t. y.: sama kuin HUUHTAIN t. y.
Liikkalan t. y.: sama kuin Hirvelän t. y.
Lehvantoon t. y.: sama kuin Hahtjärven t. y.
- M.** **Maakesken** t. y.: sama kuin Arrakosken.
Martinniemen sahan t. y.: A. Väätänen.
Mahlun t. y.: sama kuin Honkalan t. y.
Matkun t. y.: Rob. Sormunen. (Sama Nuutajärven t. y.)
Messukylän t. y.: Penna Paunu ja K. Karilahti.
Mikkelin t. y.: H. Hokkanen ja K. Tuovinen.
Merikarvian t. y.: V. Laiho.
Matildedalin t. y.: sama kuin Kosken, t. y.
Mulon t. y.: P. Tikkanen.
Metsämaan t. y.: sama kuin Jalasjärven t. y.
Mouhijärven t. y.: Tilda Kukkula ja J. Laine.
Multian t. y.: E. Nieminen.
Muolan PöIIäkkälän t. y.: Sven Heinonen ja Maria Kolehmainen.
Myllykylän t. y.: sama kuin Hirvikosken t. y.
Metsäkylän t. y.: sama kuin Halilan t. y.
Muurilan t. y.: Aug. Alhomäki. (Sama Salon).
Muhoksen t. y.: F. Moisalo.
Muuramen t. y. H. Kalmala.
Mynämäen t. y.: sama kuin Haukilahden.
Myllylän t. y.: J. A. Lehtinen.
Myllykylän t. y.: H. Nevander.
Mäntyharjun t. y.: K. Lempinen.
Möhkön teht. t. y. V. Palviainen.
Mäntsälän t. y.: sama kuin Hahtjärven.
Mänttän t. y.: J. Korvensyrjä, Mooses Pynnönen.
- N.** **Nivalan** t. y.: Aukusti Isomaa.
Nukarin t. y.: Otto Kovanen. (Sama Nurmijärven ja Rajamäen).
Nurmijärven t. y.: sama kuin Nukarin t. y.
Nummenpään t. y.: sama kuin Lepsämän t. y.
Nurmeksien t. y.: Herman Turunen.
Neuvottoman t. y.: Juho Saarinen. (Sama Syväsalmen ja Summan).
Nummisten t. y.: sama kuin Hahtjärven t. y.
Nuijanmaan t. y.: Hjalmar Hubli. (Sama Rättjärven).
Nuutajärven t. y.: sama kuin Matkun t. y.
Nuoksion t. y.: sama kuin Bembölen t. y.
- O.** **Oitin** t. y.: Verner Aro.
Oriveden t. y.: Ville Vuorio.
Orimattilan kirkonk. t. y.: sama kuin HUUHTAIN t. y.
Oripään t. y.: Filemon Kankaanranta.
Ojajärven t. y.: sama kuin Kaukolan t. y.

Oulun t. y.: H. Törmä, H. Ahmala, K. Hämäläinen, K. Rissanen,
J. Viitanen, Jenny Viitanen, L. Lindgren.
Oulaisten t. y.: A. Manner.
Otavan t. y.: Oskar Ollberg.
Oravalan torpparios.: sama kuin Kimolan torpp. os.
Ohkolan t. y.: sama kuin Levantoon t. y.

- P.** **Paimion** t. y.: K. A. Helkiö.
Palosaaren t. y.-. A. Harjula.
Patenniemen t. y.: Juho Reiman.
Paattisten t. y.: sama kuin Liedon t. y.
Parkanon t. y.: J. Heikkilä.
Parikkalan t. y.: sama kuin Kivijärven t. y.
Perniön t. y.: S. Rönnberg ja A. Vuorisalo.
Pekkanen t. y.: Juho Valkeajärvi. (Sama Pohjankylän).
Punkaharjun Silvolan t. y.: Otto Raatikainen.
Pietarsaaren t. y.: O. Hanhinen, Hanna Ohukainen, Elina Aro.
Piippolan t. y.: Juho Junno.
Pitkänkosken Miehikkälän t. y.: A. Nousiainen.
Pinjaisten t. y.: Kaarlo Säde. (Sama Tammisaaren).
Pieksämäen Haapakosken t. y.: Pekka Rytönen.
Pirkkalan t. y.: N. Parviainen.
Pieksämäen maalaist. y.: E. Louhelainen.
Pielisjärven t. y.: A Koponen.
Pietarsaaren ruots. t. y.: J. Hörhammar.
Porin t. y.: E. Salin, V. Laine, O. Leivo, M. Vaara, Tekla Johanson ja V. Virta.
Palojen t.: sama kuin Liippaan t. y.
Pispalan t. y. -. E. Viljanen.
Petäjaveden t. y.: Matti Lassila.
Perttulan t. y.: E. Tuohisto.
Porvoon t. y.: Kullervo Manner. (Sama Porvoon Hämärin).
Porvoon Hämärin t. y.: sama kuin Porvoon.
Pohjan Tukkiilaisten Myllyniemen os. Ab. Lahtinen.
Porin maaseurak. t. y. -. sama kuin Kokemäen t. y.
Pihlavan t. y.: sama kuin Kokemäen t. y.
Pohjolan Tukkiyöläisten rengas A. Vikman.
Pohjan kylän t. y.: sama kuin Pekkalan.
Pusulan t. y.: sama kuin Arimaan teht. t. y.
Punkaharjun t. y.: S. Kurkinen ja R. Parkkinen.
Perhon t. y.: A. Peltonen. (Sama Taalinteht. suom t. y).
Punasten Kaartien edust. J. Tuominen ja A. Kotka.
Punkalaitumen t. y.: sama kuin Alastaron t. y.
Pötyän t. y.: Kaarlo Mäkelä.

- R.** **Raahen** t. y.: Seimi Merilä.
Rauman t. y.: Tuomas Herrala.
Raivolan t. y.: sama kuin Kellomäen t. y.
Rantasalmen t. y. Pekka Huttunen.
Rannikon t. y.: sama kuin Bembölen t. y.
Reposaaren t. y. Vilho Teräs.
Riihilahden t. y.: sama kuin Asikkalan t. y.
Ruokolahden t. y.: sama kuin Härskisaaren t. y.
Rautjärven t. y.: sama kuin Kantolan t. y.
Rajamäen t. y.; sama kuin Nukarin t. y.
Rakkolanjoen t. y.: J. A. Vartiainen.
Riihimäen t. y.: H. Salminen.
Rautalammin t. y.: Juho Suomalainen. (Sama Vesannon t. y.)
Ruosniemen t. y.: sama kuin Kokemäen t. y.
Ruoveden t. y.: Emil Saarinen.
Ruoveden Visuveden t. y.: Emil Peltoniemi.
Ruukin t. y.: S. Tervo ja L. Silvan.
Rääkkylän t. y.: P. Tikkanen.
Rättijärven t. y.: sama kuin Nuijanmaan t. y.
- S.** **Saarijärven** t. y.: sama kuin Hömilän t. y.
Saarijärven Lanneveden t. y.: sama kuin Hömilän t. y.
Salon t. y.: sama kuin Muurilan t. y.
Savonlinnan t. y.: A. Kannisto.
Saarelan t. y. A. Koponen.
Silvolan t. y.: O. Raatikainen.
Savon Haapakosken t. y. T. Rytkönen.
Sortavalan t. y.: A. Ahtiainen, P. Supinen, Janne Martikainen ja F. Pitkänen.
Siikalan t. y.: sama kuin Haaviston t. y.
Sortavalan Leppäkorven t. y.: J. Korhonen.
Sorsakosken t. y.: J. Hoffren.
Someron t. y.: A. Jauhonen. (Sama Someroniemi ja Someron Pitkäjärven).
Someron Pitkäjärven t. y.: sama kuin Someron t. y.
Someroniemen t. y.: sama kuin Someron t. y.
Stockforsin t. y.: sama kuin Hirvikosken t. y.
Suomen Valt. Rautat. Konep. Viipurin osasto: J. Tervo; Helsingin osasto: K. Manninen ja G. Johansson; Oulun osasto: J. A. Salo.
Suomen Valt. Rautatiel. Liitto: J. Jussila, D. Junnonen, E. Pelkonen, H. Puurtinen ja A. Jäppinen.
Suomen Työläisnaisten Liitto: Mimmi Kontulainen ja Aura Kiiskinen.
Suomen Satamatyöntekijäin Liitto: S. Hytönen.

- Sotkamon** t. y.: Tuomas Liuski.
Saaren t. y.: Sama kuin Hahtjärven t. y.
Sulkavan t. y.: sama kuin Hahtjärven t. y.
Sairalan t. y.: sama kuin Inkilän t. y.
Saarioispuolen t. y.: sama kuin Kalvolan t. y.
Seinäjoen t. y.: Esa Paavo-Kallio.
Sippolan t. y.: sama kuin Hirvelän t. y.
Sysmän Liikkolan t. y.: Juho Lehtinen.
Summan t. y.: sama kuin Neuvottoman t. y.
Syväsalmen t. y.: sama kuin Neuvottoman t. y.
Sääksmäen t. y.: sama kuin Kalvolan t. y.
Suurmerijoen t. y.: T. Lehtovaara.
Säkylän t. y.: K. Mäntylä.
Svartbäckin t. y.: sama kuin Hirvikosken t. y.
Suodenniemen t. y.: K. Jokinen.
Sarkolan t. y.: V. Leskinen. (Sama Siuron ja Tottijärven).
Sörnäisten t. y.: J. Heitto, Mari Mäkinen ja Matti Kurikka. Kun Kurikka ei hyväksytty edustajaksi, saapui hänen sijalleen J. E. Solin.
Säkkijärven t. y.: Mätti Autio.
Sälinkään t. y.: sama kuin Hahtjärven t. y.
Sääksjärven t. y.: sama kuin Hahtjärven t. y.
Siuron t. y.: sama kuin Sarkolan t. y.
Taalintehtaan suom. t. y.: sama kuin Perhon t. y.
Taalintehtaan ruots. t. y.: J. Grundström.
Talikkalan t. y.: P. J. Pohjolainen, J. Joutsen ja K. Seppälä.
Tampereen t. y.: Emil Viljanen, Timo Korpimaa, Olga Koskinen, Sandra Reinholdsson, V. Kosonen, K. Hj. Jokisalo, J. Solin, Hanna Sormunen, M. V. Vuolukka, Alma Jokinen, A. F. Ruisalo, J. V. Samallahti, Emmi Murto, Alfr. Riipinen, Anna Riipinen, J. K. Lehtinen, Siiri Lemberg, Emmi Lönnberg, J. Peura ja K. E. Hellman.
Tampereen Ulkotyöväenyhdistys: A. Maja.
Tammisuon t. y.: K. Saarelma.
Tammisaaren t. y.: sama kuin Pinjaisten t. y.
Tammelán torpparit: K. Tuominen.
Terijoen t. y. Mikko Virkki.
Toejoen t. y.: J. Mäkinen.
Teijon t. y.: sama kuin Kosken t. y.
Tervolan t. y.: Pekka Komulainen ja Pekka Leinonen.
Tervojoen t. y.: P. Leinonen.
Tornion Röytän t. y.: V. Puttonen ja Kaarina Puttonen.
Tottijärven t. y.: sama kuin Sarkolan t. y.
Tuusulan t. y.: V. Kerttunen, V. Ranta.

- Tohmajärven** t. y.: P. Hämäläinen.
- Turun ruots.** t. y.: G. Lundberg.
- Turun suomal.** t. y.: A. Rissanen, T. Tainio, P. Leppänen, K- F. Hellsten, T. Tuomola, F. Tuomola, J. A. Karhi, J. Seppälä, H. Seppälä, J. Alonen, K. H. Heikel ja Eevi Haapasalo.
- Turun t. y. „Tarmo“:** V. Annala.
- Töölön** t. y.: J. Vatanen.
- Urjalan** t. y.: Emil Toivonen, Evert Hokkanen. (Samat Urjalan Salmen ja Urjalan Toukon).
- Urjalan Salmin** t. y.: samat kuin Urjalan t. y.
- Urjalan Touko** t. y.: samat kuin Urjalan t. y.
- Urjalan Mellolan** t. y.: Rob. Sormunen, (Sama Urjalan Hakkilan, Urjalan Honkolan, Urjalan Kipinän).
- Urjalan Hakkilan** t. y.: sama kuin Urjalan Mellolan.
- Urjalan Honkolan** t. y.: sama kuin Urjalan Mellolan t. y.
- Urjalan Kipinä** t. y.: sama kuin Urjalan Mellolan t. y.
- Uudenkylän** t. y. K. Laaksonen.
- Uudenkaupungin** t. y.: Isak Koskinen.
- Uudenkirkon** t. y.: sama kuin Halilan t. y.
- Uuraan** t. y.: J. Pirhonen.
- Uudenkaarlebyyn** t. y.: R. Manninen.
- Valkealan torpp.** os.: sama kuin Kimolan torpp. os.
- Vaasan suom.** t. y.: J. Hautala, O. Hurme, M. Luoto, V. Voutilainen, S. Viinämäki, E. Huttunen.
- Vaasan ruots.** t. y.: A. Käcklund.
- Valkiakosken** t. y.: A. Pesonen.
- Varkauden** t. y.: A. Seppinen.
- Valkon** t. y.: Juho Klemola.
- Valkealan** t. y.: J. Nikander, N. Alkula.
- Valkealan naisos.:** A. Juden.
- Vesikeuruun** t. y.: sama kuin Haapamäen t. y.
- Vesannon** t. y.: sama kuin Rautalammin t. y.
- Virolahden** t. y.: Matti Kenraali.
- Virtain** t. y.: A. Leivo.
- Virtain Uuraisten** os.: Kalle Kuusela.
- Virkkalan** t. y.: sama kuin Lohjan.
- Viipurin** t. y.: J. Kirves, V. Viitanen, J. A. Vartiainen. N. Valavaara, T. Lehtovaara, Mimmi Kontulainen.
- Viipurin t. y. Uuraan** os.: A. Hajmi ja P. Leskinen.
- Viipurin Sorvalin** t. y. P. J. Pohjolainen.
- Vehkajoen** t. y.: sama kuin Kalvolan.
- Viborgs Svenska** arb. f.: R. Alfthan.
- Viipurin t. y. Karisalmen** os.: A. Tuomola. (Sama Viip. t. y. h. o. Repolan).

Viipurin t. y. Repolan haaraaos.: sama kuin Viip. t. y. Karisalmien os.

Viitasaaren t. y.: P. Häkkinen.

Vähänrautnan t. y.: sama kuin Kokemäen t. y.

Värtsilän t. y.: P. Hämäläinen.

Y. Ypäjän kirkonkylän t. y. -. A. A. Kallioinen. (8ama Ypäjänkylän).

Ypäjänkylän t. y.: sama kuin Ypäjän kirkonk.

Ykspihlajan t. y.: A. Elfving.

Ylivieskan t. y.: F. Lund.

Yläneen t. y. naisos.: E. Andersson.

Yläsäiniön t. y.: sama kuin Oalitsinan t. y.

Ylioppilaiden Sosialidemokratinen yhdistys: Severi Alanne.

Ä. Äännekosken t. y.: M. Hätinen.

Ätsärin t. y.: O. Turja. (Sama Ätsärin Ostolan).

Ätsärin Ostolan t. y.: sama kuin Ätsärin t. y.

Vieraat:

Ruotsista olivat vieraiksi kokoukseen saapuneet: puoluesihteerit C. O. D. Vichman ja maajärjestön puheenjohtaja H. Lindqvist.

tiehallinnosta:

Ida Aalle, Emil Perttilä, Matti Paasivuori, Yrjö Sirola, Mikko Uotinen, F. E. Pettersson, Matti Turkia, Heikki Jalonen ja J. E. Lillnix.

Puoluelehdistä:

»Työmiehestä" E. Haapalainen, „Kansan Lehestä" W. Jokinen, «Kansan Tahdosta" Otto Piisinen, „Palvelijatarlehestä" Mimmi Kanervo, »Sosialistisesta Aikakauslehestä" O. V. Kuusinen.

Torpparikomiteasta:

J. Merinen.

Punaisten kaartien

edustajille ei toveri Eetu Salin tahtonut myöntää edustajaoikeutta, mutta kun kokous sen myönsi, ilmoitti Eetu Salin päätöstä vastaan vastalauseensa.

Paitsi näitä varsinaisia edustajia, olivat kokouksessa läsnä seuraavat puoluetoverit:

Haaparannan t. y:n jäsenet: A. Granlund, Sofia Granlund, Elsa Kyinen, V. Grönroos.

Kemin t. y:n jäsen Liisa Haataja. *Ruotsin maajärj. jäsen* J. Harju. *Suomen Raidat. Liiton jäsen* M. E. Nuorsalo. *Jamim.-a.o:n jäsenet* F.

Koskinen, J. E. Autere, K. Sahlman, J. Dahlström. *Suom. Satamatyönt. Liiton sihteeri* Sulo Hytönen, David Kolehmainen, Tampere; F. Saviranta, Ruukki; Jafet Hentilä, Helena Härkönen ja J. Karvonen, Kempele; *Helsingin t. y:n jäsen* K. Mäkinen; *Suom. Kirjaltajaliiton jäsen* E. Venonen; *Oulun t. y:n jäsenet*: Martta Pirkola, Reino Korhonen, August Pyhäniska, O. V. Rosvall, J. Karjalainen, Lauri Martikainen, Eero Taskinen, Matti Remes, Jenny Seppänen, Fanni Hyrkäs, S. Junkkonen, A. Ahman, Uno Vegelius, Otto Dahlqvist, Anselm Olkkonen, M. Mikkonen, J. K. Huttunen, J. Pyhäniska, O. Hällfors, B. Ollakka, F. Haapala, V. Suominen, N. Huhtala, O. Huhtala, E. A. Kaijanen, B. Pilsudski (ei kuulu järj.), Iisak Riecki, I. P. Lukkarinen, Hj. Tela, M. v. Schantz, S. V. Rantanieniemi, Fanny Pyhäniska, Alma Ilvesviitta, N. S. Okkonen, Ida Leinonen, Ida Salmela, Maria Ruotsalo, S. Laurikkala, T. H. Sarkkinen, J. Ahola, M. Gustafsson.

Ensimmäinen kokouspäivä

Maanantaina 20 p. Elokuuta.

Ruajaiset.

Klo 9 aamulla täyttyi Oulun Työväenyhdistyksen tilava juhlasali edustajista. Sali teki tulijaan kodikkaan vaikutuksen. Punaisia seiniä pitkin kiertelivät vihreät köynnökset, siellä täällä lippuja, perällä, näyttämön yläpuolella kilpi, siinä lauselma:

*» Yksimielisyyttä taistelussa
leivän ja hengen puolesta"!*

Kun olivat kaikuneet työväenmarssin tutut säveleet, ilmoittaen kokouksen alkua, kohosi puhujalavalle Toimittaja Kalle Hämäläinen ja Oululaisten puolesta lausui:

Arv. edustajat, puoluetoverit!

Oulun sosialidemokratien puolesta pyydän minä saada teitä muutamalla sanalla tervehtää.

Ensi kerran on meillä Oululaisilla sosialidemokrateilla nyt tilaisuus vastaanottaa keskuutemme sosialidemokratinen edustajakokous. Tästä kokouksesta toivoisimme suuria ja kauvas kantavia tuloksia. Toivoisimme että tämä kokous voisi laskea ikäänkuin uuden kulmakiven puoluerakennukseemme.

Forssassa pidetty kokous onnistui tämänlaatuisen tehtävän suorittamaan.

Kun ajattelen, minkälaiseksi tämän nyt alkavan kokouksen toiminta on kehittyvä, en ajattele sitä siltä kannalta, mitä työstämme tultaisiin ulkona päin sanomaan; ajattelen sitä puolueemme ja maamme koko köyhälistön kannalta. Ja nämä edut asettavat meille tällähetkellä suuria vaatimuksia. Ne velvoittavat meitä vakavaan työhön.

Viime vuosien olosuhteet synnyttivät puolueessamme eriäviä käsitteitä valtiollisesta menettelytavasta. Mutta näistä erilaisista käsitteistä huolimatta taistelimme yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Kun sillä taistelulla sittemmin olemme huomattavia tuloksia saavuttaneet, uskallan olla sitä mieltä, etteivät viime vuosien erimielisyydet enään tuo häiritseviä vaikutuksia tämän kokouksen työlle, vaan voimme me selvänäköisinä ja kylmää harkitsemiskykyä käyttäen tehdä viittoja vastaisen toiminnan varaksi.

Samalla kun Oulun työväen ja paikallisen toimikunnan puolesta lausun kaikki tervetulleiksi, samalla otan vapauden lausua koko Pohjanmaan järjestyneen köyhälistön puolesta toisten seutujen edustajille toiveen, että täällä olonne saattaisi teitä entistä enemmän tuntemaan meidän olojamme ja ymmärtämään meidän pyrkimyksiämme.

Te tiedätte minkälaiseen asemaan luokkavalta on syösyt maamme köyhälistön. Ja me pohjalaiset myös sen tiedämme. Mutta kaikista enimmäen lapsipuolen asemassa on sittenkin pidetty poloisien Pohjanmaiden köyhälistöä. On kuitenkin ilahduttavaa, että köyhälistö yhä yleisemmin alkaa osottaa tyytymättömyyttään vallitseviin olosuhteisiin. Ja olkaa vakuutettuja siitä, että niinpian kuin pääsemme käytännössä nauttimaan eduskunnallisia oikeuksiamme, niin pian tulee Pohjolan köyhälistö voimakkaasti ja kursailematta korottamaan äänensä päästäkseen nykyisestä lapsipuolen asemasta. Tuohon päämäärään tähdäten on se yhä kasvavin voimin taisteluun järjestäytynyt ja toiminut puolueriveissä. Tarvitaan vaan aina uutta ja uutta innostusta ja sitä tämä kokous toivottavasti tulee meissäkin herättämään.

Toivoen että tämä kokous tulee onnistumaan viitoittaa mahdollisimman edullisia teitä Suomen köyhälistön oikeus-

taistelulle, teitä sellaisia, joita voimme yksimielisinä joukkoina eteenpäin taivaltaa ja toivoen, että arv. puoluetoverit voivat täällä Oulussa, pikkuikävytydet ja haitallisuudet kärsien, tämän viikon viihtyä, lausun teidät kaikki tervetulleiksi!

Puoluehallinnon puolesta tervehti sen puheenjohtaja *Emil Perttilä* edustajia seuraavasti:

Puoluehallinnon puolesta saan lausua edustajat tervetulleiksi. — Noin 8 eli 9 kuukautta sitten, kun kokoonnuimme viime kerran ylimääräiseen edustajakokoukseen Tampereelle, oli meillä edessämme aika, joka näytti hyvinkin vaikealta ja epämääräiseltä, josta ei ollut selvää tietoa, miksi se lähimäisessä tulevaisuudessa tulee muodostumaan. Silloin tehtiin päätöksiä sellaisten vastaisten tapahtumain varalta, joita odotettiin aivan pian tapahtuviksi. Nyt me olemme eläneet siitä ajasta hiukan eteenpäin, ja tapahtumia on maassamme tapahtunut semmoisiakin, joista puolueemme osalle tuleva vaikutus *ei ole aivan vähäinen. Me olemme tosiaankin eläneet aikoja ja olemme saavuttaneet tuloksia, joista kai olemme edellä Europasta ja muista sivistysmaista. Nimittäin eduskunnan uudistus, mikä meillä nykyään on olemassa.

Me olemme tulleet tänne päättämään tulevista toimista ja tarkastamaan sitä aikaa ja niitä töitä, mitä on tehty viime puoluekokouksen jälkeen. Siitä voidaan tietysti olla monta eri mieltä, onko tosiaankin kaikki tehty tänä aikana, mitä olisi tehdä voitu. Siitä tietysti ollaan eri mieltä ja tullaan olemaan, mitä puolueen pitää tehdä, mitä tapaa pitää noudattaa. Mutta kaikkien edustajien ja kaikkien yhdistysten tarkoituksena, jotka ovat tänne edustajia lähettäneet, on Suomen köyhälistön osoittaminen siihen päämäärään, joka sille kuuluu ja kun on kerran yhteinen päämäärä, niin on selvää että erimielisyydet siitä tavasta, millä niitä ajetaan, sitte voidaan sopia. Toivon, että edustajat täällä panevat kaikki voimansa Suomen köyhälistön kohottamiseen ja sen eteenpäin viemiseen ja niin sovitaan päätöksistä, joita sitte tulevina aikoina lähdetään kun yhtenä miehenä ja naisena eteenpäin viemään. — Näillä muutamilla toivomuksilla lausun minä

edustajat tervetulleiksi ja julistan Suomen työväen puolueen 5:n edustajakokouksen avatuksi.

Sitte on tänne kutsuttu edustajia eri maista. On kutsuttu venäläisiä sosialidemokratisen puolueen edustajia, samoin Ruotsista, joista meillä on kunnia saada täällä keskuudessamme nähdä ruotsalaisen puolueen sihteeri C. G. D. Vichman ja Ruotsin maajärjestön puheenjohtaja Herman Lindqvist. Sitte on kutsuttu myös norjalaisia, mutta siellä heillä ovat parhaillaan valtiolliset vaalit, joten he tarvitsevat tähän aikaan kaikki voimat kotimaassaan, eivätkä näin ollen ole voineet edustajia lähettää. Tanskalaisia on myös kutsuttu, mutta sielläkin on ollut esteenä seikkoja, jotka estävät heidän osanottonsa kokoukseen ja niin meillä on vaan edustajia lähimmästä naapurimaasta.

Puolueen sihteeri Yrjö Sirola tervehti ruotsiksi saapuneita vieraita seuraavilla sanoilla:

Ruotsalaiset veljet! Ruotsin järjestyneen työväestön edustajat, hrat Vichman ja Lindqvist! Lausun teidät tervetulleiksi Suomen sosialidemokratien puoluekokoukseen, Suomen työväen kahdeksanteen edustajakokoukseen. Seitsemän vuotta sitten näki tämä mailman nurkkakulma syntyvän hennon lapsen, Suomen työväen puolueen, jota ei pidetty tervetulleena yläluokkamme keskuudessa. Kummina oli silloin edustajansa Brantingin kautta ruotsalainen veljespuolue, joka siitä saakka on hyväntahtoisesti seurannut meidän ehkä joskus hapuilevia askeleitamme. Kiitämme teitä siitä, että olette tänne yli Pohjanlahden vaivautuneet ja toivomme, että kun nyt aiomme astua miehenikään, ne siteet, jotka meitä ovat yhdistäneet, vahvistuisivat yhä kestävämmäksi renkaaksi siinä ketjussa, jonka muodostaa kansainvälinen järjestyntä työväestö. Toivoen voivamme nauttia teidän kokemuksiamme, lausun teidät vielä kerran tervetulleiksi. Pyydän läsnäolijoita kohottamaan kolmenkertaisen eläkönhuudon ruotsalaisen toveri-puolueemme edustajille.

Puheen aikana seisoivat edustajajoukko. Puheen loputtua kajahti ilmoille 3-kertainen voimakas *eläkön* ruotsalaisille tovereille.

Ruotsalaisten tervehdyksen esitti *C. O. D. Vichman*. Hänen puheensa käänsi suomeksi *Y. Sirola*. Puhuja valitti, ettei hän voinut tervehtiä meitä äidinkielellämme, mutta huolimatta siitä, on viime vuosikymmenien kulttuurikehitys johdannut siihen, että köyhälistö eri kansoista on saanut tilaisuuden vaihtaa ajatuksia ja sanoja keskenään. Me olemme nyt päässeet nauttimaan niitä kulttuurikehityksen etuja, jotka ennen ovat olleet yläluokan etuoikeutena ja tämän nojalla ja sen kautta me myös käymme voittoamme kohti huolimatta niistä haitoista ja esteistä, joita tiellämme on.

Puhuja lausui, että heillä on ilo nähdä kappale naapurimaata, jonka kanssa heillä ennen on ollut valtiollista yhteyttä. — Puhuja lausui että meidän kehityksemme ehkä on ollut hitaampi, mutta hän sanoi olevansa vakuutettu, että me olemme olleet toimintakykyisiä ja voitollisia toiminnassamme. Meidän järjestymismuotomme ei ehkä ole yhtä seikkaperäiset ja tarkkaan määritellyt kun heidän, mutta toivottavasti ne pian ovat sitäkin. Kun hänellä on kunnia Ruotsin sosialidemokratian puolueen sekä maajärjestön puolesta tuoda tervehdys meille, niin samalla on heillä erityisesti ilo astua vapaaseen Suomeen, jonka puolesta täällä on taisteltu ja toivoo, että yhtä hyvin kuin täällä on voitettu valtiollinen oikeus, johon heillä on vielä pitkä matka, niin hän toivoo, että kansamme vielä on astuva voimakkaasti eteenpäin voittaakseen sen aseman työväen luokalle, joka sille maan enemmistönä kuuluu. Kiittäen kutsusta lausuu hän sen toivomuksen, että me täältäkin taistelemme edistäen sosialismin asiaa, jonka tarkoitus on sivistystyöllä valloittaa koko sivistynyt ja sivistymätön maailma.

Puhe otettiin vastaan raikkailta suosionosoituksilla.

Kokouksen toimihenkilöt

Puheenjohtajiksi valittiin: *Taavi Tainio* Turusta, *Yrjö Sirola* ja *Emil Perttilä* Helsingistä.

Kokouksen sihteeriksi valittiin *Mikko Uotinen* Terijoelta.

Apulaissihteeriksi valittiin: *Timo Korpimaa* Tampereelta ja *Severi Alanne* Helsingistä sekä ruotsinkielisiä varten *A. Wiik*.

Pikakirjurina toimi *TV. Puputti* Helsingistä.

Lausuttiin toivomus, että pöytäkirja valmistuisi kahdessa viikossa.

Valtakirjain tarkastajiksi valittiin *Eskelinen, Maukonen, Vuolukka, Hurme ja Halme*.

Äänestysvaliokuntaan, joka lukee äänet käsiennostoäänestyksessä ja kokoo äänestysliput ja laskee ne, valittiin *Hellman, Laakkonen, Lehtinen, Leskinen, Merinen ja Jokinen*.

Kokouksen *järjestävään valiokuntaan* hyväksyttiin kokouksen puheenjohtajat ja sihteerit itseoikeutettuina ja lisäksi: *Matti Turkia Kotkasta, Emil Viljanen Tampereelta, Aatto Siren Orimattilasta ja / Kirves Viipurista*.

Muiden puolueiden sanomalehtien kertojille annetaan oikeus olla kokouksessa saapuvilla, paitsi niiden kysymysten aikana, jotka kokous katsoo tarpeellisiksi keskustella suljettujen ovien takana. Siitä ilmoitetaan erikseen.

Ruotsalaiset lausunnot ilmoitettiin tulkittavan suomeksi.

Siirryttiin Oulun työväenyhdistyksen tarjoamille aamukahville.

Tervehdykset.

Kokoukselle saapui seuraavat tervehdykset ja onnitelukirjeet:

Suomen sosiaidemokratinen puoluekokous

Oulu.

Venäläiset sosialidemokratiset puoluetoverit lähettävät teille sydämellisen onnitelunsa. Me suuresti valitamme sitä seikkaa, ettei meidän edustajamme voinut noudattaa ystävällistä kutsuamme ja saapua sinne. Veljellinen onnitelumme. Eiäköön Suomen sosialidemokratia! Eläköön kansainvälinen työväenliike.

Venäjän sosialidemokratisen puolueen keskuskomitea.

Olkoon kokouksenne onneksi sosialidemokratiselle työväenliikkeelle. Vahvistakoon päätöksenne Suomen työväen rivejä ja kasvattakoon yksimielisyyttä. Eläköön Suomen työväen puolue!

Tukholman Suomalainen Seura.

Sorto särkekää! Vapautta vaatikkaa! 3,000 sulkulaisen lämmin tervehdys Helsingistä.

Onnittelemme teitä totuuden ja valistuksen esitaistelijoita. Nuorisomme on nostettava. Helsingin Nuorisoseura.

Repikää sorron juuria, kitkekää vainon viljaa kansain ikionneksi. Huopalahden Työväenyhdistys.

Tuottakoon työnne siunausta ja kantakoon runsaita hedelmiä köyhälistön ja Suomen uuden päivän varalle. On meissä Suomi suurena ja kansan voima vahvana. Eläköön!

Vapaa Sana. Vaasa.

Yksimielisyyttä työssänne köyhälistön hyväksi. Luokkarajat selväksi toivoo Toverisakki Kauhavalla.

Tehkää työtä ylevää onneksi kansan vapauden! Päätöksienne nojalla nouskoon korkealle Suomen köyhälistö!

Lapuan työväenyhdistys.

Onneksi olkoon työnne kansalle.

Muutammat Talikkalan t. y. naiset.

Kaikin voimin lietsokaa, siitä nauttii koko maa!

S. t. y. Helsinki.

Tarmoa alkavalle työllenne! Jännityksellä odotamme työnne tuloksia, vaikka emme olleet tilaisuudessa osaa ottamaan kokoukseen korkean edusmies perusteen suhteen. Tervehdys sadalta toverilta.

Lapinlahden työväenyhdistys.

Suunnitelkaa! Kansa odottaa! Onnistukaa!

Savon Työmies.

Eläköön puolueemme edustajat.

Työväenyhdistys Attu Paraisilla.

Tampereelta:

Pikkumaisen torailemiset jättäkää,
Köyhälistön kallis asia voittoon viekää.

Otto Lindeman. Sulo Toivonen.

Helsingin raittiusväen yleisen kokouksen valtuuttamina lähetämme veljellisen tervehdyksen köyhälistön edustajille. Kun Helsingin raittiusväki odottaa kieltolakia uudelta eduskunnalta, toivoo se työväen puolueenkin vaativan kieltolain säädettäväksi jo ensi valtiopäivillä. Mutta ainoastaan ehdottomasti raittiit luottamusmiehet voivat antaa työväen vaatimukselle pontta ja työhön tarmoa. Yksimielisyys luokoon voimaa pyrintöihimme!

Aalto, Sippola, Valo ja Virtanen.

Vaasasta:

Teihinpä nyt Suomi katsoo
ja Te kaikki Suomehen.

Veljeydellä Hentunen, Halme, Vierimaa.

Eläköön köyhälistön valtiopäivät!

Työväenyhdistys Parainen.

Olkoon onni uurtajille,
veljesaatteen ajajille,
luojille Suomen uuden!

Nummelan Työväenyhdistys.

Onnea ja menestystä töilenne. Vallitkoon yksimielisyys suuressa yhteistyössä!

Hyvinkään työväenyhdistys.

Puoluepäivät ei utukuviin
valhejuonin kaataa saa
köyhälistön aate-järjestöitä.
Pois potkikaatte joukostanne,
ne, jotka inhokielin
meitä parittais porvareihin.
Ohjat omiin käsiin säästäkääte,
ei häntyreistä niihin, sen näätte.
Järjen harkitsevan voittaa suokaa,
edut nälkäisten, sorrettujen nähtäväksi tuokaa.
Saastatonna porvar'pyytehistä jo on aika
orjain olla valvehilla.

Syömmiin liekit sytytellä
 Puhtaat sammumattomat.
 Sydänverin puoltamahan
 kunniaansa, vapauttaan orjajoukot käy.
 Siksi puhdas jyrkkä olkoon ohjelmakin.
 Turvaksensa nousee joukko satatuhapäinen.

Juttutupa Helsinki

Harras, sydämellinen onnentoivotus teidän jalolle työllenne.
 Savonlinnan rautatieläisten työväenyhdistys.

Naineet naiset, runsaslukuisina kokoontuneet, lähettävät onnittelunsa köyhälistön puoluepäiville. Työtä tehkää toden takaa. Naisillekin onni vakaa!

Naineiden naisten kokous Tampereella.

Kärkkäälän työväenyhdistys, ollen estetty tällä kertaa mieskohtaisesti esiintymään puoluekokouksessa Oulussa, lausuu hartaimman myötävaikutuksensa puoluekokoukselle. Samalla ilmoitamme järkkymättömän aatekannatuksemme, vähääkään alistumatta nykyään vallitsevista porvari-petoksisista. Eläköön sosialismi!

Kärkkäälän työväenyhdistys.

Oulun puoluekokoukselle.

Luotamme täydellisesti teidän vakavaan työhönne koko maallemme hyödyksi ja turvaksi. Toivotamme työllenne onnea ja menestystä.

Yläneen t. y. naisosasto.

Tehkää oikeutta ihmisille!
 Hankkikaa leipää nälkäisille!
 Katkokaa kahleet, voittakaa yö!
 Aukaiskaa ympäriltänne orjanvyö!

August Ohdake.

Veljet, siskot!

Teihin katsoo mierolainen,
 Nälkäisenä hoippuvainen,
 Teihin katsoo työläisjoukot,
 Raatajat rahan alaiset.

Teiltä toivoo, teiltä vaatii
 kansan pohjakerrokset.
 Suuren suurta kunnokkuutta,
 Tietoisuutta, luomaan Suomea uutta!

Sadat tuhannet on valmiina
Viittomaanne tietä astumaan.

Eläköön uudestiluova sosialidemokratinen liike!

Hannes Aarnio, Loppi.

Puoluekokoukselle, Oulu.

Tehkää selväksi tie sortoa vastaan,
me lähemme sortoa raivaamaan.
Se usko ett' onni ja ihmisyyys,
ei mahdu sorrossa kasvamaan.
Se usko töitänne johtakoon,
se viekään sorretut onnelaan.

Joukko sosialisteja Parikkalasta.

Suomen Työväen edustajakokoukselle Oulussa.

Vilpitön tervehdykseni kokoukselle, jossa rautatieläisetkin ovat ensi kerran edustettuina.

Eläköön köyhälistön vapaustaistelu!

J. Jalo.

S. Rautatiel. Liiton puheenjohtaja.

Kapitaalın ruoska uhkaa meitä yhä edelleen. Seisokaa lujina toverit siellä Oulun puoluekokouksessa. Toimikaa innolla puolueemme hyväksi. Veljeys vallitkoon asiain käsittelyssä. Mekin seuraamme kokouksen menoa jännityksellä. Toivomme on, että kaikki Suomen köyhälistö kerran saisimme kuin yhtenä miehenä lyödä kädet yhteen ja veljinä taistella niissä riveissä, jotka tulevat luomaan uuden kansanvaltaisen yhteiskunnan. Sydämestämme toivomme onnea ja rauhaa kokoukselle.

Jurvan t. y:n puolesta

M. Kallio.

Arvoisat puolueemme edustajat!

Täten saamme ilmoittaa, että emme ole voineet yhdistyksemme sisällisien asiain järjestämisen tähden valita ja lähettää edustajaa sinne, vaikka sitä koitettiin jouduttaa ja puuhata niin paljon kuin voitiin. Mielipahaksemme täytyy tyytyä olemaan poissa. Vaan tämän kirjeen kautta pyytää lausua Joroisten työväenyhdistys onnittelunsa arvoisalle puoluekokoukselle. Sulimmat terveisensä kaikille edustajatovereille. Kaikki yhtenä miehenä seisomme tänäpäivänä. Kansan paras on meidän paras.

Joroisten t. y:n puolesta

E. Lindström.

Koko Suomenmaata käsittävään työläisten edustajakokoukselle Oulussa tahtoo allamainittu yhdistys myötätuntoisuutensa osoittaa tämän kirjeen kautta. Se ei voinut edustajaa lähettää, ollen tyytyväinen kokouksen päätöksiin, jotka kohdistuvat köyhälistön vapauttamiseen porvariston kahleista. Tarkkaa tutkintoa ja yksimielisyyttä ja onnekasta kokouksen juoksua toivoo yhdistyksemme.

Tervehtien kokousta lämpimällä myötätuntoisuudella Pielisensuun työväen yhdistyksen puolesta yhdistyksen päätöksen mukaan.

Antti Laatikainen.

Arvoisat puoluetoverit:

Miettisten työväenyhdistys toivottaa teille onnea ja menestystä teidän puoluekokouksellenne. Saamme ilmoittaa että me emme voineet lähettää edustajaa tähän kokoukseen siitä syystä että meidän yhdistyksellä on vielä niin pienet varat, ettei niistä olisi riittänyt. Meidän on tyydyttävä siihen mitä te siellä päätätte.

Kun yhdistyksen varat ovat vielä kovin pienet ja matkan pituuden tähden tulisivat matkakustannukset kovin kalliiksi, niin on yhdistys päättänyt ettei tällä kertaa lähettää edustajaa kokoukseen, vaan ainoastaan täten ilmoitamme suostumuksemme kokouksen päätöksiin.

Tyrvännön Eteläpuolen Työväenyhdistyksen puolesta:

Kaarlo Eloranta. August Kulomäki.

Oulun puoluekokoukselle.

Putikon t. y. on pitämässään ylimääräisessä kokouksessa elok. 14 p:nä käsitellyt edustajan lähettämistä puoluekokoukseen Ouluun, jota seurasi kuitenkin sellainen päätös, että lähetämme vaan kirjeen, koska se tulee paljo huokeammaksi näin pienelle yhdistykselle.

Tervehdys!

Putikon työväenyhdistyksen puolesta

H. Tiainen.

Kokous kiitti lähettäjiä kohottamalla heille 3-kertaisen *eläköön*.

Vielä saapui tervehdys venäläiseltä sosialidemokratilaiselta sotilasagitatsioonitoimikunnalta.

Kurikka-jutun johdosta saapui kokoukselle seuraavat sähkösanomat:

Onnittelemme onnistuneen leikkauksen johdosta!

Juttutupa, Helsinki.

Mitä merkitsee Tampereen vastalausekokouksen ensimmäinen ponsi?
Alas sortotoimenpiteenne!

Joukko sosialidemokrateja Tyrvällä.

Kansaa kokoamaan saavuitte, vaan heti sen rikki löitte!

Joukko sosialidemokrateja Viipurissa.

Te rikki kallion olette lyöneet,
koko kansan onnen syöneet.

Joukko sosialidemokrateja Helsingistä.

Kokous klo 3 j. pp.

Puhetta johti T. Tainio.

Ensin toimitti järjestysvaliokunta edustajien paikoilleen sijoittamisen, antaen edustajille punarusetit ja edustajakortit.

Otettiin ensin tarkastettavaksi valtakirjain tarkastuskomitean lausunto edustajain valtakirjoista. Se ilmoitti hyväksyttäväiksi muut valtakirjat, paitsi paria, joista kysyi kokouksen mielipidettä. Ne hyväksyttiin.

Matti Kurikan suhteen lausui tarkastuskomitea: »Kokouksen osanottajien keskuudessa laajalti ilmenneen epäyksen johdosta *Sörnäisten t. y:n* valitseman edustajan *Matti Kurikan* edustajakelvollisuudesta lausuu komitea, että: valtakirjansa mainitun yhdistyksen edustajaoikeudesta on semmoiseen kelvollinen, vaan ehdoittaa komitea kokoukselle, että se Kurikan tunnetun puolueettamme vastaisen toiminnan johdosta, itse keskustelisi ja päättäisi onko Kurikalla oikeus olla edustajana eli ei.»

Ehdotettiin että asiasta ei keskusteltaisi, vaan asia äänestyksellä ilman muuta ratkaistaisiin. Tämä ehdotus herätti suuren melun. Päätettiin keskustella. Puheenvuoroja pyydettiin runsaasti.

Puheenjohtaja ehdotti, että keskustelu tästä asiasta jätettäisiin myöhemmäksi ja nyt otettaisiin esille järjestävän komitean mietintö, joka koskee kokouksen työjärjestystä. Ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja luki järjestävän komitean mietinnön, joka kuului seuraavasti:

«Järjestävä valiokunta ehdottaa kokouksen työjärjestykseksi ja ohjelmaksi hyväksyttäväksi seuraavaa:

Työjärjestys.

Ensin esittää valtakirjoja tarkastava toimikunta työnsä tulokset ja kokous päättää niiden johdosta ja tapahtuu puoluelehdiksi. ilmoittaneiden ja nyt ilmoittautuvain, hyväksyminen.

Kokouksessa oleville sanomalehtien edustajille ilmoitetaan, että he, tahtoeessaan tietoa jostain asiasta, voivat kääntyä toveri Timo Korpimaan eli hänen estettynä ollessaan toveri O. V. Kuusisen puoleen.

Työjärjestykseksi kokouksen puheenjohtajille ehdottaa valiokunta, että heistä aina kaksi olisi saapuvilla puheenjohtajan paikalla. Kun toimessa oleva puheenjohtaja haluaa käyttää puheenvuoroa, jättää hän toimensa toiselle. Kokousajan tuhlaamisen estämiseksi tehköön puheenjohtaja ehdotuksia puhevuorojen rajoittamiseksi määrään ja aikaan nähden.

Keskustelujärjestykseksi ehdottaa valiokunta:

a) *puoluehallinnon kertomukseen nähden*, että edustajille annetaan oikeus tehdä haluamiansa kysymyksiä. Niihin vastataan puoluehallinnon puolesta. Jos vastausta kokouksen enemmistö ei katso tyydyttäväksi, menee asia menettelytapavalioikuntaan.

b) *yleiseen keskusteluun nähden*, ehdoittaa valiokunta, että puheenvuorot pyydetään kirjallisesti. Pitkiä, painetuita alustuksia keskustelukysymyksille ei lueta. Alustaja huomauttakaan alustuksensa pääkohdista ja on hänellä tilaisuus täydentää alustustaan. Hänelle annetaan oikeus keskustelussa käyttää viimeinen puhevuoro.

Puhujia pyydetään sihteeriltä saataviin lappuihin merkitsemään lausuntojensa pääkohdat ja olisi asialle hyödyksi, jos

lausunto pöytäkirjaa varten kokonaisuudessaan kirjoitettuna sihteerille jätettäisiin.

Äänestyksen alaiseksi joutuva ehdotus on jätettävä puheenjohtajalle selvässä, kirjallisessa muodossa.

Kokouksen työaika on 9 — 1 ja 3 — 7.

Ualiokunnat.

Ehdotetaan asetettavaksi: Rahaasiain-, Sääntö-, Vaaliohjelma-, Maatalous-, Agitatsiooni-, Menettelytapa- ja Ruotsinnosvaliokunnat.

Näihin kuhunkin ehdottaa valiokunta nyt valittavaksi 5 ja alustavan keskustelun jälkeen 2 jäsentä. Sitäpaitsi jää valiokunnille oikeus täydentää itseään.

Valiokuntiin tulisivat:

Rahaasiain valiokuntaan, jonka tehtävänä on tarkastaa puolueen tilit, ehdotetaan:

Mikko Virkki Terijoelta, T. Lehtovaara Viipurista, F. Tuomola Turusta, A. Pylkkänen Kymistä ja J. Rainio Porista kokoonkutsujana.

Sääntövaliokunta: E. Valpas, M. Paasivuori, J. Hörhammar, Maria Laine ja kokoonkutsujana P. Leppänen.

Vaaliohjelmavaliokunta, joka ottaa tutkiakseen vaaliohjelman ja tekee ehdotukset sen eri osia käsittelemään tarvittavista valiokunnista, tulisivat:

O. V. Kuusinen, M. Turkia, T. Korpimaa, M. Sillanpää ja J. Kirves kokoonkutsujana.

Maatalousvaliokunta: J. Merinen, S. Häkkinen, O. Lylykorpi, G. Kopila ja kokoonkutsujana A. Siren.

Agitatsioonivaliokunta: M. Vuolukka, O. Laine, Ida Aalle, V. Lehokas ja kokoonkutsujana V. Kosonen.

Menettelytapavaliokunta: E. Valpas, A. Järvenpää, A. Rissanen, Mikko Uotinen ja kokoonkutsujana Taavi Tainio.

Ruotsinnosvaliokunta: G. Viik, I. Hörhammar ja A. Käcklund.

Sitäpaitsi kuuluvat valiokuntiin kysymyksien alustajat. Valiokunnat saavat painattaa lyhyen perustelun ja ponnet ja asettavat esityksensä puolustajan, jolla on samat oikeudet kuin alustajalla.

Keskustelukysymykset.

Keskustelukysymykset ehdottaa valiokunta keskusteltavaksi seuraavassa järjestyksessä:

- 1) Puoluehallinnon toimintakertomus;
- 2) Punaset kaartit;
- 3) Valtiollinen menettelytapa;
- 4) Valtiollinen järjestäytyminen (puolueen säännöt ja ruotsalaisten suhde puolueeseen);
- 5) Vaaliohjelma;
- 6) Agitatsiooni, (Agitaattorikurssit, seminaari, vappumielenosoitukset ja eduskuntapäivä);
- 7) Puolueohjelma;
- 8) Puoluelehdet;
- 9) Muita kysymyksiä.

Uirkistystilaisuuëet.

Virkistystilaisuuksia on järjestävä valiokunta ehdottanut seuraavasti:

Torstaina näyttelee Oulun työväenteatteri »Tuukkalan tappelun»; perjantai-iltana on yhteinen illanvietto t. y:n talolla ja lauantaina klo 9 ill. alkaa kansanjuhla Hietasaaren kentällä.

Toimikunnan puolesta:

Mikko Uotinen.

Järjestävän komitean mietinnön johdosta syntyi seuraava keskustelu:

Eetu Salin: Järjestävä valiokunta ehdottaa, että asetettaisiin jokin »ruotsinnos"valiokunta. Mitä me sillä teemme? Me olemme suomalaisia. Ehdotan että se hylättäisiin.

Sirola: On tarpeellista, että tällainen ruotsinnosvaliokunta asetetaan. Kun ruotsalaiset sanomalehdet räpäivät meidän

ponsiamme, tapahtuu usein, että ne huonon käännöksen kautta joutuvat aivan pilalle. Tämän valiokunnan tehtävänä on kääntää ponnet ruotsiksi, että ne tulevat oikein ja sisällöltään samat kuin suomalaisetkin. En käsitä miten tämä loukkaisi Suomen kieltä, kuten Salin sanoo. Se on välttämätöntä meille.

Kokous hylkäsi huutoäänestyksellä Salinin ehdotuksen.

Keskustelukysymyksiä järjestyksen suhteen lausui:

Eetu Salin: On tapahtunut hyvin usein, että kokouksien päätökset ovat tulleet aivan ristiriitaisia. On aina ensin keskusteltu ohjelmasta, sitten muista asioista. Viimeiseksi aina menettelytavasta, vaikka se on tärkein. Sentähden ehdottaisin, että keskustelu ohjelmasta olisi viimeinen ja sen perästä vasta keskustelu menettelytavasta.

Sirola: Salin on käsittänyt väärin. Tässä on vaan kysymys vaaliohjelmasta ja se ei ollenkaan muuta meidän puolueohjelmaamme. On juuri ajateltu sitä seikkaa, että kokouksen aika käytettäisiin pääasiassa valtiolliseen menettelytapaan ja sitte uusiin järjestyssääntöihin. Ottaen tämän huomioon, minä vastustan Salinin muutosehdotusta.

Huutoäänestyksellä hylkäsi kokous Salinin ehdotuksen. Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin siis sellaisenaan.

Puoluelehdet.

Puoluelehdiksi hyväksyttiin seuraavat jälkeen viimeisen edustajakokouksen perustetut työväen lehdet: Savon Työmies, Itä-Hämeen Raivaaja, Hämeen Voima, Työ, Vapaa Sana, Kansan Tahto, Sosialistinen Aikakauslehti, Sorretun Voima, Sosialidemokraatti, Rajavahti, (alkaa iin, estyä myöhemmin, Kurikka (puolueen pilalehti).

fif)atti Kurikan edustaja-oikeus.

Seurasi sitten keskustelu Matti Kurikan edustajaoikeudesta, jonka oikeuden tarkastusvaliokunta oli jättänyt kokouksen ratkaistavaksi. Keskustelu asiasta muodostui seuraavaksi:

Hörhammar: Voin hyvin käsittää tarkastuskomitean päätöksen. Kurikan ja tämän puolueen eriävä katsantokanta voi johtaa kyllä vakaviin yhteentörmäyksiin. Minä en usko kumminkaan että Kurikka voisi paljoakaan puolueen periaatteisiin vaikuttaa. Ne ovat siihen liian varmat ja selkeät, sitä vastoin herra Kurikan usein epäselvät ja epävarmat mielipiteet tekevät mahdottomaksi ottaa hänen esityksiään aina vakavalta kannalta. Mutta katsoen siihen, että Kurikka on puolueyhdistyksen lähettämä, olisi hänen edustus oikeutensa kimppuun käyminen ikävää sensuuria. Ehdotan sentähden, että Kurikka istuu paikallaan, koska hän ei voi millään tavalla särkevästi vaikuttaa. (Hyvä, hyvä!)

Kannisto: Katsoen niihin näköhohtiin, jotka minusta nykyisin ovat tälle kokoukselle ratkaisevia, niin minä mielelläni asettuisin sille kannalle, että Kurikka ei olisi täysin oikeutettu edustaja. Mutta taas on myös toiselta puolen katsottava niitä näkökohtia, jotka oikeuttavat hänen läsnäolonsa. Hänet nimittäin on Sörnäisten työväenyhdistys puolueyhdistyksenä, en tiedä mitä näkökohtia silmälläpitäen, tänne valinnut edustajakseen. Minä omasta puolestani myöntäisin hänelle edustajaoikeuden.

Käcklund: Talvella kun tuli kysymykseen Kurikan puolueeseen kuulumisen, oli yhdistyksien vastaus selvä. Ajattelin jo silloin: miksi sellainen henkilö, kuin Kurikka, joka ei hyväksy meidän menettelytapaamme ja meidän periaatteitamme, itse ei eroa. Olkoot hänellä mitkä periaatteet hyvänsä, älköön niitä puolueelle tunkeko.

Karhi: Täällä on sanottu, että Matti Kurikka ei voisi tavallaan vaikuttaa puolueeseemme, vaikka saisi olla läsnä. Minä olen itse puolestani sitä mieltä, että ei voi tapahtuakaan sitä, että hänen vaikutuksensa voisi saada muutosta siihen varmaan kantaan, joka puolueellamme on. Mutta puoluekuri ennen kaikkea. Niistä monista kokouksista ja päätöksistä, joita viime talvena tehtiin, nähtiin, että puolue vaatii kuria. Tällä edellytyksellä pidän että Kurikka ei ole oikea edustaja. Minä en missään tapauksessa tahdo moittia sitä yhdistystä, joka on valinnut Kurikan edustajakseen. Kuitenkin ih-

mettelen että yhdistys, joka on niin likellä sitä paikkaa, jossa on tapahtunut sellaisia tapahtumia kuin viime aikoina Helsingissä, valitsee edustajakseen miehen, joka on toiminnallaan osoittanut olevansa täydellinen provokaattori. Näin ollen en puolestani hyväksy Matti Kurikkaa edustajaksi.

Puheenjohtaja Tainio: ehdotti että luovuttaisiin liioista puheenvuoroista ja lausuttaisiin lyhyesti ajatukset. (Huutoja: äänestetään, ei käytetä puheenvuoroja!)

Puheenjohtaja: ei voi kieltää käyttämästä pyydettyjä puheenvuoroja, mutta puhutaan lyhyesti.

Järvenpää: luopui puhevuorostaan.

Kosonen: Puoluetoverit! Me emme ole tänne tulleet väittelemään Kurikan persoonasta. Meidän on tarpeetonta koettaa tehdä Kurikkaa tunnetuksi, tämä kyllä on itsestään hyvin tunnettu, joten on tarpeetonta häntä esitellä. Kun kuitenkin näyttää siltä, että täällä on luonnollisista syistä mieliala kiihtynyt, tuntuu kuin olisi Kurikka juuri pääkysymys puoluekokouksessa. On oltava itsetietoisia ja ymmärrettävä että Kurikka ei ole pääkysymys. Mutta kun näyttää, että osa on sillä kannalla, että asiasta on tavalla tai toisella selvittävä, niin ei minulla olisi mitään sitä vastaan, että tästä suoraan äänestettäisiin, jos oltaisi itsetietoisia siitä, mistä äänestetään. Lienee siis paikallaan tästä myös keskustella. On hyvin tärkeää ennenkuin äänestetään, että sanotaan asia suoraan. Kurikan periaatteiden eroavaisuutta on pidettävä silmällä ja hänellä on monessa suhteessa toinen kanta, toinen käsitys ja toiset tavat kuin puolueellamme yleensä. Kun näin ollen näyttää luonnolliselta, että tästä kysymyksestä syntyy keskustelu, niin pyytäisin minä tehdä yhden ehdotuksen ennenkuin tästä asiasta suoraan hyvin pitkälle puhutaan. Minä olisin sitä mieltä, että kaikkien ikävyyksien välttämiseksi asia lykättäisiin sovinto-oikeuteen. Kun meillä on tulevissa säännöissä sovinto-oikeus, niin katsoisin minä olevan viisainta jättää tämä »Kurikka-kysymys" sovinto-oikeuden ratkastavaksi. Ei tehdä Kurikasta suurempaa eikä pienempää kuin hän on. Hän kyllä pitää itse huolta siitä että hän on tunnettu. (Hyvä!)

Johansson: Vaikka en hyväksykään Kurikan töitä ja menettelyjä, niin ehdottaisin: että Kurikan annettaisiin olla läsnä kokouksessa, koska puolue voi siten osoittaa, ettei se ole ahdashenkinen. Arvelen että kieltämällä Kurikalta edustajaoikeuden, hyödytettäisiin häntä enemmän, koska hänestä tulisi marttyyri. Täällä istumalla hän ei voisi mitään vahinkoa aikaan saada. (Hyvä!)

Lempinen: Minä tahtoisin mainita mielipiteeni sen maalaisyhdistyksen edustajana, joka minun on tänne lähettänyt. Siellä on herätetty kysymys hänen toiminnastaan ja on tultu siihen johtopäätökseen, että hän on menetellyt hyvin hävyttömästi. Hän on toiminut väärin, aatettamme vastaan. Jos sovinto-oikeudessa asia tulee vietyä perille, että hän saa jäädä, niin jääköön. Mutta minä pelkään, kun hän on mennyt niin sikamaisiin tekoihin kun viime talvena, on parannus mahdollon. Jään välittävälle kannalle, koska sovinto on tarpeellinen. (Hyvä, hyvä!)

Puheenjohtaja: Minä pyytäisin huomauttaa, että tätä asiaa varten ei voi asettaa sovinto-oikeutta. Puolueemme ei rupea sovitteluihin porvarien kanssa. Voi aivan hyvästi jättää sovinto-oikeuden ehdotuksesta pois.

Valovaara: luopui puhevuorostaan.

Vesa: Siitä asti kuin Matti Kurikka palasi Suomeen viime syksynä, on hän koettanut kaikilla keinoilla saada Suomen työväkeä hajalleen. Hän on koettanut monilla kieroilla konsteilla saada erimielisyyttä järjestetyssä työväenliikkeessä aikaan. Viime syksynä herätti hyvin paljon suuttumusta se, että hän ehdotti kompromissia Venäjän itsevaltiaan ja Suomen porvariluokkien kanssa. Hänen periaatteensa hyväksyi monessa suhteessa luokkalaitoksen. Viime syksynä Tampereen puoluekokouksessa ehdotti Kurikka, että Suomen työväenpuolueen olisi hajaannuttava siksi, kuin olisi vaalit toimitettu. Hänen kantansa oli että jokainen ottaisi osaa vaaleihin yksityisenä henkilönä, mutta ei puolueena. Viime talvena Kurikan esiintyminen on ollut hävytöntä koko puoluetta kohtaan. Hän soimasi luottamushenkilöitä ja koko puoluetta anarkistiseksi. Nyt olemme näh-

neet Viaporin kapinan aikana, kuinka hän rupesi kehumään anarkistisia tekoja ja syytti työväen puoluehallintoa, että se ei hyväksynyt anarkiaa. En katso olevan mitään syytä asettaa sovinto-oikeutta. Kurikka on teoillaan näyttänyt että hän tahtoo erota työväen puolueesta ja koska hän itse niin tahtoo, niin miksemme siis salli hänen lähteä. (Hyvä, hyvä!)

Nuorteva: En voi yhtyä niihin puhujiin, jotka tahtovat että ilman muuta tehtäisiin tästä kysymyksestä päätös. Kannatan täydellisesti toveri Kososen ehdotusta. Sovinto-oikeus on otettu uuteen sääntöehdotukseen ja tästä olisi tehtävä periaattikysymys, sillä luultavasti tulee usein muitakin samantapaisia kysymyksiä esiintymään. Tästä asiasta on monia mielipiteitä lausuttu ja oltu jotenkin samalla kannalla Kurikkaan nähden, mutta hänen puolustajansa eivät ole mitään sanooneet. Ennenkuin minkäänlaisia päätöksiä tehdään, olisi niitäkin kuultava. Minusta tuntuu kuin näyttäisimme olevamme jonkun verran puolueellisia, jos ilman muuta tämä asia ratkaistaisiin. Siihen ei meillä ole oikeutta, se voisi näyttää sorrolta ja sortoa me emme kärsi.

Sirola: Tässä on vedottu tehtyihin puolueohjeisiin, mutta niitä on ymmärretty väärin. Niissä ei missään tapauksessa sanota, että puoluekokous asettaa sovintolautakunnan, vaan että riitaisuuksien sattuessa puolueosaston ja sen jäsenen välillä asetetaan sovinto-oikeus. Osasto ja jäsen valitsevat kumpikin 3 jäsentä tällaiseen sovintolautakuntaan, johon puolueoimikunta määrää puheenjohtajan. Joka ei tähän tyydy, vedotkoon puolueuuvostoon. Ainoastaan jonkinlainen tutkijalautakunta voitaisiin täällä asettaa.

Kosonen: Sitä minä tahtoisin asetettavaksi, sanoin'väärin äsken.

Jalonen: Viimeisen edellinen puhuja toi esiin niitä mielipiteitä, joita minullakin on Matti Kurikan suhteen. Matti Kurikka aina sen jäi estä kun hän palasi kotimaahan, on osoittanut itsensä olevan porvariston ase. Kaikki hänen työskentelynsä ei voi antaa muuta todistusta, kuin että hän työskentelee porvarien eduksi hajoittamalla sosialidemokratista liikettä. Näin ollen meillä ei ole muuta keinoa kuin erottaa suoraan sei-

lainen mies puolueesta, jonka mielipiteen useat työväenyhdistykset jo selvästi kokouksissansa viime talvena ovat lausuneet. Matti Kurikka näyttää kaikesta päättäen etsivän puolueemme häviötä ja vahinkoa sekä koettaa heittää kuristusnauhaa etevämpiä luottamusmiestemme kaulaan. Se siitä. — Näin ollen ei tule kysymykseenkään muu, kuin selvä ero. Jos tahdotaan tutkijalautakunta asettaa, olkoon se sallittu. Kannatan siis edustus-oikeuden kieltämistä. Mitä me kannattaisimme niitä, jotka meitä vastustavat.

Salin: Puheenjohtaja tässä kokouksessa mainitsi *toveri* Kurikasta. Minä jo viime syksynä Tampereen kokouksessa sanoin, että hän ei ole toveri. Silloin minä tulin »alas" huu-detuksi. (Naurua). Merkillisen pian me kehityimme, niin paljon puolessa vuodessa, koska ei nyt enään alas huudeta. (Mieltymystä). Silloin moitittiin minua jyrkkyydestä, nyt maltillisuudesta. Kurikka oli silloin maltillinen, minä päinvastoin. Mistä tässä pidetään kiinni? Logiikasta, logiikasta, johdonmukaisuudesta? Elämä kulkee eteenpäin, mutta se ei kule niinkuin Kurikan „Elämä", se kulkee ankarasti noudattaen johdonmukaisuuden lakeja. (Hyvä, Hyvä! naurua). — Minä en ole koskaan pitänyt Kurikkaa sosialistina, viime päivinä on selvinnyt muillekin, ettei hän ole sosialisti. Hän on ollut jos mikä. Hän on syyttänyt meitä anarkisteiksi, mutta nyt hänet voidaan leimata hallituksen kätyriksi, provokaattoriksi. (Oikein!) Minä en ole niinkuin Kosonen, enkä hyväksyä Matti Kurikkaa edustajaksi. Yhtä hyvin voidaan hyväksyä Aksel Lille edustajaksi. (Ohhoh! Naurua). Mutta minut pois, jos Aksel Lille tulee, jos Kurikalle, Lillele ja muille myönnetään oikeus olla täällä, niin tämä ei ole mikään sosialidemokratinen puolue eikä tämä ole sosialidemokratinen puoluekokous. Jos täällä pidetään sosialidemokratista puoluekokousta, niin pois kaikki muut. Pois anarkistit, pois provokaattorit, ainoastaan sosialidemokratit saavat olla läsnä. (Voimakasta mieltymystä, käsiensäpytystä).

Paappanen: Se työväenyhdistys, jota edustan, on antanut minulle vallan oman vakaumukseni mukaan päättää asioista. Olen tullut siihen vakaumukseen Kurikasta, että

hän ei ole puoluetoveri, joten hänellä ei ole oikeutta olla läsnä tässä kokouksessa. Ainoastaan se seikka on otettava huomioon, että Kurikka on tähän kokoukseen valittu jostakin yhdistyksestä. Kun helsinkiläiset puoluetoverit ovat näin tärkeänä aikana olleet erityisen polttopisteen keskuudessa, on Kurikka käyttänyt tätä hyväkseen ja haalinut itselleen kannattajia, pirstoakseen koko Suomen työväen puolueen. Ehkä hän on saanut luottamusta joltakin toveriryhmältä, joka jostakin syystä pettyneenä on lähettänyt hänet edustajakseen. Asian näin ollen toivon, että Kurikka tulee olemaan tässä kokouksessa, mutta, että tämä myöskin on viimeinen puoluekokous, jossa Kurikka on läsnä. Olkoon myöskin päätös, että tulevaisuudessa sosialidemokratit eivät lähettäisi Kurikkaa edustajakseen.

Ojala: On mielestäni välttämätöntä, että henkilö, joka asettuu liikettämme vastustavalle kannalle, on erotettava puolueesta. Senlisäksi ovat useat yhdistykset jo sanoneet ja lähettäneet kertomuksen kokouksesta, jossa tällainen päätös on tehty Kurikan erottamisesta. Mutta nämät eivät ole usein tienneet muuta kuin että Kurikka on olemassa. Metsämaalla on yhdistys päättänyt, että hän ajettaisi pois, mutta koska hän on puolueyhdistyksen lähettämä (Ääniä: se on tarpeetonta. Asiaan!) olkoon läsnä.

Alkula: Minusta tuntuu omituiselta se, että voidaan keskuudessamme sallia ja hyväksyä henkilöä, joka vastustaa työväenliikettä meidän maassa, joka on kaikin tavoin toiminut sen hajoittamiseksi ja estämiseksi. Me olemme määränneet puoluerangaistuksen, että joka ei puolueen päätöksiä hyväksy, hän on puolueen ulkopuolella. Kurikka itse on ollut näitä päätöksiä tekemässä. Kurikka itse on sanonut, että hän ei hyväksy puolueemme toimintatapaa, silloin hän tietysti on eronnut emmekä häntä voi täällä pitää. (Hyvä!)

Pettersson: Toimintaamme arvosteltakoon. Se on sallittu. Mutta se esiintymistapa ja ne syytökset, jotka Kurikka on heittänyt puoluettamme vastaan, ovat sellaisia, että hän ei ole yrittänytäkään niitä todistaa. Niin kauan kuin ne hänen häpeälliset syytöksensä pysyvät todistamattomina, niin puolueen

täytyy olla hänen suhteensa sillä kannalla, niinkuin talvella suuri osa yhdistyksistä on hänestä lausuntonsa antanut. Jos Kurikka todella on katsantokantansa ja vakaumuksensa muuttanut toiseksi, olkoon edelleen puolueessa, mutta peruuttakoon samalla tapaa syytöksensä, miten on ne tehnyt. Jos hän siihen ei suostu, niin pidettäköön hän nyt ensi aluksi puolueen luottamusta nauttimattomana henkilönä ja näin ollen asetuttakoon yläpuolelle Sörnäisten työväenyhdistyksen päätöstä. Ei ole täällä oikeus eroittaa häntä yksinään, sillä meidän keskuudessamme löytyy paljon samanlaisia Kurikoita ja muita vieraiden puolueiden käytyreitä. Niiden kanssa tehtäköön myös selvää, mutta se vaati pitkältä työtä ja siihen tässä kokouksessa ei ehditä. Mutta jos Kurikka sitoutuu peruuttamaan ne syytöksensä, jotka hän on tehnyt, niin silloin tiedämme että hän hyväksyy puolueen menettelytavan ja vastaisen toiminnan ja olkoon sitte. (Hyvä!)

Seppälä: On puhuttu Kurikan eroittamisesta puolueesta. Se minun minun mielestäni on eri kysymys kuin mistä aloitettiin. Nimittäin siitä, onko hän oikeutettu olemaan edustajana. Minun mielestäni osoittaa kokous sentähden jonkunlaista hätäilemistä. Minä olisin sitä mieltä, että koska Sörnäisten työväenyhdistys on puolueyhdistys ja koska se on valinnut Kurikan niin olisi asia ilman muuta selvä. Mutta jos yhdistys on jokin muu kuin puolueyhdistys, erotettakoon sekin. Mutta sittenkin, vaikka on oltu viime aikoihin asti; liian ihanteellisia, uskoaksemme sitä ilkeää mieltä, jota Kurikka puolueettamme vastaan on osoittanut, niin olen sittenkin sitä mieltä, että voidaan ilman mitään vaaraa jättää tässä tämä kysymys sikseen. Minä tosiaankin luotan puolueemme jäsenten arvostelukykyyneen siinä määrässä. Kannatan että hän saa olla edustajana koska hänellä on siihen täydellinen valtakirja puolueyhdistykseltä.

Leskinen: On liika suuri kunnia miehelle, jota halveksitaan, täällä keskustella hänestä. (Puheenj.: asiasta on puhuttava.) Pois sellainen puolueesta.

Puheenjohtaja: Minä vielä huomautan, että asiasta on

puhuttava. Keskustelut tulevat tarkasti pöytäkirjaan, älkää sentähden lasketelko tyhmyyksiä. (Hyvä!)

Tila: Silloin kun työväenpuolue meillä Turussa perustettiin, sanoi Kurikka porvariensa kanssa sen toimivan anarkistiseen suuntaan. Nyt viime vuoden aikana Kurikka sanoi anarkian levinneen jo työväen keskuuteen. Minä en ole vielä päässyt selville, onko anarkiaa sosialidemokratien joukossa, mutta Kurikka itse näyttää jo olevan anarkisti. En ole pelännyt että hän tässä kokouksessa voisi vaikuttaa meidän itse-tietoisuuteemme, vaikka hän olisi saanut puhe- ja äänikelpoisuuden. Mutta koska hän on niin tehnyt että on anarkiaan antautunut, niin se saattaisi vahingoittaa puoluekokousta jos sellaiset miehet ovat täällä läsnä ja saavat hyväksymisemme. Silloin olen sitä mieltä, että hänen ei anneta olla täällä. (Hyvä, ei ole hyvä!)

Peltonen: Minä en ole Kurikan ihailija, jos en vihaajakaan, mutta tahtoisin pysyä siinä mitä on tehtävä. Onko hän nyt kelpaava edustaja täällä puoluekokouksessa vai ei? Koska ei keltään ole vaadittu jäsenkirjaa, kuuluuko hän yhdistyksen tai puolueeseen vai ei, pitäisi sen valtakirjan jonka yhdistys on edusmiehelleen antanut, olla riittävä siihen. Mutta koska hän on edustajaksi valittu niin uskon että kokouksella ei ole pelkoa että yksi mies vie mihinkään tätä kokousta. Meidän toimemme on siksi selvillä että yksi mies ei voi siinä tehdä mitään. Hänestä voisi tulla sellainen marttyyri johon kääntyy koko mailman katse ja hän voisi ruveta siellä kalastelemaan johon puolueen puhtaat aseet eivät ulotu yhtä hyvin kuin täällä. (Puheenjohtaja: Ei ole vaaraa. Kyllä puolue omansa varjelee!) Ehdotan että hänet hyväksytään.

Turkia: Pitkäksi kävisi selonteko kaikista niistä hävyttömistä sätimisistä ja perättömistä syytöksistä; joita Kurikka on Amerikasta tulonsa jälkeen syytänyt työväenliikettä ja etenkin puoluehallintoa vastaan. Jo Amerikassa ollessaan kirjoitti hän „Aika“-lehdessä, että kaikki se henkevyys, jonka hän puhalti Suomen työväenliikkeeseen, on siltä kadonnut ja työväenliikkeestä tullut Dion'in savitönkkä. »Materialistiset anarkistit», joiksi Kurikka jo silloin nimitteli työväen luottamus-

miehiä, olivat tuon henkevyuden poistaneet. Kurikka kulki, niinkuin useammat täälläkin olevista tietävät, agitatioonimatkoilla useammissa Amerikan valtioissa, saarnaten työväenliikettä vastaan. Täällä ollessaan on hän jatkanut parjauksiaan ja perättömiä syytöksiään. Niistä raskauttavampia oli syytös, että puoluehallinto olisi avustanut pankkiryöväreitä Helsingissä tapahtuneessa venäläisen valtiopankin ryöstössä. Samoin myös syytös, että puoluehallinto olisi ennen Viaporin kapinaa, tehnyt sopimuksen kapinan alkamisesta Venäjän vallankumouksellisten kanssa ja sitte kun kapina alkoi, petti puoluehallinto vallankumokselliset. Nuo syytökset, joita Kurikka ei kertaakaan ole koettanut todistella tosiksi, ovat siksi illettäviä, etenkin kun ottaa huomioon sen, että «Kurikka on noiden valheellisten syytöstensä avulla koettanut vetää Venäjän virkavaltaisen hallitusmahdin työväenliikkeen kimppuun ja siten saada sen ryhtymään työväenliikettä vahingoittaviin ja kuristaviin toimiin. Noista Kurikan valheellisista syytöksistä tai toisin sanoen valheellisista ilmiannoista olisi voinut seurata työväenliikkeelle ikäviä seurauksia, jos Venäjällä olisi taantumus saanut edes joksikin aikaa pysyvän jalansijan, mutta kun siellä on yhtäpäättä vallankumousliike kuohunut, ei siellä ole voitu ryhtyä maamme työväenliikettä kuristamaan Kurikan valheellisten ilmiantojen tähden ja näin ollen ei Kurikka ole saavuttanut tarkoitustaan.

Useat täällä olevista luultavasti ihmettelevät, miten Kurikka kehtaa tulla sen puolueen kokoukseen, jota hän on pitkät ajat mitä hävyttömämmin parjannut. Minä puolestani en sitä ihmettele. Tunnen Kurikan mieheksi, joka ei häpeä. Ehdotan, että pitemmittä puheita äänestetään, nähdäksemme kuinka paljon täällä on niitä, jotka hyväksyvät, että Kurikka saa olla edustajana kokouksessa ja kuinka paljon niitä, jotka vaativat, että hän poistuu. Jos Kurikka vielä äänestyksen päätyttyä ilkeää jäädä istumaan joukkoomme, jos hän ei vielä sittenkään osaa hävetä ja lähteä pois, niin istukoon. (Naurua ja hyvähuutoja).

Kaartinen: Pitkät puheet ovat tarpeettomia. Työväen puolue on eri puolue, porvaripuolue on eri puolue. Sen-

tähden täytyy olla selvät luokkarajat. On meille tuotu selville, että on meitä vastassa toinen vahva luokka ja sotii meitä vastaan ja ne leikkivät meidän tunteillamme ja ajatuksillamme ja sentähden on tänne tullut vastustavia voimia kuuntelemaan ja päättämään meidän yhteisistä asioista. Mihiin päin täällä soudetaankin, olisi sillä pyrittävä vahvistumaan ja yhteen päin. En kannata Kurikkaa.

Jussila: Täällä on niin paljon puhuttu, mutta kuitenkin minä pyydän tehdä yhden ehdotuksen: Jos Kurikka antaa kunniasanansa, että hän ei enää tästälähin toimi Suomen työläisten enemmistöä vastaan, niin annetaan hänen olla täällä.

Jos hän taas vielä jatkaa samalla tavalla, niin sitte puoluehallinto julistaa hänet eronneeksi.

Rönnberg ja Jokinen: luopuivat puhevuorostaan.

Ranius: Täällä kyllä on tuotu esille mitä Kurikka on työväenliikettä vastaan tehnyt mutta ei ole puhuttu mitään siitä, onko muita Kurikoita olemassa. Minä toivon sitä . . . (Melua. Huutoja: tarpeetonta. Ei puhuta nyt toisista Kurikoista. Puheenjohtaja kolistaa vasaraa ja huutaa: puhuja jatkaa.) Jos päätämme että hän ei saa olla täällä, niin olen varma että se tulee tuomaan ikävyyksiä. Ehdotan että hän saisi olla edustajana. Lausuttiin että kaikki yhdistykset ovat päättäneet että Kurikka on erotettava. Meille tuli myös kirje jossa sanottiin että hän on eroitettava. (Huutoja: se on vale!) Kirje on. (Huutoja: näyttäkää se!) Yhdistys on tähän esittänyt että Kurikkaa ei voitaisi eroittaa koska Tampereen puoluekokous on hänen hyväksynyt ja puoluekokouksen päätös ratkaisoon sen. Tiedämme että hän on täällä edustajana yhdistyksestä, joka kuuluu puolueeseen. Sovintolautakunta on asetettava. (Huutoja: Alas sellaiset. Asiasta puhuttakoon!)

Eskelinen: Tarkastuskomitean puolesta pyytäisin huomauttaa, että se ei voinut hyväksyä Kurikkaa, mutta ei voinut hänen edustajaoikeuttaan kieltää kun valtakirja oli laillinen ja sentähden asia lähetettiin tänne.

Kurikka: Toivoisin että tällä kokouksella olisi ollut tärkeämpää tekemistä kuin ruveta väittelemään minun per-

soonastani. (Ääniä: Ei ole kysymyksessä persoona, vaan periaatteet!) Mutta koska siitä on väitelty, on kirjoitettu sanomalehtiartikkeleita ennen tätä kokousta ja tässä kokouksessakin niitä levitelty, jotta jokaisella on ollut tilaisuus lukea sekä puolelta että toiselta. Minun velvollisuuteni on selvittää kantani. Täällä on tuotu asia esille ja vaaditaan minua luopumaan vakaumuksestani. Luopumaan siitä, mitä minä pidän kaikista pyhimpänä ja kalliimpana. Luopumaan niistä ihanteista ja aatteista, joiden puolesta minä tulen elämään ja kuolemaankin, jos niin tarvitaan. Totuudesta ei voi mikään voima saada minua luopumaan. Ei edes tämä arvoisa kokouskaan. En voi luopua mielipiteistäni, jos ei niitä osoiteta vääriksi. Olen kuitenkin velvollinen jotain sanomaan, vaikka kunnioituksesta tätä kokousta kohtaan en tahdo paljon sen aikaa kuluttaa.

Te olette kyllä jokainen lukeneet, mitä »Työmies" ja muut saman suuntaiset lehdet ovat minusta kirjoittaneet, mutta tuskin kukaan on lukenut mitä minä olen »Elämä"-lehdessä kirjoittanut. (Ääniä: on luettu kyllin!)

Kun minä läksin Amerikasta Suomeen, niin aikomukseni oli katsastaa oloja, ja jos olot olisivat sellaiset, että minun työni olisi mahdollon, niin minä palaisin takaisin. Minä tulin tänne ja rupesin seuraamaan oloja. Mikä on ensi havainto, jonka minä tein? Minä näin että puolueemme oli raadellussa tilassa. Sen johtomiehet viettivät aikansa Jonnin joutavissa persoonallisissa kinasteluissa ja toistensa nalkuttelemisessa. Yksi ja toinen tuli minun korvaani kuiskuttelemaan parjauksia toveristaan. Minä ajattelin: tähänkö tämä aika on käytetty? Toiselta puolen näin että suometarlainen puolue mahdolltomuudestaan huolimatta pysyi pystyssä siksi, ettei kukaan sitä kumoa. Mitä on tehtävä? Minä en ole se mies, joka en mitään tekisi. Huomasin, että nämä olot eivät voi jatkua, ne täytyy loppua ja ne voivat loppua kahdella tavalla: joko vallankumouksen kautta, tahi *laillisiksi* sanotuilla keinoilla. Vallankumousta minä pidin mahdolltomana. Kun 1899 kysyin useilta henkilöiltä, olisiko vallankumouksella mitään mahdollisuuksia Bobrikoffin systeemiä vastaan, niin

kaikki sanoivat: Voi herra jumala, mitä sinä puhut, oletko sinä hullu. Siis en katsonut löytyvän muita kuin *laillisia* keinoja. Näin, että olisi välttämätöntä saada loppumaan suomalaisten ja venäläisten välinen kansallisriita, tuo ainainen «ryssäriita». Siitä minä kirjoitin.

Sitte minä tein ehdotuksen eduskunnan muutoksesta. Esitin että eikö voitaisi ajatella sellaista eduskuntaa jossa olisi varsinainen lakia säätävä alahuone ja ylähuone jolla ei, kuten Ruotsissa, olisi minkäänlaista lakia säätävää oikeutta, vaan jonkunlainen veto-oikeus niinkuin Norjassa, ja Suuriruhtinaalle jäisi silloin sellainen valta kun tällainen kansaneduskunta voi sille myöntää. Hyvä. Tämän ehdotuksen minä tein ja siitä tehtiin ensimmäinen vale jota „Työmies” rupesi leviättämään että minä muka ehdotin 2-kamarijärjestelmää, joka tekee kaiken lainsäädännön mahdottomaksi, niinkuin kyllä tiedetään. Tämä oli vaan ehdotus. Kysymys oli siitä, voisimmeko ottaa vastaan tällaisen kansaneduskunnan. Voisiko silloin Suuriruhtinas tunnustaa valtansa niin heikoksi, että tällainen kansaneduskunta voisi syntyä? Tämä oli tietysti hirveän keisarillista. Silloin, ei saanut puhua *laillisista* keinoista. Minä uskalsin ottaa lukuun mahdollisuuden, että Suuriruhtinaallakin olisi jotain sananvaltaa ainakin virkaerojen vastaanotto ja muut länsimaiset oikeudet. Tämän minä uskalsin ottaa lukuun. Sanottiin minun poikenneen puolueen vaatimuksista. Mutta tämä kuitenkin vaikutti jotain, koska ruvettiin hommaamaan eduskuntaa, tällaista IV2 kamarijärjestelmää, joksi minä sitä kutsuin. Mutta samalla aikaa työväen johtomiesten taholla ruvettiin täydellä todella pöngittäämään 4-kamarijärjestelmää. Olin itse Viipurissa tilaisuudessa näkemään, kuinka työväen edustajat aivan täysissä tosissaan lähettivät edustajiaan porvarien kanssa yhteisiin neuvotteluihin, joissa piti tukea vanhaa eduskuntaa. (Ääniä: Se on valletta! Viipurissa ei niin tehty!) Siis silloin minä olin konservatiivinen ja työväen puolueen johtohenkilöt olivat minun oikealla puolellani. Sitte näin miten neuvottelut jatkuivat perustuslaillisten kanssa liiton tekemisestä, tosiasia, jota teistä ei kukaan kieltäne. Suurlakkoa hommattiin perustuslaillisten

taholta jo viikkoja ennen ja monet' teidän johtomiestänne olivat täysissä tosissaan hommassa mukana, aloittaa suurlakko perustuslaillisten johdolla. Monet arvelivat että näinkö tämän asian todellakin piti mennä. Minun sattumalta »Juttuvuorossa" lausumani huomautukset herättivät työväen ja saatiin vastoin koko työväen puoluehallintoa, johto työväen omiin käsiin, ja pantiin toimeen suurlakko. Siihen kokoukseen, jossa tästä päätettiin, tuli se mies, joka juuri oli ollut asiasta perustuslaillisten kanssa neuvotteluissa ja oli hyvin hämmästynyt lakon julistamisesta. Niin valittiin ne miehet, jotka tulivat lakkoa johtamaan. Suurlakko syntyi vallankumouksellisella eikä perustuslaillisten tavalla. Minun ehdotuksestani sitte ruvettiin neuvotteluihin perustuslaillisten kanssa. Neuvottelujen alkaessa minä vaadin että heidän täytyy tunnustaa että vallankumous on tapahtunut, kun he eivät sitä tehneet, niin me jatkoimme sitä vallankumouksen tavalla. Tästä oli seuraus, että huudettiin Suuriruhtinas ja senaatti alas ja kiivaimmat jo suunnittelivat ryhtymistä aseelliseen kapinaan, mutta kun huomasivat ettei meillä ollut kanuunoita eikä kiväärejä, ja kun tuli selville, että valtaa tarjottiin sosiaalisteillemme, niin silloin asema muuttui. Minä sanoin että tämä on otettava huomioon, mutta toiset tahtoivat jatkaa kapinaa. Minulle tultiin ehdottamaan että pitäisi vangita kenraalikuvernööri ja Salza. Huomautin että emmehän kykene tähän. Meillä olisi kuitenkin ollut mahdollisuus saada valta käsiimme toisella tavalla. Kun me palattuamme kenraalikuvernöörin luota toimme sen tiedon, että asia nyt oli niin että suomettarelaiset ovat hallitukseen mahdottomia ja perustuslailliset eivät ollenkaan nauti tsaarin luottamusta, niin mitä tapahtui? Puoluehallinto piti matelemisena vallan vastaanottamista tätä tietä. Keskuskomitea jakoi punaisen julistuksen ja aikoi ruveta maata hallitsemaan ja vasta viime hetkellä huomasin, ettei se ollut paperilla hallittavana. Sillä koko se kahden ä kymmenen tuhannen valitsema senaatti oli hölynpölyä. Jos se olisi voitu valita kivääreillä ja kanuunoilla eikä käsien ylösnostamisella olisi asia toisin. Nyt asema muuttui. Perustuslailliset saivat meidän hankkimamme vallan

käsiinsä. Työväen johtomiesten puolelta yhä edelleen pär-
rytettiin sellaista rumpua, jolla voiton saanti oli mahdoton,
sillä jos milloinkaan niin suurlakko-viikolla oli suurin voiton
saanti mahdollisuus. Sen jälkeen sitä ei ole ollut. Puhut-
tiin yhä edelleen suurlakosta. Minä sanoin: älkää herran ni-
messä alottako suurlakkoa, jollette tiedä saavanne luotettavam-
paa puoluejohtajaa kuin toveri Valpas on. (Ääniä: kyllä se
on hyvä Valpas!) Tuli taas uusi tapaus. Eduskunta kokoon-
tui. Yhä puhuttiin suurlakosta. Minä olin pitkän aikaa sa-
nonut, se on turhaa, sillä yläluokka antaa sellaisen eduskunta-
laitoksen, ettei suurlakkoa tarvita. Minä pidin sen varmana
mutta vaan pärryytettiin suurlakkoon. Ottakaa huomioon
että tuo asia olisi saatu aikaan vähemmällä melulla. Vetäy-
dyin syrjään ja jäin arvostelevalle kannalle. Tulee taas uusi
tapaus. Viaporin kapina. Näin Kockin aseman, näin puna-
kaartin aseman. Näin että Kock oli mies sanojensa takana.
Mutta minä olin vaan voimaton sanomalehtimies, minulla ei
ollut mitään tekemistä kun asiat menivät säännöllisesti edel-
leen. Mutta kun Kock tuli siihen polttopisteeseen, että hän
tahtoi vapauttaa puoluehallinnon julistamalla suurlakon, silloin
olisi puoluehallinnon pitänyt puuttua asiaan. Mutta tämä
teki sen erehdyksen, ettei edes Helsingissä ryhtynyt mihin-
kään toimenpiteisiin. Tekikö puoluehallinto oikein, jättäes-
sään yleisen kokouksen kutsumatta? Kun se kuitenkin
niin teki, pidin minä velvollisuutenani kutsua sen kokoon,
jotta saataisiin selville, mitä mieltä työväestö oli puoluehal-
linnon menettelystä. Sen minä tein.

Mitä tulee niihin muihin seikkoihin, joita täällä on tuotu
esille, niin minä en tahdo vaivata kokousta niiden selittämi-
sellä. Mitä täällä on ollut esillä? Merkillistä on että arvoisa
puheenjohtaja tekee tästä keskustelukysymyksen. Tässä on
vaan kysymyksessä »Elämä" ja »Työmies" lehtien välinen
väittely, (Ääniä: Ei, ei!) mutta puolueemme rikkinäinen hal-
litus on tehnyt tästä puoluekysymyksen. Kuka voi väittää,
että minä olen puoluetta moittinut. (Ääniä: kyllä, kyllä!)
Kyllä teidän puolueessa toiset ovat osanneet toisiaan parjata
ja haukkua ennenkin. Minä olisin ensimmäinen joka tahtoisin

lopettaa haukkumisen. Täällä ei ole kysymys Matti Kurikasta vaan persoonallisesta vainosta, jota siitä asti kun minä isänmaahani palasin, on minua vastaan systemaattisesti ylläpidetty puolueenne johtomiesten puolelta. (Ääniä: ei ole kysymys persoonasta). Mitä minä täällä sanon, se ei ole sanottu teitä vastaan, te olette tuomarit, vaan niitä miehiä vastaan, jotka ovat (Kovaa melua ja huutoja: alas, alas! Puhheenjohtaja: täällä on jokaisella oikeus puhua, niin kauan kuin minä keskeytän. Puhuja jatkaa) jotka ovat sanoneet että minä muka olisin koettanut puoluetta vahingoittaa.

Täällä on puhuttu Marxista. Minä olen ollut niin jumalaton, että olen uskaltanut arvostella sekä Marxia että Luteria. Minä en ole nähnyt työväenpuolueen ohjelmassa yhtään Marxia, jos sitä siellä olisi, niin olisi se kyllä hyvä. Tosin minä olen toista mieltä Marxin kanssa, mutta minulla on oikeus olla, sillä minä elän niin montakymmentä vuotta hänen jälkeensä, että minulla on oikeus häntä arvostella, niinkuin minun pojallani on oikeus arvostella minua, ja meidän jälkeläisillä sitä aikaa, jossa me elämme. — Oliko siinä puoluehallinnon kierto-kirjeessä, joka jaettiin talvella, sanottu missä minä olen rikkonut puolueohjelmaa vastaan. (Ääniä: entäs «keisari"-juttu?)

Täällä on sanottu, että puolue ei voi ryhtyä asettamaan sovintolautakuntaa. Tässä ei ole kysymys puolueesta, vaan minun ja puoluehallinnon välisistä riidoista ja siihen se kyllä voidaan asettaa. Puoluehallinnolla ei ole oikeutta mennä muuttamaan puoluekokouksien päätöksiä eikä vaalin tuloksia vaan ne tulokset pysyvät voimassa seuraavaan vaaliin asti.

Täällä on sanottu, että minun pitäisi peruuttaa jotakin. Minä tahtoisin kysyä, mitä minun pitäisi peruuttaa? Jos minun pitäisi lukea „Työmies"-lehdessä 1898 olleita kirjoituksia, niin siellä olisi sellaista, jota teidän johtomiehenne eivät voi suvaita. Minä olen pitänyt työväen puoluetta vapaampana puoleena, minä olen pitänyt että se on ainoa puolue, joka voi omaksua tieteen uusimmat tulokset. Kun minä matkan päässä luin teidän lehtiänne, näin että ne ovat pelkäämään toinen toistensa haukkumista, hölynpölyä. Minulta pyydettiin lupaa saada ripustaa minun kuvani yhdistyksenne

seinälle, mutta minä kirjoitin sieltä: jättäkää herran nimessä se minun kuvani hirttämättä. Kun minä sieltä tarkastelin teidän puolueenne toimintaa, niin se näytti kuolleelta savitönkältä, se oli kilpailua palkoista ja johtajapaikoista. (Ääniä: Alas! Pois pikkumaisuus!) Silloin kun minä olin täällä ja kun me puolue perustettiin, silloin se ei ollut kilpailua palkoista vaan kilpailua uhrautuvaisuudesta. Kaikki kilpailivat siitä, kuka olisi voinut enemmän antaa. Me silloin uhrasimme kaikki varamme, aikamme ja itse himommekin aattemme hyväksi. Juopot uhrasivat himonsa ja tulivat raittiiksi. Kaikki oli kilpailua uhrautuvaisuudesta. Ja sitä uhrautuvaisuutta en minä siellä ollessani puolueestanne löytänyt vaikka täällä myöhemmin olen sitä kylläkin tavannut. Täällä on minulla kyllä ollut myös tilaisuus tutustua siihen hengettömyyteen, joka puolueessa on vallalla, sillä minä katson yhä edelleen maailmaa teosofisilla, Saint-Simonilaisilla ja Jeesukselaisilla silmillä.

Tuonoin pidettiin juhla Hesperian puistossa, jossa oli venäläisiä veljiämme. Kuka meistä on ollut eri mieltä siitä, että me olemme liitossa vallankumouksellisten kanssa; mutta että tämä liitto ei ole kontrahdin mukainen? Kaikki sanoivat kannattavansa vallankumousliikettä. Viime talvena tuli selville, että puoluehallinto on tosiaankin toiminut Venäjän vallankumouksellisten kanssa yhdessä, vaikka sillä ei ollut valtuutta siihen. Viime puoluekokouksessa myönnettiin, että sillä on valta olla kirjallisessa yhteydessä vallankumouksellisten kanssa. Jos olisi sanottu että puoluehallinnolle on annettu valta toimia yhdessä, niin silloin se olisi tehnyt oikein. Puoluehallinto on vastoin valtuuksiaan ollut tekemisissä vallankumouksellisten kanssa, mutta kun ratkaiseva hetki tulee, se laputtaa pakoon ja jättää punakaartin, Kockin ja muut etujoukot oman onnensa nojaan. (Melua. Ääniä: Matti meni itse pakoon!)

Hyvät toverit! Tätä vainoa on käyty siitä asti kun minä Tukholmasta lähetin sähkösanoman ja pyysin ilmoittamaan tovereille saapumisestani, ettei minua venäläisen virkavallan taholta vainottaisi. Niin pieni pyyntö, sekin oli liika paljon.

Senkin puolueenne lehden johtaja poltti, ettei kukaan saisi tietää Kurikan maahan tulosta. (Valpas: nyt Matti valehtelee!) Siihen on todistuksia. (Valpas: esittää ne sitten!) Jos sitte otatte huomioon kaiken sen sen pilkan ja ivan, kaiken sen nalkuttamisen, ikäänkuin minun elämäni olisi ollut mitään tyttöjuttuja ja naisten viettelelemistä. (Ääniä: Ei täällä mitään »pääskyn rakkautta"!)

Hyvät toverit! Minä jätän asian teidän ratkaistavaksenne. Jos en teidän järjestössänne voi toimia, niin minä toimin yksin. Minä toivon ja minä olen tehnyt päätökseni että minä tulen aina, niin kauan kuin suinkin jaksan, toimimaan Suomen köyhälistön, sen sorreimpien ja köyhimpien puolesta, siitä ei voi mikään minua estää. — Jos te pakotatte johtomiehenne kunniallisilla keinoilla sopimaan kanssani, niin minä tulen alistumaan puolueen sääntöjä noudattamaan niinkuin puolue hyväksi näkee. Minä olen parlamenttaaristen sääntöjen tarkka noudattaja. (Huutoja: ohhoh!) Mutta minä en pyydä mitään armoa laisinkaan. Minä en näe sitä oikeudekseni palvella totuutta, vaan se on velvollisuus. Usein sangen raskas velvollisuus. Jos minut erotetaan, tulen kumminkin tämän aatteeni hyväksi kaikkeni uhraamaan. (Hyvä huutoja Kättentaputusta. Melua. «Alas" huutoja.)

Sirola: Puhuja sanoi, ettei ole minkäänlaista mahdollisuutta muuttaa puoluekokouksen päätöstä. Mutta kun olivat otot ja päätökset joutuvat ristiriitaan, voidaan puoluesääntöjen 8 §:n mukaan puolueäänestyksellä puolueen päätökset muuttaa. (Kurikka: tämä oli vaali.) Vaali on myöskin päätös. Puoluehallinto on siis menetellyt täysin laillisesti talvella kuulustellessaan yhdistysten mielipidettä. — Yhteydestä venäläisten vallankumouksellisten kanssa kuuluu Kurikan ehdotus Tampereen puoluekokouksessa: «Minun mielestäni ei sähkösanoma ole kylliksi, vaan on puoluehallinnon ryhdyttävä viralliseen yhteyteen sähkösanomain lähettäjäin kanssa". Tämä huutoäänestyksellä hyväksyttiin. (Luki Tampereen kokouksen ponnien asiasta). Puoluehallinnon menettely on selvä, mutta Kurikka ei ole edes yrittänytkään todistaa syytöksiään. (Hyvä!)

Tainio; Kurikan pitkä puhe marraskuun tapahtumista on mielestäni asian pois sotkemista. Sillä ei ole suuria asian kanssa tekemistä. Kysymys on siitä, onko Matti Kurikka sosialisti, vai eikö hän ole. (Ääniä: ei!) Siitä on kysymys ja sen me olemme oikeutetut täällä ratkaisemaan kaikista väitteistä huolimatta. Minä tahdon sanoa, että minä en pelkää Kurikasta olevan mitään vaaraa. Hänhän on rauhallisin ihminen mitä maa päällään kantaa. Ei tee kirpullekaan pahaa, koska se on hänen periaatteitaan vastaan. (Naurua.) Kysymys on siitä, pidämmekö me keskuudessamme tunnettuja sosialidemokratian vastustajia ja minä vastaan että ei. (Ääniä: Ei, ei pidetä!) Ensimmäinen tärkeä tehtävä, mikä tällä kokouksella on, on puhdistaa puolue. Me olemme niin kauan sitä koonneet. Me olemme haalineen kokoon joukkoja, kysymättä onko niillä uskontunnustusta, onko niillä uskoa. Nyt me rupeamme sitä kysymään. Nyt me rupeamme puoluetta pienentämään. (Hyvä!) Me rupeamme saamaan tarpeeksemme Kurikoista, Luodoista ja punakaarteista. (Hyvä!) Minä en tahdo, että teidän on hyväksyttävä mitä minä sanon, mutta silloin minä eroan tästä puolueesta, jos ei näitä eroteta. (Oikein!) Minä en tahdo kuulua puolueeseen, johon pääsee kuka tahansa, kun vaan kirjoittautuu Sörnäisten työväenyhdistyksen jäseneksi. (Oikein!) Minä olen koettanut olla puhtaasti sosialisti ja meidän täytyy sitä ruveta vaatimaan kaikilta, jos tämä on hajanainen joukko, jota yksi vetää yhtäälle, toinen toisaalle, jossa toimivat kaikki pienet perkeleetkin, kysymättä mitään ohjelmaa, hittoako me teemme sellaisella puolueella. (Hyvä, hyvä!) Parempi on pieni joukko, joka tietää mitä tahtoo ja tahtoo, mitä tietää. Se on se periaate josta on lähdettävä ja silloin ei ole kysymys onko hänen kuka valinnut tänne eli ei. Jos joku työväenyhdistys valitsisi marakatin tahi koiran edustajakseen, niin hyväksyisittekö te? (Naurua.) Jos Sörnäisten työväenyhdistys olisi valinnut marakatin ja sitä joku nuorasta taluttaisi, niin myöntäisittekö hänelle edustamisoikeuden? (Ei, ei! Mieltymystä.) Valtakunnan duumaan valittiin koiria ja savupiippuja. Olivatko ne edustajia? Meillä on oikeus sanoa Kurikalle: hyvästi. Hän

on koettanut todistella sitä, että kyllä hän sosialidemokrati oikeastaan on, vaikka hän ei hyväksy Marxilaisuutta ja kysyy: missä hän on vastustanut meidän puolueohjelmaamme. Vuodesta 1899 asti on Kurikka sitä vastustanut. Miksi siitä saakka? Siksi että meillä ei ole sitä ennen ohjelmaa ollut? (Hyvä! Oikein!) Kurikka itse sanoi, kun se ohjelma laadittiin, että hän lähtee seilaamaan, että hän ei sitä hyväksy. Se ohjelma on hyväksytty. Hän kysyy vielä missä kohden? Täällä on selvästi sanottu: »Sosialidemokratinen puolue Suomessa tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkaetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtien himmentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi." Kurikka on tämän kesää tahtonut »Elämä"-lehdessään käyttää työväkeä porvariluokkien hyväksi. Hän on asettanut rinnakkain perustuslailliset ja työväenpuolueen ja antanut etusijan aina perustuslaillisille. Hän on pitkin aikaa kylvänyt vihaa työväenpuolueen luottamusmiehiä kohtaan siksi, ettei hän itse ole johtamassa. (Hyvä!) Nämä nalikutukset on makupaloina otettu porvarillisiin lehtiin. Hän on mies, joka ei halveksu mitään keinoja. Hän on, kuten Mäkelä sanoi, sitä paksuinta ryssän nahkaa, mitä pyhä Venäjän maa on meille koskaan lahjoittanut. (Naurua!) Hänalotti pitkän puolustuspuheensa siitä kun hän palasi tänne Amerikasta. Hän ei kertonut, kuinka hän siellä koetti sotkea asioita. Kun hän huomasi, että me siellä kukistimme sen „melusofian" alun ja rupesimme perustamaan itsenäistä työväenpuoluetta, teki hän suuren kiertomatkan saarnaten sosialismia vastaan, mutta ei onnistunut siellä yhtä vähän kuin täälläkään. Sillä Matti Kurikka ei onnistu koskaan kun hän taistelee sosialismia vastaan. (Hyvä!) Sitte hän sanoi, että häntä on parjattu, mutta ei täällä ole ketään sellaista parjaajaa kuin on Matti Kurikka ja „ Elämä "-lehti. (Ääniä: se on totta!) Me tiedämme, että kun Matti Kurikka mihin tulee pitkine kynsi-neen ja liehuvine tukkineen niin hän kerää ympärilleen kaitenlaiset »mätä-Moosekset" ja muut sellaiset. (Mieltymistä.) Minä olen kulkenut myöskin, eikä minua ole parjattu, sillä

minä haukun vastustajien suut ja silmät täyteen, mutta minä olen koettanut olla rehellinen, vaan niin ei ole tehnyt Kurikka.

Kurikka on aina ollut oikeassa. Minä olen muutaman vuoden häntä tuntenut. Hän oli oikeassa silloin kuin työväen puolue perustettiin, hän oli oikeassa Europassa, hän oli oikeassa Austraaliassa, hän oli oikeassa Malkosaarella, ja minä en osaa päättää, ettei hän olisi sitä nytkin. Hän on taiteilija-luonne. Häntä ei voi tuomita, mutta asia on sellainen, että hänellä on oikeus muuttaa kuin Mäkelin menettelytapaa 24 kertaa vuorokaudessa. Minulla ei ole Jesukselaisia, Saint-Simonilaisia silmiä, mutta minä olen sellainen kuin olen ja otan asiat sellaisina kun ne ovat, käytän järkeä sellaisena kuin se minulle sanoo. — Kurikka on aina oikeassa. Minä välttelin kerran hänen kanssaan, ja minä todistin, että kaikki, koko sosialistinen maailma sanoo näin, näin sanoo Bebel, näin Liebknecht, Kautsky, näin Branting, mutta hän Minä en olekaan mikään Bebel, Liebknecht, Kautsky tai Branting, minä olen *Mätä Kurikka* minä" ja sepä sitte hitto ettei tämä kelpaa todistukseksi siitä, että hän on oikeassa. (Naurua. Hyvä huutoja!) Kun Kurikka erosi työväenpuolueesta, niin hän lupasi leikata siivet pois ja lyödä jalat alta eräiltä henkilöiltä, ja sanoi: että minä en anna omia siipiäni leikata. Hänen pitäisi saada leikata kaikilta muilta siivet, mutta ei häneltä itseltään. Miksi niin? Mikä antaa hänelle oikeuden tämän tehdä? (Naurua.) Tämä ei ole leikkiä, mutta se sisältää tämän kysymyksen ytimen. Jos hän olisi puoluehallinnon johtaja. Jos kukaan ei sanoisi vastaan, niin hän olisi kylläsosialidemokrati. Mutta kun me noudatamme sitä, että ei se ole niinkuin yksi sanoo, vaan niinkuin sakkii sanoo, niin silloin hän ei suostu. (Kurikka huutaa: se ei ole totta, todista edes yksi väitteesi!) Nämä on todistettu. Tällä tavalla on minusta asia käsitettävä. Ei ole kysymys hänen ja Valppaan riidasta vaan siitä, ovatko kaikki muut väärin menelleet ja hän yksin oikein. Siis hän yksinään ja hänen esikuntansa tai se ryhmä, jolle tämä kokous on antanut vallan. Ne, jotka sen jälkeen kun Kurikka meni Austraaliaan ovat saaneet aikaan sen, että tämä puolue on

kasvanut hämmästyttävän nopeasti. Ja nyt hän moittii näitä. Hän tahtoo ettei kukaan saisi panna häntä vastaan, kun hän tahtoo lyödä kaikilta päät poikki. Minä olen sitä mieltä, että Kurikka äänestetään pois ja Sörnäisten työväenyhdistys myös äänestetään pois. (Hyvä, hyvä!) Minä en sano että heidät pitää erottaa, mutta ei olisi väärin jos niin tapahtuisi. Perustakoon Kurikka oman puolueensa, perustakoon mitä provokatsioonipuolueita tahansa, minä luulen että tämän kokouksen enemmistö tyytyy olemaan sosialidemokratilla pohjalla ja tyytyy parantelemaan sitä ja sen hyväksi työskentelemään. (Myrskyiset hyvähuudot. Kättentaputuksia.)

Jäppinen: yhtyi Johanssoniin.

Puurtinen: yhtyi Hörhammariin.

M. Luoto: yhtyi Saliniin ja Tainioon.

Rissanen: Täällä on jo Tainio niin perinpohjin selittänyt asian, ettei minulla ole paljon siihen lisättävää. Äskettäin oli Sosialistissa Kaapro jääskeläiseltä kirjoitus Malkosaa-relta, jossa hän ilmoittelee, ettei hän ole viitsinyt kirjoittaa mihinkään lehtiin. „Meinasin”, sanoo hän, »kerran ärähtää kuin Kurikka tuli Suomeen melusofiaansa esittämään, mutta minä ajattelin, että Kurikka kyllä itsensä hirttää, kun vaan saa tarpeeksi nuoraa”. (Naurua.) Kurikka teki selkoa suurlakkoajasta ja että muka hänen toimestaan suurlakko alkoi. Täällä useimmat tietävät että täällä on tehty työtä suurlakon hyväksi ennenkuin Kurikka tänne saapui esittämään teosofiaansa ja keisariipolitiikkaansa. Minä en usko Kurikan rehellisyyteen niinkuin Tainio, vaan hän on sellainen, joka hyppii puoleen ja toiseen ainoana tarkoituksena saada valta käsiinsä. Hän esitti keisariipolitiikkaansa. Miksi? Koska täällä olivat suomettarelaiset vallassa ja koska suomettarelaiset aina ovat olleet hyvissä väleissä keisarin kanssa, niin hän ajatteli: minä yhdistän suomettarelaiset ja työväen, minä tähän keskelle ja molemmat kilvan kiittävät minua. Asiat eivät olleet niinkuin hän laski, vaan päinvastoin pakotettiin hallitsija antaman joi-takin myönnytyksiä. Suurlakon aikana hän ehdotti että ei-köhän vangita Salza ja Obolenski. Siis me 16 aseetonta

miestä, minulla oli sentään revolveri, tuskin muilla, me olimme menneet vangitsemaan Salzan ja kenraalikuvernöörin, joilla oli tuhannet aseelliset miehet turvanaan. (Kurikka: se on valhe!) Etkö muista kun sinä tulit istumaan viereeni ja sanoit: Eiköhän olisi parasta heti vangita kenraalikuvernööri. Sitte kun me emme suostuneet hänen vangitsemistuumaansa, niin nyt hän rupesi selittämään että nyt me saamme vallan käsiimme, jos vaan tahdomme ottaa. Meillä on linna ja meillä on avain. Hän selitti mikä on linna ja mikä on avain. Avain on valtiopäivät ja linna on valta. Suomettarelaiset olivat taipuvia keisariin, nyt meillä oli kaksi matelijaa, suomettarelaiset ja Matti Kurikka, jotka koettivat sotkea selvää peliä. Suomettarelaiset puuhasivat laillista kansalliskokousta, no Matti Kurikka otti väliasteen: meidän piti kutsua valtiopäivät kokoon luovuttamaan tätä valtaa. Siis ei kansalliskokousta, ei valtiopäiviä, vaan meidän piti kutsua valtiopäivät kokoon luovuttamaan valtaansa. Me emme menneet linnaan niinkuin Kurikka tahtoi, kun se oli mahdotonta. Sitte tulivat valtiopäivät, Me emme luottaneet niihin ja me päräytimme rumpua oikein aika lailla. Tampereella tehtiin päätös sen varalta kun ei uskottu luovuttaako yläluokka valtaansa vai ei. Taas Matti keskietä. Perustuslailliset olivat, ei oikeassa mutta eivät aivan vaarassakaan, vaikka perustuslailliset olivat pahoja, niin ne kyllä luovuttavat valtaansa. Sitte alkoi vanha parjaaminen „Elämä-lehdessä, joita parjauksia saatiin kyllä lukea tarpeeksi läpi talven. Taas Kurikka etsi sopivaa tilaisuutta. Hän näki että perustuslailliset olivat vallassa. Hän huomasi, että vielä oli työväessä jälellä perustuslaillisuutta ja laski hän, että työväki viimein pääsee parlamentaariseen toimintaan. Sovitetaan perustuslailliset ja työväki. Sovitetaan sillä tavalla, että poistetaan anarkistis-materialistinen suunta ja perustuslailliset tekevät meidän kanssa liiton ja taas minä keskelle. Tuo ei ruvennut vetelemään. — Täällä työväen keskuudessa on, kuten tietty, vallankumouksellinen suunta ja se sai vallan käsiinsä. Kurikka taas ajatteli että nyt minun on mentävä mukaan. Pääasia oli se, että Matti vaan tulisi ensi sijaan. Hän oli haukkunut meitä anarkisteiksi ja materialisteiksi, mutta tämän viikon

ajalla, mikä kului Viaporin pommituksen alkamisesta, Matin kanta muuttui täydellisesti. Hän ihaili Kockia ja luotti häneen. Hän alkoi syöttää sitä juttua, että puoluehallinnolla olisi ollut vallankumouksellisia suunnitelmia ja sitte pettänyt Kockin. Hän sanoi että Kock seisoi sanojensa takana mutta ei sanonut mitkä olivat Kockin sanat. Tarkoitus oli tällöin hänellä, kuten aina, päästä valtaan mutta hän ei nytkään onnistunut. Hän aina hirttää itsensä, jos löytää nuoraa ja sitä meillä jumalan kiitos on. Matti on syyttänyt liitosta Venäjän vallankumouksellisten kanssa, jotka sitte on petetty, mutta Kurikan pitäisi tietää että liittoa ei ole tehty sillä, että jotkut puoluehallinnon jäsenet ovat keskustelleet ja juhlineet yhdessä valtakunnan duuman jäsenten kanssa, vaan liitot tehdään toisella tavalla. Talvella hän parjasi punakaartia, mutta nyt hän sanoo että punakaartit olivat hyvät mutta puoluehallinto oli petturi. — Minun käsitykseni on että Matti Kurikka on onnenonkija ja minä en hyväksy onnenonkijoita ainakaan tässä puolueessa. (Hyvä, oikein!)

Siekkinen: Minä kunnioitan kaikkia niitä jotka toimivat rehellisellä tavalla, toimikoot suuntaan mihin hyvänsä, mutta mikäli tunnen Kurikka, niin minä en voi hyväksyä hänen toimiaan. Hänen tarkoituksensa on muodostaa joukko työväen keskuuteen, joka muodostuttuaan siksi suureksi, voisi jakaa työväen kahteen leiriin. Kurikalle pitäisi olla selvillä, että mitä yhtenäisempi työväen puolue on, sitä suurempi mahdollisuus sillä on voittoihin. Minä en siis hyväksy että tällainen mies olisi oikeutettu olemaan tässä kokouksessa jos hänen syrjäyttämisenä ei tulisi loukkaamaan toisten etuja. »Mutta kun Kurikka on puolueeseen kuuluvan yhdistyksen valitsema ja asianomaisella valtakirjalla varustettu, myönnyn siihen, että hänellä kokouksessa olisi puhevalta, vaan ei äänestyoikeutta. — Muuten on tunnettu Sörnäisten työväenyhdistyksen kanta, että se on toiminut toisella tavalla kuin puolue yleensä. (Huutoja: asiaan!) Niin Kurikan kanta voisi hajottaa työväen. (Keskeytetään puhuja.)

Puheenjohtaja (Tainio): Kun meidän klo 7 on kokous lopetettava, niin pyytäisin että puhuttaisiin asiallisesti ja ly-

hyesti. Jos ei ole uutta sanottavaa, niin luopukoot (Hyvä!)

Siren: Jo alussa minä ehdotin että tästä ei kulutetaisi turhaa aikaa (asiaan) mutta kun täällä otetaan puheeksi, niin minä yhdyn niihin puhujiin jotka ovat vaatineet todistuksia että Kurikka (Melua. Huutoja: asiaan! Puheenjohtaja keskeyttää.) Hän perusti eri lehden. (Melua, Puhuja lopettaa.)

Annala: Yhdyn Saliniin ja Tainioon ja pyydän huomauttaa että ollaan johdonmukaisia.

Ahmala: Kaksituhatta vuotta sitte huudettiin että parempi on yhden kuolla kuin että koko kansa hukkuu. Parempi siis on että Kurikka hukutetaan kuin että työväenpuolue sortuu . . . Minusta ei riitä, että Kurikalta riistetään edustajaoikeus vaan erotetaan myös Sörnäisten työväenyhdistys, eikä riitä se että Sörnäisen työväenyhdistys erotetaan vaan on pantava yleinen äänestys toimeen kaikista jotka ovat erimieltä. Minä siis ehdotan että hänen annetaan mennä. (Hyvä, ei! Melua.)

Kirves: Minä vastaan Viipurilaisten puolesta, että Viipurissa ei ole oltu sitä mieltä että toimitaan yhdessä porvarien kanssa valtiollisissa asioissa, kuten Kurikka sanoi, ainoastaan kunnallisissa asioissa, on jonkunlaista yhteistoimintaa kannatettu. Meillä on kyllä ollut joitakin jäseniä, jotka ovat olleet eroavalla kannalla, mutta Kurikka on sanonut että Viipurin työväenyhdistys olisi ollut sillä kannalla. Mitä tulee työväenpuolueen ja Venäjän vallankumouksellisten välisiin suhteisiin viime aikoina, niin sikäli kun minä olen niistä saanut selvää, ovat nämät ja eri kannalla olevatkin henkilöt väittäneet tällaiset puheet valheeksi ja tulevat todistamaan vääräksi Kurikan syytökset.

Törmä: luopui puhevuorostaan.

Hämäläinen: Kurikka-juttu on opettanut meitä paljon, se on tuonut ilmi asioita, joista emme ole tienneet ennen. Ei ole sanottu että eritavalla ajattelevat ovat erotettavat puolueesta, mutta on sanottu, että vieraat ainekset ovat ajettavat

pois. Siihen nähden huomautan että eroitetaan Kurikka ensin sitte vasta muut perässä.

Autio: Yhdyn toveri Saliniin. Muuten en katso tarpeelliseksi että puhutaan Sörnäisten työvänyhdistyksen eroittamisesta.

Murto: Katson, että tällä kokouksella ei ole oikeutta eroittaa Kurikkaa, kun hänellä on täydellinen valtakirja.

Pesonen: yhtyi Saliniin.

Tervo: luopui puhevuorostaan.

Turunen: En tahdo luetella Kurikan hyviä enkä pahoja puolia ja on turhaa niistä suuria juttuja lasketella. Luulen että enemmistö on osannut arvostella oikein sen kinnan vaikutusta, mikä on ollut olemassa «Työmiehen» toimituksen ja Kurikan välillä. Se tahtoo sanoa että on kyllä selville tullut, että hän ei ole sovelias olemaan täällä. Yhdyn toveri Tainioon ja Saliniin.

Voutilainen: On sanottu, ettei meillä olisi oikeutta ajaa pois täältä henkilöä, joka on tänne valittu. Tämä kokous lienee kaikkein paras ja korkein päättäjä sillä tällä on siihen valta.

Morninen: yhtyi Tainioon.

Turja: Kautta aikojen tiedetään, että missä on suuri liike käymässä, siellä on suuria miehiä etupäässä, mutta tiedämme myös että on suuria miehiä meilläkin ja on kuultu että Kurikka on työväen liikkeen suurmiehiä. Tämä on sen maalaisyhdistyksen horjuva kanta, jota edustan. Minua on pyydetty ottamaan selvää, mikä on se varma kanta kahden puolueen suhteen, jolle on asetettava ja he toivovat, että se täällä tulisi ratkaistuksi, kun tiedämme, että puolueen puhtaana säilyttämiseksi meidän täytyy jotain tehdä niiden hämmennysten poistamiseksi, jotka ovat tähän puolueeseen tulleet.

Puheenjohtaja: Kun on vielä paljon puheenvuoroja käyttämättä, niin minä pyytäisin niitä luopumaan, jotka ovat puheenvuoroa pyytäneet. (Hyvä!)

Kehotusta noudattivat ja puheenvuorostaan luopuivat: Pelkonen, Räisänen, Attila, Vatanen, Ikonen, Kokkonen, Konttinen, Sormunen, Inkilä, Lillnix, Rytkönen, Paula, Aaltonen,

Pakarinen, Kinnunen, Saaristo, Kiviranta, Pietikäinen, Maja ja Huttunen.

Seuraavat eivät luopuneet:

Kallioinen: On tuotu eroavia lausuntoja siitä, että me emme olisi päteviä eroittamaan Kurikkaa, mutta minä luulen että ollaan. Ja Kurikka on itse tunnustanut, että ollaan, koska hänen riitansa koskee vaan muutamia henkilöitä ja olen sitä mieltä että erotetaan.

Saarinen: Onko Kurikka sosialisti? Siihen minä voin sanoa että ei. Minun tarkoitukseni ei ole tutkia hänen ja muiden puolueemme jäsenten riitoja enkä voi sanoa kummalla on parempi haukkumataito, mutta koska hän ei ole sosialisti sellaisena kuin tämä puolue vaatii, niin hänellä ei ole oikeutta täällä olla. — Silloin kuin ei ole ole Kurikkaa, silloin käytetään haukkumataitoa Kansan Lehden ja Työmiehen välillä. (Melua.) Parempi on uhrata Kurikka, kuin että koko puolue hajoaa Kurikan tähden. (Yritti jatkaa mutta melulla keskeytetään.)

Itkonen: Tahtoisin että Kurikka saisi olla täällä, enkä kannata Sörnäisten työväenyhdistyksen erottamista.

Huovelin: Kuultiin Kurikan puhetta, mutta puhukoon hän vaikka enkelein kielillä ja kuinka kauniisti, mutta hänen toimintansa sotii sosialidemokratiaa vastaan, erotettakoon sellainen pois puolueesta.

Toivonen: Omasta puolestani kannatan Kurikan erottamista.

Lehtoniemi: Täällä ei ole nostettu kysymystä Kurikan erottamisesta puolueesta, mutta me voimme ratkaista sen kysymyksen hyväksytäänkö hän edustajaksi, mutta koska hän on edustajaksi valittu eikä hänen valtakirjaansa vastaan ole mitään muistuttamista, annetaan hänen olla. (Ei!)

Pylväs: Minua kummastuttaa, kun meidän puhdasoppiset sosialistit, etenkin puolueen johtomiehet kehtaavat vedota niihin päätöksiin, joita yhdistykset ovat antaneet, sitä varten että minä tiedän varmaan että moni yhdistys on tehnyt pois potkimisesta päätöksensä (Alas, alas!) ilman että olisivat olleet asioista selvillä, ilman että olisivat lukeneet yhtään Kurikan kirjoittamaa sanaa. (Huutoja: se on solvausta

Puheenjohtaja: puhuja saa jatkaa.) Minun mielestäni tämä on samallaista kuin jos luotettaisi sellaiseen tuomariin, joka päättää asiasta ottamatta siitä selkoa, näkemättä pöytäkirjaa, ainoastaan sen nojalla mitä hänelle asiasta puhutaan. Kurikkaa moititaan hajoittajaksi mutta ei Kurikka olisi saanut joukkoja ympärilleen jos ei hän olisi voinut lausua niitä ajatuksia, joita muilla on. On hullua ajatella että Kurikka saisi joukkoja kokoon ellei hän toisi esiin samoja ajatuksia, joita sillä on. Jos Kurikka eroitetaan, niin erotettakoon myös ne, joilla on samoja ajatuksia. (Melua. Alas-huutoja.)

Manninen: Ne työmiehet, jotka eroavat Kurikan kanssa, niistä ei ole meille vähintäkään hyötyä. Minua kummastuttaa kun on paljon niitä, jotka pelkäävät eroittaa yhtä ainoata sankaria. En ole koskaan pitänyt Kurikkaa sosialistina. Kurikan teosofia on syntynyt kuumissa maissa, mutta minä neuvoin hänen menemään Huippuvuorille, siellä viileää on sekä kyllä aavaa merta, joka häntä vähän jäähdyttäisi.

Tähän loppui asiasta keskustelu.

Puheenjohtaja teki äänestys-ehdotuksen, että ensin äänestettäisiin siitä, annetaanko Kurikalle edustaja-oikeus eli ei.

Päätökseksi tuli, että Kurikkaa ei hyväksytty edustajaksi.

Ainoastaan 29 ääntä kannatti edustajaoikeutta. Kun näin pieni osa vaan puolsi, ei enemmistön ääniä laskettu.

Otettiin sitten päätettäväksi keskustelussa tehty ja kannatettu ehdotus, että Kurikka erotettaisiin pois puolueesta. Ennenkuin ryhdyttiin äänestämään, pyysi Kurikka puheenvuoroa. Hän lausui:

«Estääkseni kokousta tekemästä rikosta, ilmoitan minä täten eroavani Suomen sosialidemokratiseesta puolueesta ja olen valmis tänään perustamaan uuden puolueen.»

Tämän sanottuaan hän poistui. Kokous otti tämän tiedon vastaan rajattomalla mieltymyksellä.

Muualta saapuneille puoluetovereille myönnettiin läsnäolo-oikeus. Paikallisille tovereille annettiin oikeus kuunnella

kun näyttävät jäsenkorttinsa tarkastusvaliokunnalle. Liittojen edustajille ja eronneen puoluehallinnon jäsenille annettiin puhe-oikeus.

Järjestävän toimikunnan tehtäväksi jäi sähköttää Kurikka-jupakasta Sörnäisten työväenyhdistykselle.

Laulettiin Internationale.

Kokous loppui klo 8 illalla.

Toinen kokouspäivä.

Kokous alkoi klo Q₅ aamulla laululla.

Puheenjohtajaksi astui Emil Perttilä.

Luettiin saapuneita tervehdyksiä ja annettiin paikat uusille edustajille.

Turkulaisen puoluehallinnon kertomus.

Esitettiin kokoukselle Tampereen kokouksessa eron saaneen puoluehallinnon kertomus. Se kuului seuraavasti:

Kertomus Työväen puoluehallinnon toiminnasta toimintakaudella ni803-*lu05.

Puoluehallintoon ovat kuluneena toimintakautena kuuluneet puheenjohtajina T. Tainio, sekä hänen matkustettuansa maasta S. Heikkilä ja K. F. Hellsten, varapuheenjohtajina S. Heikkilä ja J. A. Salminen sekä toimeenpanevan valiokunnan jäsenenä J. K. Kari, (sihteeri ja rahastonhoitaja), J. H. Jokinen, J. A. Salminen, S. Heikkilä, K. F. Hellsten, M. Saarinen ja T. Tainio sekä hänen luovuttua A. Lempinen ja hänen jälkeensä J. Lindström sekä F. J. Tuomola.

Muilta paikkakunnilta ovat puoluehallintoon kuuluneet Y. Mäkelin, M. Hälleberg, Heikki Lindroos, M. V. Vuolukka, J. Kempainen, E. Salin, R. Drockila, A. Käcklund, E. Perttilä, rvat E. Järvinen ja Hilja Pärssinen sekä J. P. Holopainen, sekä hänen erottuaan neiti Mimmi Kontulainen.

Puoluehallinnon kokouksissa, joita on sääntöjen mukaisesti pidetty, on yleensä ollut paljon asioita käsiteltävinä, sitä enemmän kun sen on täytynyt käsitellä myöskin ammattijärjestöjen tehtäviä. Ja kuluneen toimintakauden levottomat ajat ovat myöskin lisänneet työtä, kun on ollut taisteltava eri puolueiden, jopa maan rajojen ulkopuolella olevain taholta tehtyjä enemmän tai vähemmän mielettömiä ehdotuksia vastaan.

Puolueen sisäisiä erimielisyyksiä ei myöskään ole puutunut. Nämä aiheuttivat puoluehallinnon kutsumaan kokoon syyskuun 25 — 28 päiviksi v. 1904 Helsingin ylimääräisen puoluekokouksen päättämään yhdenmukaisesta menettelytavasta. Kysymysten polttava luonne loi kokoukselle sen leiman, joka pöytäkirjasta ilmenee.

Paitse mainittua Helsingin kokouksen pöytäkirjaa on puoluehallinto toimintakauden kuluessa julkaissut Forssan kokouksen pöytäkirjaa 700 kpl., Mitä köyhät sanovat äänioikeusasiasta 46,500 kpl., Etsi oikeuttasi 3,000 kpl. ja Pelätäänkö kahdenkin säädyn kansanvaltaistuttamista, joka jaettiin valtiopäiville 1904—1905, sekä myytiin mielenosotuksilla.

Agitatsioonikurssit on pantu toimeen Helsingissä huhtikuulla 1903. Kursseilla pidettiin useita esitelmäsarjoja sosiaalimin eri aloilta, sekä sitäpaitsi käytännöllisiä keskustelu- ja puheharjoituksia. — Useampia agitatsioonikursseja on eri yhdistyksistä pyydetty, mutta ne ovat jääneet toteuttamatta, osaksi paikan sopimattomuuden tähden, osaksi muista syistä. Sen sijaan ovat jotkut suuremmat yhdistykset puuhanneet erityyppisiä, joitakin viikkoja kestäviä luentokursseja paikkakuntansa työväestölle. Esitelmäpitäjinä on yleensä ollut puolueemme parhaat voimat.

Se vilkas edistys, joka puolue-elämässämme ilmestyi kaikkialta kuristuskeinoista huolimatta, kuvastuu parhaiten puolueyhdistysten ja niiden jäsenmäärän lisääntymisessä. Viimeisessä varsinaisessa puoluekokouksessa kuului puolueeseen 41 yhdistystä, niissä jäseniä 8,161, 1904 kuului 97, jäsenluku noin 14,000, toimintakauden lopulla taas oli puolueessa 130 yhdistystä monin verroin kasvaneella jäsenmäärällä. Tämä runsas lisääntyminen ahtaista oloista huolimatta on paremmin

kuin mikään muu omiaan osoittamaan puolueen elinvoimaa.

Että aika on kuluneella toimintakaudella ollut puolueelle ahdas, ahtaampi kuin koskaan ennen, siitä tuskin tarvittanee yksityiskohtaisia todistuksia. Yhdistyksiä lakkautettiin mahtikäskyllä niiden rauhallisesta toiminnasta huolimatta, poliisit pantiin valvomaan yksinpä ammattiyhdistysten ja johto- sekä muiden pienten toimikuntien kokouksia, johtokunnan jäsenet ja puheenjohtajat saivat olla valmiit joka viikko juoksemaan poliisikuulusteluissa, j. n. e.

Lakkoja on olojen ahtaudesta huolimatta toimintakauden kuluessa ollut useita. Niistä mainittakoon suurimpina Voikan, Kymin ja Kuusankosken tehdasten, joka johtui työnjohtajan sopimattoman loukkaavasta käytöksestä, Eklöfin sahan, Kotkan satamatyömiesten, Turun räätälien, Ykspihlajan ja Kemmin satamatyömiesten, Varkauden tehtaan, johtuen isännistön kokoutumisvapauden kiristämisestä, Tampereen pellavatehtaan y. m. pienempiä. Lakot ovat yleensä onnistuneet huonosti, kun ovat syntyneet päätäpahkaa, ilman tarpeellista valmistusta, ja kun avustus järjestyneiden vähälukuisuuden tähden on pitkien lakkojen aikana, vaikka alusta runsastakin, käynyt ajan oloon liian raskaaksi. Parissa tapauksessa on ulkomailta pyydetty apua, mutta huonolla menestyksellä, kun ei maamme ammattiyhdistykset, vaikkakin lukuisia, ole saaneet toimituksi yhteistä ammattijärjestöä. — Ulkomaille on meiltä kuluneena toimintakautena avustettu tehokkaimmin Ruotsin metalli- ja rakennustyöväen työnsulkuja, varsinkin Helsingin työväestön taholta. Myöskin on autettu Ruotsin Vesterbotenin saha- ja lauttaustyömiehiä lähettämällä heille, kun suurin osa suomalaisia oli ryhtynyt lakonrikkojiksi, erityinen agitaattori, hra E. Laine Tukholmasta, puhumaan suomalaisten kanssa.

Työväestön yhteistunnon kasvattamiseksi on entiseen tapaan pantu toimeen sekä vapunpäiväkokouksia että mielenosotusretkiä kesäkuun ensimmäisenä sunnuntaina. Viimeksimainituissa on myyty erityisiä merkkejä, v. 1904 pahvisia, v. 905 metallisia. Menekki on edellisenä vuonna huono, v.

1905 tyydyttävä. Tilittäminen merkeistä, samoin kuin lentokirjasistakin on ollut sangen laimeaa. Eräät yhdistykset ovat palauttaneet neljänä viime vuotena heille lähetetyt kirjat — jopa avaamattomina paketteina — jokaisen kappaleen takaisin.

Puoluehallinto on edelleenkin pysynyt yhteydestä eräiden ulkomaiden järjestöjen kanssa. Briisselin kansainväliseen sekreteriaattiin on puolueemme kuulunut ja ollut sen kanssa kirjeenvaihdossa, samoin muista yksityisemmistä puhumatta Saksassa sijaitsevan yleiskansallisen ammattijärjestön kanssa, mikäli se on ollut mahdollista ilman ammattijärjestöä.

Yleisen äänioikeuden hyväksi on koetettu kerätä varoja agitatioonin sekä keräyksen että erityisten kokousten kautta. Mutta tulokset ovat olleet huononpuoleiset puolueen jäsenlukuun nähden, kuten kokoukselle esitetyt tilit osottavat. Valtiopäiväien aikana huhtik. 14 p:nä 1905, pantiin säätytalon edustalla toimeen valtava mielenosotus äänioikeuden hyväksi, samoin oli Helsingin työväestön ai otteesta tehty. Kun 1904 — 1905 v.n valtiopäivät, joille oli tehty paitsi anomusehdotuksia yleisestä äänioikeudesta, myöskin naisten suojelulaeista, normalityöpäivästä, palkollissäännön tarkastamisesta, kokoontumis- ja lausuntovapaudesta, leipurien työajasta, yhdistymisvapaudesta, ammatintarkastuksen korjaamisesta, aviottomien ja laiminlyötyjen lasten kasvattamisesta, sovintolautakunnista, tapaturmavakuutuslain korjaamisesta, maksuttomasta oikeudenkäytöstä, kunnallisen äänioikeuden alentamisesta yhteen ääneen, painovapaudesta, y. m. olivat nämä anomukset jättäneet käsittelemättä, kun laillisia edellytyksiä puuttui valtiopäiville, pantiin samana syksynä puoluehallinnon kehotuksesta toimeen yli maan raastuvankokouksia, joissa päätettiin valtiollisen ääniasteikon alentamisesta, mikä useissa kaupungeissa alennettiin yhteen tai kahteen ääneen, mitkä päätökset kuitenkin jäivät hallituksen vahvistusta vaille, ja ovat nykyään äänioikeusreformin jälkeen arvottomia.

Kun Venäjän suurlakko puhkesi, päätti puoluehallinto ryhtyä kannattamaan sitä jos asiat niin kärjistyvät. Mutta ennenkuin kirjeet ehdittiin lähettää, olivat kulkuneuvot lakossa

ja kaikki liikeyhteys puoluehallinnon kanssa katkaistu. Sittemmin, kun tuo lakko, joka oli työntänyt kansamme kehitystä tavattomasti eteenpäin, oli loppunut, päätti puoluehallinto kutsua ylimääräisen puoluekokouksen Tampereelle, päättämään tulevasta menettelytavasta, sekä valitsemaan uuden puoluehallinnon entisen sijaan, joka oli elokuusta v. 1899 marraskuuhun v. 1905 hoitanut puolueen tehtäviä, mutta nyt katsoi olevan ajan heittää tämän vaivoja kysyvän työn uusiin käsiin. Kokouksen meno ja toimenpiteet selvenevät kokouksen pian ilmestyvästä pöytäkirjasta.

K. F. Hellsten.

_____ L. K. Kari _____

70

vät mitään vaatimuksia esittäneet. Puoluehallinto jättää siis toimintansa puoluekokouksen arvosteltavaksi siinä varmassa vakaumuksessa, että se on parhaansa mukaan koettanut tulkita puolueen määräämää menettelytapaa hetken vaatimukseen soveltuttaen.

Mitä erikoiskohtaisiin menettelytapa-asioihin tulee, on puoluehallinto kokouksessaan 3 p. jouluk. 1905 päättänyt alkaa keskusteluja venäläisten sosialidemokratein kanssa »kansainvälisen veljeyden ja erityisesti samantapaisen aseman ja naapurisuuden perustalla, mutta pitäen kiinni Suomen ja puolueemme itsemääräämisoikeudesta. Toimintatapoihin nähden päätettiin pysyä riippumattomalla kannalla". Mitään suoranaista ehdotusta ei puoluehallinnolle ole venäläisten puolue-tovereitten puolesta tullut, yhteistoiminta on rajoittunut persoonalliseen ja aatteelliseen tutustumiseen ja vieraanvaraisuuden vaatimusten täyttämiseen.

Pakolaiset.

- 2 Viime joului- ja tammikuulla suoritettujen Itämeren maakuntain „rauhotusten" jaloista pakeni Suomeen suuri joukko virolaisia ja lättiläisiä, joita puoluehallinnon toimitsijat puolue-tovereitten avulla asuntoon, toimeentuloon ja matkustukseen nähden avustivat. Varoia on sitä varten tullut niim.

sia oikealta ja vasemmalta on pitkin aikaa yrittänyt tunkeutua sen piiriin puolueen nimessä toimintaansa harjoittaakseen, lienee puoluehallinnolla kylläkin «lieventäviä asianhaaroja» esitettävänä niille, jotka olisivat suurempaa toimintatarmoa ja siis enempiä tuloksia vaatineet. On luonnollista, että niin moninaisten virtausten risteillessä itse puolueenkin keskuudessa, ilman että soveliaat järjestäymismuodot olisivat niitä yhtenäistyneet ja tasailleet, puoluehallinto keskellä seisten on saanut kantaa epäluuloja kahdelta taholta, sitä on kokouksissa ja yksityisesti syytetty liian maltilliseksi ja liian jyrkäksi. Kuitenkaan ei tämä tyytymättömyys ole varsin suureksi paisunut muualla kuin Viaporin kapinan aikana Helsingissä ja puoluehdistö yksimielisenä tukien puoluehallintoa on todistanut, että puolue verraten suurella menestyksellä saatuaan toteutumaan viime edustajakokouksessa viittaamansa päämäärän, eduskuntaudistuksen, hyvinkin eheänä on päässyt seuraavaan edustajakokoukseen saakka.

Puoluehallinto on taajaan julaistulla tiedonannoilla, kierto-kirjeillä ja julistuksilla esittänyt käsityksensä köyhäläisistä asialle edullisimmista menettelytavoista, se on varoituksilla laimentanut kuohua silloin kuin tämä on yrittänyt vahingollisesti vaikuttamaan ja taas sopivilta näyttävänä hetkinä mielenosotusten ponsi-ehdotelmiin koonnut silloin mahdollisten vaatimusten kärjen. Kovimmalle koetukselle joutui puoluehallinto, kun sitä Viaporin sotilaskapinan aikana, johon puolueemme jäseniäkin otti osaa, vaadittiin toimintaan, joka ilmeisesti olisi johtanut puolueen julkisuuden vaaraan ilman että tosiasiallisia syitä ja mahdollisuuksia oli olemassa vapaus-taistelun edistämiseksi sitä tietä ja ilman että sen mieltä oli sellaisen tapahtuman varalta oli kysytty. Kun suurlakkoa, joka oli päätetty Suomen eduskunta-asian läpi ajamiseksi, ei oltu siihen asiaan tarvittu, ei puoluehallinto myöskään ole ole tätä puolueen terävintä asetta katsonut voitavan vaaratta käyttää muuhun. Yleinen työnseisaus Helsingissä, johon puoluehallinto sitten antoi suostumuksen, johtui suorastaan hetken vaatimuksesta eikä sillä ollut taisteluluonnetta, koska sen julistaja enemmän kuin suurlakkokomiteakaan ei-

vät mitään vaatimuksia esittäneet. Puoluehallinto jättää siis toimintansa puoluekokouksen arvosteltavaksi siinä varmassa vakaumuksessa, että se on parhaansa mukaan koettanut tulkitä puolueen määrämaa menettelytapaa hetken vaatimuksiin sovelluttaen.

Mitä erikoiskohtaisiin menettelytapa-asioihin tulee, on puoluehallinto kokouksessaan 3 p. jouluk. 1905 päättänyt alkaa keskusteluja venäläisten sosialidemokratein kanssa „kansainvälisen veljeyden ja erityisesti samantapaisen aseman ja naapuruuden perustalla, mutta pitäen kiinni Suomen ja puolueemme itsemääräämisoikeudesta. Toimintatapoihin nähden päätettiin pysyä riippumattomalla kannalla". Mitään suoranaista ehdotusta ei puoluehallinnolle ole venäläisten puolue-tovereitten puolesta tullut, yhteistoiminta on rajoittunut persoonalliseen ja aatteelliseen tutustumiseen ja vieraanvaraisuuden vaatimusten täyttämiseen.

Pakolaiset.

- 2 Viime joului ja tammikuulla suoritettujen Itämeren maakuntain »rauhotusten" jaloista pakeni Suomeen suuri joukko virolaisia ja lätiläisiä, joita puoluehallinnon toimitsijat puolue-tovereitten avulla asuntoon, toimeentuloon ja matkustukseen nähden avustivat. Varoja on sitä varten tullut ulkomaalaisilta puoluetovereilta ja jatkoa on täytynyt panna puolueen varoista.

Punasten kaartien

- 3 asia voidaan myös lukea menettelytapakysymysten joukkoon, puoluehallinto kun hyväksyi kaartit puoluejärjestöiksi niiden esittämien sääntöjen ja niiden suurlakko-ohjeissa mainittujen ehtojen nojalla, joita vastaan kaartien taholta ei huomautuksia tehty. Muutamassa kohdin, etenkin kapakkain väkivaltaiseen sulkemiseen nähden, osottivat jotkut kaartin osastot yrityksiä omavaltaiseen toimintaan ja puolueen arvolle sopimattomaan menettelyyn, mutta että niillä olisi ollut vallankumouksellisia taistelutarkoituksia aseellisin voimin, sitä ei voi-

nut päättää niiden julkisesta esiintymisestä univormumerkein, paraatimarssein ja avoimin luetteloin. Eikäpä lienekään vielä todistettu, että kaarti tai sen osastot järjestönä olisivat tälle alalle astuneet, vaikka sen yksityiset jäsenet muiden muassa ovat sen tehneet.

Puoluetoveri J. K. Karin

senaattiin menosta oltiin jouluk. 3 p:nä pidetyssä kokouksessa 4
sitä mieltä, että hallituksen nykyiseen kokoonpanoon nähden ei jyrkällä luokkataistelun kannalla olevan sosialialidemokratian olisi hyödyllistä antaa miehiään hallitukseen. Mutta kun ei ollut puoluekokouksen päätöstä asiasta, jätettiin se seuraavaan puoluekokoukseen, jossa kotimaistakin kokemusta olisi saavutettu.

Hallituksen asettaman eduskuntakomitean

työhön osanotosta lausuttiin myös jouluk. 8 päivän kokouk- 5
sessa ajatuksia, että puoluekokouksessa hyväksytty vaalilakko-
menettelytapa ehkä tästäkin estäisi, mutta kun toverit Lind-
roos, Valpas ja Sirola olivat menneet komiteaan ilmaisemaan
kansanvaltaisuuden vaatimuksia, hyväksyi puoluehallinto ko-
kouksessaan 29 p:nä tammik. tämän ilman yhtään vastaväitettä.

Kansainvälisen sosialistitoimiston

kanssa on oltu kirjevaihdossa. Sihteeristöön valittiin puo- 6
luetta edustamaan J. K. Karin tilalle Yrjö Sirola. Toinen
edustaja on E. Valpas. Puoluesihteeri otti maaliskuulla osaa
sihteeristön kokoukseen. Toimistosta on saapunut kehotuk-
set Pietarin veripäivän ja Vapun viettoon, jotka toimitettiin
puolueen tietoon. Pakolaisten avustamiseksi on sieltä tullut
varoja. Ruotsin puoluehallinnon kanssa on myös oltu kirje-
vaihdossa.

Mielenosotuksia

on puoluehallinnon aloitteesta pidetty:
Valtiopäiväin vaalipäivänä.

7

«Viimeinen varotus" joulukuun 30 p:nä.

Pietarin veripäivän muistoksi tammikuun 22 p:nä.

Vastalause sen johdosta, että Tie- ja vesirakennusten ylihallitus oli puoltanut Loviisan rautatieyhtiön anomusta sille myönnetyn lainan anteeksisaamiseksi tai lainaehtojen helpotukseksi; maalisk. 6 p.

»Häpeäpäivän" muisto 14 p. huhtik.

Vapun vietto.

Vastalause yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapautta kiristävien lakiehdotusten johdosta. Edustuskuntasian johdosta 16 p. sekä 28 ja 29 p. toukok. Helsingissä.

Kesäk. 3 p:n mielenosotus.

Julistuksia ja ponsiehdotuksia on puoluehallinto julaisut 6, kiertokirjeitä 11, kirjelmiä ulkomaille 6, tiedonantoja 5, selityksiä 4, lakkoavustuskehotuksia 3 ja muita julkaisuja 4.

»Suomen työläisliitto».

- 8 Puoluehallinnon toimikauden alusta sen loppuun saakka on sadoilta seuduilta kaikunut lakkaamaton huuto: mallisääntöjä! Tietäen hyvin että järjestymismuodot olivat vanhenneet ja uutta yhdistymislakia odottaen ei puoluehallinto arvellut tässä suhteessa voivansa antaa muuta neuvoa kuin kehottaa työväestöä toistaiseksi toimimaan omin päin yhdistymisvapautta luvannan manifestin turvissa. Tämä ei kuitenkaan näyttänyt käyvän päinsä, ja kun sekaannusta alkoi ilmetä, valmistettiin vuoden vaihteessa „ Suomen työläisliiton" säännöt, jotka toimitettiin senaattiin vahvistusta saamaan.

Muodolliset seikat ja virkatiet viivyttivät kuitenkin asiaa niin, että Liiton toimikunta vasta heinäkuussa kunnolla pääsi laillistuttamaan yhdistyksille sääntöjä. Liiton osastoja on nyt jo 120.

Lakot.

- 9 Yleinen herätys työväestön keskuudessa toi mukanaan lakkoja kaikkialla maassa. Jo marraskuussa veti Vuojoen torpparilakko huomiota puoleensa, se kun loppui ankariin uomioihin. Värttilän h 10 joulukuussa päättyi myös nöy-

ryytykseen, työväestö kun ilmoitti ettei se tarpeen tullen voi ottaa osaa suurlakkoon. Näin ollen ei puoluehallinnolla ollut muuta neuvoa kuin varottaa harkitsemattomista lakoista. Koska kuitenkin oli selvää, että lakkoja syntyisi, pyysi puoluehallinto lakkoa suunnittelevia, etenkin ammatillisesti järjestymättömiä, ilmoittamaan aikeensa ja suunnitelmansa puoluehallinnolle, jotta voitaisi edes neuvoilla avustaa, kun varoja ei ollut tiedossa eikä juuri toivossakaan, kaikillahan oli oma taistelu odottamassa. Tätä noudatettiin kuitenkin harvoin, ja silloinkin kun puoluehallinnon puoleen käännettiin, saapui kirje tai sähkösanoma niin myöhään, ettei neuvoista enää ollut apua. — Ennen, kun maassa tavallisesti oli vain yksi tällöinen taistelu kerrallaan, voitiin sille hankkia edes auttavaa avustusta vapaaehtoiseen keräykseen vetoamalla, nyt se osottautui perin vaikeaksi eikä puoluehallinto katsonut voivansa semmoiseen kehottaakaan muuta kuin aivan erikoisissa tapauksissa. Sellaiseksi katsottiin Suursaaren sahalla Muolassa vallitseva sulku, joka ilmeisesti ajoi työväkeä epätoivoon. Sinne lähetti puoluehallinto 500 mk. ja kehoitti Karjalan puolen työväkeä avustukseen.

Kiertokirjeessä maalisk. 28 p:ltä kehotti puoluehallinto yhdistyksiä ja järjestöjä verottamaan jäsenensä edes 10 pennillä, jotta saataisiin alulle lakkorahasta. Tätä on kuitenkin kertynyt perin hitaasti ja on se jo edeltäkäsinkin käytetty. Kun näet Tampereella huhtikuun alulla puhkesivat suuret tehdaslakot, käsitettiin heti, että näiden kulusta riippuu tehtaalaisten järjestymisen edistys. Puoluehallinto pitikin, vaikka se ensin oli niistäkin varottanut, oikeutenaan ja velvollisuutenaan lähettää lakkolaisille 1,000 mk. Kun sitten lakot alkoivat kallistua onnettomaan suuntaan, pieniä väkivaltaisuuksiakin ilmeni ja avustukset alkoivat loppua, kääntyi puoluesihteerin ulkomaisten järjestöjen puoleen ja tulikin Ruotsin maajärjestöltä 1,000 kr., Tanskan yhtyneiltä ammattiyhdistyksiltä 1,000 kr. ja Norjan ammattijärjestöltä 300 kr. Tämä ei kuitenkaan voinut paljoakaan auttaa, vaan päättyivät lakot siten, että 40 n. k. mustan listan työläistä uhratuen kehotti tovereita menemään töihin. Näille oli järjestynyt

työväestö nyt kiitollisuuden velassa ja väärinkäsityksen perustalla vaativat he puoluehallinnolta kerta kaikkiaan avustusta, joka olisi noussut yli 6,000 mk. Puoluehallinto, joka kyllä käsitti tämän uhrauksen merkityksen, ei parhaalla tahdollakaan voinut myöntää muuta kuin 2,500 mk. tarkoitukseen, puolueen jäsenet kun uudistetuista kehotuksista huolimatta, eivät pitkin linjaa suorittaneet tuota 10 pennin pientä verotustakaan. Lainaksi olisi puoluehallinto myöntänyt koko loppusumman, jos tamperelaiset järjestöt olisivat menneet takuuseen sen takaisin suorituksesta, mutta kun tätä ei tullut, raukesi asia puoluehallintoon katsoen. Sulku- ja lakkotila valtion saarella Siurossa oli myös omiaan vetämään huomiota puoleensa ja koetti puoluehallinto lieventää sen jälkiä palkkaamalla uhriksi joutuneen V. Leskisen agitaattoriksi kolmen kuukauden ajaksi. Välimäen tehtaalla, kaukana Rajakarjalassa, taisteleville työläisille lähetti puoluehallinto myös 300 mk. rohkaisuksi. Pohjolan suuriin tukkilaislakkoihin enemmän kuin muihinkaan nähden ei puoluehallinto sen sijaan voinut ryhtyä toimenpiteisiin. Suuressa metalliteollisuuden alalla vallitsevassa työnsisauksessa Helsingissä taisteleville on puoluehallinto myöntänyt 2,000 mkn lainan järjestöjen takuulla. — Sähköttäjien valtiolliselle lakolle viime vuoden lopulla lausui puoluehallinto kunnioittavan myötätuntonsa. — Keväällä muodostuneelle ammattiliittojen keskustuimikunnalle on puoluehallinto sittemmin lykännyt lakkoasiat.

Ammatillinen järjestäminen.

- io Lakkojen huono menestys ja työväen turvattomuus isännistöjen mielivaltaa vastaan sulkutapauksissa y. m. ovat selvästi osottaneet ne puutteet, jota ammatillisessa järjestäymisessämme vallitsee. Puuttuu suunnitelmaa ja eheyttä, puuttuu järjestelmää ja — ennen kaikkia — kassoja. Vakainaista verotustakin on perin vaikea saada aikaan lakkotapauksessa. Näitä seikkoja on kyllä ennenkin koetettu auttaa, mutta järjestäymisemme alkuperäisyyden takia ei se ole voinut menestyä. Nyt kun meillä sentään, kuten puoluetilastosta näkyy, on liittoja, joista muutamat jo tuntuvat elinvoimaisilta,

on ollut aika ottaa puheeksi lähentyminen eri ammattijärjestöjen kesken. Avustettuaan kiertokirjeillä hittymispuuhissa olevia työläisiä arveli puoluehallinto, että jotain enemmänkin voitaisi tehdä. Puoluesihteerin neuvotteli, toukokuun alkupuolella ammattiliittojen sihteerien kanssa, nämä pitivät yhteistoimintaa välttämättömänä. Puoluehallinto myönsi 2,000 mk. ammattisihteerin palkkaukseen, jotta puuha pääsisi parempaan vauhtiin ja 1 p. kesäk. päättivät ammatilliset liittohallinnot yhteisessä kokouksessa puoluehallinnon kanssa muodostaa »Ammattiliittojen väliaikaisen keskustoimikunnan", jonka tarkoituksena on välittää yhteistoimintaa ammattijärjestöjen kesken, edistää järjestäytymistä ja valmistaa alaa koko maata käsittävälle ammattijärjestölle. Keskustoimikunta on asettanut liittovaliokunnan ja valinnut ammattisihteeriksi Matti Paasivuoren. Toivottavasti ammatillinen järjestäytyminen nyt lähtee varmoin askelin astumaan täydellisentymistään kohti! — Toimitsijainsa kautta on puoluehallinto avustanut Paperitehtaalaiten kokousta huhtikuussa ja Tehtaalaiten edustajakokousta kesäkuussa.

Torpparitoiminta.

Kansallislakon jälkeen näkyi maan kaikilla kulmilla kuohuntaa torpparienkin keskuudessa, tapahtui torpparilakkoja ja pidettiin torpparikokouksia. Eurajoella 14 p. tammik. pidetystä kokouksesta tuli puoluehallinnolle kehoitus yleisen koko maata käsittävän torpparien edustajakokouksen toimeenpanemiseksi. Sama kehoitus uudistettiin sitten niissä lukuisissa torpparikokouksissa, joita pidettiin pitkin maata ja joitten keskusteluista ja päätöksistä kokoontui tuntuva aineisto torppariasian valaisuksi. Tätä järjestämään ja kokousta valmistamaan asetti puoluehallinto komitean, jossa pääasiallisen työn suorittivat maisteri Edv. Gylling, ylioppilas Sulo Vuolijoki ja toimittaja P. Leppänen. Työväenlehdissä julaistiin alustukset ja puoluehallinnon lentokirjoissa N:o 2 komitean ponsiehdotukset. Kokous pidettiin sitten huhtikuun 9 — 12 p:nä. Osanottajia oli yli 400 edustaen yli 50,000 maanvuokraajaa. Valtavalla enemmistöllä hyväksyi kokous sosialistisen

periaatteen maanomistukseen ja viljelykseen nähden ja asetti puoluehallinnon yhteyteen torpparien keskustoimikunnan, johon se valitsi J. Merisen Tyrväältä, Kössi Kaarran Tampe-reelta, S. Häkkisen Viitasaarelta, O. Elorannan Janakkalasta ja Aatto Sirenin Orimattilasta. Puoluehallinto valitsi toimi-kuntaan puolestaan E. Gyllingin, S. Vuolijoen, H. Jalosen, J. Kirjarinnan ja Y. Sirolan. Puoluehallinto luovutti toimikun-nan käytettäväksi 1,000 mk.

Keskustoimikunta ensi työkseen valmisti sääntöehdotuk-sen torppanosastoille, kehotti kiertokirjeellä asettamaan joka piirien keskuspaikkaan torpparikomitean ja luottamusmiehen. Suurena painoksena levitettiin torppareille toimintaohjeita ja neuvoja torpparien luottamusmiehille, joita kehoitettiin asetta-maan joka kuntaan. Keskustoimikunnan asiamiehinä ovat kiertäneet J. Merinen maan länsi- ja H. Jalonen itäosissa. Kirjeellisesti on vastailtu yksityiskohtaisiin kyselyihin ja tiedon-antojen kautta puoluelehdissä annettu yleisiä ohjeita. Torp-parien päivää kehoitettiin viettämään elok. 5 p:vä ja varojen kokoomista varten valmistettiin torpparinerkki.

Pienempiä asioita,

joissa puoluehallinnon mieltä kysyttiin:

- 12 Työttömyyttä vallitsi Helsingissä talvella ja kääntyi työt-ömään komitea puoluehallinnon puoleen ehdottaen toimen-piteitä, mutta katsoen voimien vähyyteen ja asian paikalliseen luonteeseen jätettiin se paikallisten järjestöjen huoleksi.
- 13 Juutalaiset olivat kysyneet, mitä mielipidettä oltaisi heidän kansalaisoikeuksiinsa nähden maassa. Huomautettiin, että puolue luonnollisesti tukee heidän pyrkimyksiään tässä suhteessa.
- 14 Nuorisotoiminnan tärkeys on kyllä oivallettu ja asetettu komiteakin sitä ajamaan, mutta voimain puutteessa on täyty-nyt lykätä se toistaiseksi.
- 15 „Raittiuden valvojain" ja „Raittiuden ystävain" kanssa huomautettiin prokuraattorille ohjesääntöisen prostitutionin laittomuudesta.

Puoluekokouksen pikaista kokoonkutsumista ehdotti Loimaan työväenyhdistys huhtikuussa, mutta kun puoluehallinto ei pitänyt sitä välttämättömänä eikä vaatimukseen ollut yhtynyt vaadittu määrä, ²/₃ puolueeseen kuuluvista yhdistyksistä, raukesi asia.

Pyynnöstä valmistettiin puoluehallinnon toimesta Sairaus- ja hautausapurenkaan sääntöjä malliksi.

Puoluehallinto

valittiin Tampereen kokouksessa: Toimeenpanevaan valiokuntaan Emil Perttilä, Edvard Valpas, Aug. Rissanen, Heikki Lindroos, Matti Paasivuori (Hälleberg), Matti Turkia ja Ida Aalle (Ahlstedt) sekä varalle Eero Haapalainen, Matti Kurikka, Maria Laine, Kaarlo Luoto, Sandra Reinholdson, Paavo Leppänen ja K. G. K. Nyman. Näistä siirtyi M. Turkia Kotkaan jouluk. 1905 ja astui hänen tilalleen puoluesihteeri Yrjö Sirola ja Aukusti Rissanen Turkuun maaliskuulla 1906. Toimeenpanevaan valiokuntaan siirtyi myös puoluehallinnon päätöksellä Mikko Uotinen muutettuaan Helsinkiin. Hänen ja Sirolan äänimäärät (160 ja 170) olivat siksi paljon suuremmat varajäsenten äänimäärää — korkein 92 — että puoluehallinto katsoi olevansa oikeutettu näin menettelemään. Varajäsenistä on ainoastaan E. Haapalainen vakinaisesti ottanut osaa kokouksiin ja P. Leppänen, niin kauan kuin hän oli ensin Helsingin suurlakkokomitean ja sitten »Järjestävän komitean" toimitsijana, kuitenkin ilman äänioikeutta.

Kun Matti Kurikka perustamassaan „Elämä" -lehdessä oli alkanut esittää mielipiteitä, jotka osottivat poikkeamista puolueohjelmasta, ja tuon tuostakin suorastaan herjata puoluehallintoa ja puolueen menettelytapaa, päätti puoluehallinto 25 p:nä helmikuuta, että häntä ei ole sopiva kutsua puoluehallinnon kokoukseen, josta seikasta vielä päätettiin kysyä puolueyhdistysten mielipidettä. Kiertokirjeessä maalisk. 28 p:ltä tämä tehtiinkin ja ilmoitti 18 yhdistystä vastauksessaan, että Kurikkaa ei ole kutsuttava puoluehallinnon kokouksiin, 92 yhdistystä katsoi, ettei hän kuulu puolueeseenkaan, 1 yhdistys lykkäsi asian puoluehallinnolle, 1 puoluekokoukseen,

jota useat eroa puolustavistakin esittivät, 1 piti arvostelua tarpeellisena, 2 ei puolusta erottamista ja 2 piti asiaa vähäpätöisenä. Tulosten julkaisemisen jälkeen ilmottivat muuttamat yhdistykset vielä puolustavansa erottamista, vaikka heidän päätöksensä joko oli jäänyt tiedoksi antamatta tai puoluehallinnon papereissa huomioon ottamatta.

Rva Laine on pari kertaa ollut kutsuttu puoluehallinnon kokouksiin, K. G. K. Nyman ruotsalaisen työväen edustajana muutaman kerran, kunnes hän 14 p. tammik. ilmoitti eroavansa.

Maaseutu]äseneksi

valittiin E. Salin Porista, Y. Sirola Tampereelta, M. Uotinen Terijoelta, V. Kosonen Turusta, Hilja Pärssinen Viipurista, F. E. Pettersson Kotkasta, J. E. Lillnix Vaasasta, H. Jalonen Ensosta, T. Hiekkaranta, (Hoffren) Kuopiosta, O. Leino Porista, A. Sivenius Lahdesta ja T. Hyrskymurto (Hellsten) Turusta.

Näistä siirtyivät Y. Sirola ja M. Uotinen Helsinkiin, V. Kosonen Tampereelle ja Hyrskymuoto Vihtiin. T. Hiekkaranta luopui keväällä ja kutsuttiin hänen tilalleen lähin varajäsen A. Partanen Kuopiosta. Huhtik. 16 p:nä päivätyssä kirjeessä ilmoitti V. Kosonen, että koska hän ^{HEI} voi hyväksyä ollenkaan nykyistä puoluehallinnon menettelyä päivän tärkeissä tapahtumissa, kuten esim. n. K. *ti* Helsingin pankkirosvouksessa" ja komentaja Luodon kavalluksissa y. m. «sellittää olevansa vapaa kaikesta puoluehallinnon edesvastuusta". Toimeenpaneva valiokunta katsoi Kososen täten eronneen puoluehallinnosta ja kutsui kokouksen seuraavan varajäsenen A. A. Salakarin (Lagerström) Tampereelta, jonka puoluehallinto 9 p. toukok. hyväksyi vakinaiseksi jäseneksi. Muuten huomattakoon, että kyseessä olevat tapaukset sattuivat jälkeen puoluehallinnon kokouksen 25 — 26 p. helmik. joten puoluehallinto ei ole voinut niistä mitään päättää. Toimeenpaneva valiokunta taas katsoo täyttäneensä velvollisuutensa Luotojuttuun nähden ilmoittamalla kaartille tilintarkastajansa kautta vaillingin olemassaolon ja antamalla huomautuksen, että

päällikön vaihto on tarpeen. Pankkirosvoutsasiassa ei sen mielipidettä ole kysytty eikä se katsonut olevan syytä siihen puuttua. Kosonen tosin telefontitse vaati puoluehallintoa kutsuttavaksi kokoon, mutta kun puoluesääntöjen mukaan vaaditaan sitä varten 5:n jäsenen pyyntö, ei toimeenpaneva valiokunta katsonut tarpeelliseksi kokousta, jolle sillä ei ollut mitään esitettävää. Puoluehallinto on hyväksynyt toimeenpanevan valiokunnan menettelyn.

Koko puoluehallinto on erittäin jännittävään olojen ja valtiollisen aseman epävarmuuden takia kokoontunut usein, 6 kertaa ja käsitellyt 76 asiaa. Toimeenpaneva valiokunta on kokoontunut 52 kertaa ja käsitellyt 180 asiaa. Puoluehallinto on siis ollut koossa kolme kertaa jokaista kahta viikkoa kohti.

Puoluehallinnon kokouksissa ovat jäsenet olleet läsnä". Ida Aalle 51, Sirola 50, Perttilä 45, Paasivuori 41, Haapalainen 29, Rissanen 28, Valpas 25, Jalonen 19, Uotinen 15, Turkia 9, Lindroos 7, Salin 6, Sivenius ja Hyrskymurto 5, Pettersson ja Lillnix 4, Pärssinen 3, Kosonen, Leivo ja Nyman 2 sekä Partanen ja Salakari 1 kerran. Sen ohella ovat puoluehallinnon kokouksiin, etenkin eduskuntakysymyksen käsittelyä varten olleet kutsutut seuraavat puoluetoverit: T. Tainio, Y. Mäkelin, M. V. Vuolukka, N. Valovaara (Vallenius), M. Sillanpää, A. Karjalainen, T. Salmi, F. Heimo, J. Kock sekä J. Tuominen ja E. Leino (Helsingin suurlakkokomiteasta), Grönholm, T. Jakobsson ja O. Nikander (rautatieläisistä). Useat näistä olivat saaneet ääniä puoluehallintoon. Puolueen agitaattorit ovat joskus myös olleet kokouksissa läsnä.

Puoluehallinnon kirjeenvaihto käsittää n. 900 saapunutta kirjettä vastauksineen, n. 130 vastausta kiertokirjeisiin, kokouksissa käsiteltyjä asioita koskevat ja ulkomailta tulleet kirjeet, sekä kirjatilaus-, torpparien keskustoimikunnan, ammattiliittojen keskustoimikunnan lakko-asiain ja Suomen työläisliiton kirjeenvaihto erikseen.

Puoluehallinnon toimitsijat.

Puheenjohtajana on toiminut koko ajan E. Perttilä ja 19 varapuheenjohtajana M. Paasivuori.

Rahastonhoitajana on toiminut E. Perttilä ensin väliaikaisena ja vuoden vaihteesta vakinaisena. Palkkiota on hän nauttinut ensin 50 mk. kuussa ja sitten puoluehallinnon 11 p:nä toukok. tekemän päätöksen mukaan toukokuun alusta 100 mk. kuussa.

Sihteerinä on ollut Y. Sirola ja hänen ollessaan matkoilla P. Leppänen. Sihteeri on nauttinut 250 mk. palkkaa kuussa. Hän on valmistanut toimeenpanevan valiokunnan ja puoluehallinnon kokoukset, pitänyt niissä pöytäkirjaa ja toimeenpannut päätökset, laatinut puoluehallinnon tiedonannot, julistukset ja kiertokirjeet sekä hoitanut puoluehallinnon kirjevaihdon sekä puoluehallinnon kansliassa ottanut vastaan kävijät ja antanut neuvoja järjestämyskysymyksissä y. m. puolueasioissa. Puoluehallinnon kustantamat julkaisut on sihteeri hankkinut tekijöiltä, toimittanut painoon ja luke- nut korehtuurit. Puoluehallinnon edustajana on sihteeri ottanut osaa Brysselin kansainvälisen sosialistitoimiston kokoukseen 4 — 5 p. maaliskuuta, jolla matkalla hän pistäytyi Hampurissa, Köpenhaminassa ja Tukholmassa tuoden näistä paikoista puolueen arkistoon kirjallisuutta ja julkaisuja, Suomen torpparien In kokoukseen Tampereella 9 — 12 p:vä huhtikuuta, Suomen paperityöntekijäin ensimmäiseen kokoukseen Tampereella 14—15 p. huhtik., Suomen tehdastyöväen ensimmäiseen kokoukseen 4 — 7 p. kesäk. ja Sos.-dem. sanomalehtimiesten kokoukseen Turussa 8 — 9 p. heinäk. Käynyt lakkoasioissa Tampereella 6—7 p. Puhujamatkoja on sihteeri tehnyt Turkuun 15 p. huhtik., Viipuriin 19 —22 p. huhtik., ottanut osaa paikalliseen puoluetoimintaan Helsingin suurlakkokomiteassa ja esiintynyt puhujana useissa tilaisuuksissa Helsingissä.

Ida Aalle (Ahlstedt). Tampereella pidetyn p. h. kokouksen päätöksen mukaan ollut järjestävän komitean jäsenenä puolueen kansliassa joka päivä 10—11 tuntia kiertokirjeiden jäsenkirjojen ja lentokirjasten lähettämisessä, maalaisten ja kaupunkilaisten puoluetovereitten vastaanotossa ja pakolais- ten asiain järjestämisessä. Ennen Helsingin piiriagitatsionin järjestämistä toimittanut puhujia koko piiriin, toiminut nais-

ten suurlakkojärjestön järjestäjänä ja illoin suurlakkokomitean ja naisjärjestöjen kokouksissa, iltamissa y. m. puhujana. Keväämmällä tehnyt puhujamatkoja seur. paikkoihin: Nurmi-järvi, Janakkala (2 kertaa), Hyvinkää (2 k.), Nummenpää, Viipuri (2 k.), Kotka (2 k.), Tavastila, Turku, Oulu, Kokkola, Ykspihlaja, Pietarsaari, Vaasa. Puheita yhteensä 26. Ollut toimivana jäsenenä läsnä torpparien, paperityöntekijäin ja ompelijain edustajakokouksissa, Helsingin piirin naisten 3:ssa kokouksessa. Puoluehallinnon jäsenenä ottanut osaa miltei kaikkiin kokouksiin ja hoitanut puolueen kirjavarastoa.

Agitatsioni.

Se valtava herätys, joka koko talven yhä on leventynyt, mullisti myös kokonaan vanhat agitatsionisuhteet. Puoluehallinto ja vanhat agitationivaliokunnat eivät mitenkään voineet tyydyttää kaikkia puhujapyyntöjä. Kun sitten useihin paikkakuntiin alkoi muodostua agitatsionikeskuksia piireineen, elpyi vanha ajatus varsinaisen *piiri*ajan aikaansaamisesta. Tammikuun alussa ryhdyttiinkin toimiin, agitaattorit Leho-kas ja Piisinen toimittivat tunnetun piiriajan ja lähtivät kiertomatalle keskuspaikkoihin toimintaa alulle panemaan. Siitä sitten kehittyi itsenäinen piiritoiminta keskustoimikuntineen (agitatsionivaliokuntineen), luottamushenkilöineen ja vakinaisine piiriagitaattoreineen. Tämä vähensi tuntuvasti puoluehallinnon kansliasta pikkutyötä, keskustoimikunnat kun antoivat järjestäymisneuvoja, sovittelivat pieniä riitaisuuksia yhdistyksissä, järjestelivät lakkoasioita ja ennen kaikkia toimittivat puhujia ja levittivät näiden kautta kirjallisuutta.

Puolueen vakinaisista puhujista erosi heti toimikauden alussa *V. Kosonen* siirtyen Kansan Lehden taloudenhoitajaksi ja valittiin hänen tilalleen *Otto Pusinen*, joka teki kiertomatkan maan länsi- ja pohjoisosaan piirijakoasiassa, kävi sovittelemassa riitaisuuksia Mäntsälän t. y:ssä helmikuun alussa ja erosi 16 p. helmik. siirtyen Kansan Tahto-lehden toimittukseen. Paikkaan valittiin sitten seminaarilainen *Jalmari Kirjarinta*. Hän on tehnyt puhujamatkoja Viipuriin, joensuuhun, Kontiolahdelle, Värtsilään, Nummelle, Vanhaankau-

punkiin (5 esit. tukkimiesten lakko), Voikkaan, Lahteen, Tampereelle, Mikkeliin (2 esit), Vaasaan ja Ouluun sekä pitänyt 3 esitelmää Helsingissä. Yhteensä 20 esitelmää noin 4,000 kuulijalle. Puoluehallinnon päätöksen mukaan on Kirjarinta ollut kansliatyössä muun ajan. Ottanut osaa Tampereen torpparikokoukseen ja Oulun raittiuskokoukseen.

Vilho Lehokas (Löfqvist) on toimikautena pitänyt n. 100 puhetta ja esitelmää, seuraavissa paikoissa: joulukuulla Muolaan Pölläkkälä, Sorvali, Sairala, Kirvu, Jaakkima ja Sortavala; tammikuulla Turku, Hanko, Hämeenlinna, Tampere, Pori, Lahti, Kuusa, Voikka, Kotka, Viipuri ja Sortavala; helmikuulla Sairala, Inkilä, Kirvu, Tietävälä, Rautjärvi, Miettälä, Parikkala, Elisenvaara, Alho, Kurkijoki, Hiitola, Ojajärvi, Kaukola, Kuokkala, Käkisalmi ja Konnitsa; maaliskuulla Räisälä, Tainionkoski, Sorjo, Sortavala, Viipuri, Jokela ja Nurmi-järvi; huhtikuulla Porvoo, Turku, Tampere torpparikokous ja Pälkäneellä sovittelumatka; toukokuulla Helsinki (lakko), Välimäki (lakko), Uuras (lakko), Kirvu (väittely) ja Elisenvaara; kesäkuulla Tampereella, pidetyn tehtaalaisten edustajakokouksen jälkeen ammattijärjestömatkoilla: Jokela, Hyvinkää, Riihimäki, Tervakoski, Leppäkoski, Hämeenlinna, Forssa, Lahti, Kuusa, Voikka, Tornio ja Kemi; heinäkuulla Oulu, Ruukki, Pietarsaari, Ykspihlaja, Kokkola, Vaasa, Virrat, Jyväskylä, Aännekoski, Mänttä, Korkeakoski, Nokia, Kyröskoski, Pori, Pihlava, Reposaaari ja Rauma. Puolueen lähettinä on Lehokas sen lisäksi tehnyt useita matkoja lakkopaikoille y. m. ollut tärkeinä aikoina avustamassa Helsingissä ja ottanut toimivana osaa edustajakokouksiin. Elokuun matkat katkesivat Viaporin tapahtumain takia Helsinkiin. Lehokas on nauttinut 200 mkan kuukausipalkkaa ja on hänellä vuosilippu rautatiellä.

A. *Vatanen* on pitänyt esitelmiä seuraavissa paikoissa: joulukuulla Kerava, Tuusula, Järvenpää, Jokela, Rajamäki, Kytäjä, Nurmi-järvi, Perttula, Lohja y. m.; tammikuulla Riihimäki, Turkhauta, Leppäkoski, Hämeenlinna, Iittala, Renko, Kahola, Niemen Ahola, Vehkyä, Sääksmäki, Musteenkylä, Valkeakoski, Nihattula, Sattula, Renko, Kuittila, Hyrvälä, Ja-

nakkala, Tervakoski; helmikuulla Vähikkälä, Loppi, Sauvoinen, Räyskälä, Tammela, Ojasenkylä, Forssa, Jokioinen, Vaulomäki, Palikkala, Ypäjä kk., Levä, Koski, Somero, Pitkäjärvi, Hovila, Korpila, Nummi kk., Leppäkorpi; maaliskuulla Hirsylä, Ikkala, Högfors, Pusula, Loppi, Viitaa, Pyhäjärvi, Löyhiäinen, Siikala, Haavisto, Korpi, Riihimäki, Hyvinkää, Kerava, Espoo Nuuksio; huhtikuulla Vantaa, Huopalahti, Oulunkylä, Sääksmäki, Saariospuoli, Pitäjänmäki, Järvenpää, Kellokoski, Mäntsälä, Hirvihaan, Sääksjärvi, Nummisten kylä, Sälinkää, Soukkio, Sulkavank., Oitti; toukokuulla Järvenpää, Lappila, Saarenkylä, Kärkölä, Hikiä, Korso, Helsingin pit, Seutula, Petäjänmäki, Huopalahti, Oulunkylä, Malmi, Tuusula, Kerava; kesäkuulla Heinola, Kalkkinen, Riihlahti, Heinolan kk., Marjaniemi, Sysmä kk., Nuoramoinen, Liikola, Hartola, Rääpink., Asikkala, Helilä, Lahti, Villähti, Heinämaa, Uusikylä, Kankaan, Kausala, Kymi, Kouvola, Voikka, Kuusa; heinäkuulla Kymintehdas, Aurajoki, Luhtaa, Uusikylä, Myllylä, Ratula, Artjärvi, Orimattila Niinikoski, Myrskylä, Porlammi, Loviisa, Valkko, Kimböle, Heinämaa, Virenoja, Pennala, Orimattila, Poksa, Mallusjoki, Pukkila, Savijoki, Torpinkylä, Hautjärvi, Mäntsälä, Levonk., Saari; elokuulla Honkalampi, Sälinkää, Okkola, Hirinhaara, Mäntsälä, Numminen, Pornainen, Hevonselli ja Laukkoski. Yhteensä n. 200 esitelmää. Useita työväenyhdistyksiä perustettu. Vatasen palkka on ollut 150 mkaa kuukaudelta ja matkarahat.

Robert Ägren, ruotsalainen puoluetoveri, on puoluehallinnon toimesta puhunut seuraavissa paikoissa: helmik. 20 p. — huhtik. 8 p. Helsinki, Porvoo, Loviisa, Valkko, Skinnarby, Lappträsk, Lahti, Kotka, Kymintehdas, Myllykylä, Drockila, Svartbäck, Strömfors, Kotka, Kalliokoski, Hamina, Pyhtää, Viipuri (useita esitelmiä). Yhteensä 24 esitelmää 16 paikassa. Kuulijoita noin 3,000. Touko- ja kesäkuulla: Huopalahti, Köklax, Kirkkonummi, Inko, Västankvarna, Pinjainen, Äminnefors, Fiskars, Tammisaari, Hanko, Taalintehdas, Turku, Parainen, Uusikaupunki, Vaasa, Oravainen, Uusikaarlepyy, Pietarsaari, Kokkola, Kruunupyy, Vaasa, Kristiina, Reposaari, Pori, Tampere. 25 paikkaa, useita esitelmiä, kuulijoita

yht. n. 3,000. Perustanut yhdistyksiä ja antanut puoluehallinnolle paikkakunnallisia tietoja vastaisen agitationin hyväksi. Nauttinut palkkaa 200 mk. kuussa ja matkakulut.

A. *Käcklund*. Katsoen ruotsalaisen agitationin tarpeellisuuteen luovutti puoluehallinto Käcklundille 25 mk. kuussa matkakuluiksi agitatsioni- ja kirjakauppatkoilla: Maaliskuulla Hanko, Tammisaari, Pinjainen, Lohja, Virkby, Paloniemi, Karstu, Siuntio, Vejby, Muijala, Gerknäs, Lill-Tötär, Svartö; huhtikuulla Lohja, Vaanila, Siuntio, Vejby, Inko, Degerby, Karja, Sammatti; toukokuulla samoilla paikoin sekä Hangossa, Taalintehtaalla, Tammisaarella, Fagervikissa, Tenholassa; kesäkuulla Björkboda, Kimito, Mathildedal, Tykö, Turku, Naantali, Parainen, Bergö, Ekö; heinäkuulla samoilla seuduilla. Yhteensä 130 esitelmää, keskustelu- ja väittelytilaisuutta. Useita yhdistyksiä perustettu.

Työläisnaisten liittohallinnolle on myönnetty 700 mk. agitatsionia varten.

Puolueen agitaattori J. F. Kivikoski (Stenfors) siirtyi vuoden alussa Mikkelin piiriin, yhä edelleen nauttien puolueen puolesta 150 mk. kuussa palkkaa. Sitäpaitsi on erikoistapauksissa avustettu agitatsionia.

Agitaattorien ohjeeksi lähetettiin maaliskuulla seuraava kiertokirje:

Agitaattori, oletko selvillä tehtävistäsi? Koeta vastata itsellesi seuraaviin kysymyksiin:

1. Oletko perehtynyt puolueohjelmaan »Erfurtin ohjelman" avulla?
2. Oletko, ei vain lukenut — vaan myös perehtynyt tärkeimpiin työväenkirjoihin? (luettelo)
3. Oletko tutustunut puolueen vaiheisiin lukemalla puoluekokousten pöytäkirjat?
4. Seuraatko tarkasti puoluelehtiä ja otatko talteen tärkeämmät kirjoitukset?
5. Otatko selkoa työväenoloista missä liikut?
6. Teetkö muistiinpanoja puolueen tilastoa varten?
7. Annatko neuvoja työväenyhdistysten, ammattiosastojen, apukassojen y. m. s. perustamiseksi?

8. Tiedätkö, miten on haettava iltama-, arpajais- y. m. lupia?

9. Otatko lakkotapauksen sattuessa kaikki todelliset voimasuhteet huomioon antaessasi lausuntonsi?

10. Miten pidät silmällä vastustajain vehkeitä?

11. Luetko heidän eksytyskirjojaan ja lehtiään?

12. Taidatko vastata heidän tekemiinsä vastaväitteisiin?

13. Punnitsetko puheesi, niin ettei tarvitse niitä jälestäpäin parsia?

14. Vastaatko sanoistasi?

15. Osaatko erottaa pääasian ja sivuseikat?

16. Voitko pitää puolesi oikeuden ja viranomaisten edessä? Tunnetko lakia?

17. Uskallatko tarpeen tullen uhrautua?

18. Muistatko aina edistää puolueen kunniaa, torjua sen häpeää?

Mitä paremmin näihin kysymyksiin voit itsellesi vastata, sitä selvemmin myös käsität mitä merkitsee *Settiä j/S. gitaattori?*"

Tampereen torpparikokouksen yhteydessä pidettiin agitaattorien neuvotteleva kokous.

Puriagitatsioniti

ja yleensä työväen asiain tilasta pyysi puoluehallinto kierto-
kirjeessä maaliskuun lopulla tietoja, joita sitten huhtikuun
kuluessa kertyikin. Piiriluottamushenkilöiden kokouksessa
28 ja 29 p. huhtik. harkittiin useita järjestäymis- ja menet-
telytapakysymyksiä sekä suunniteltiin piiritilastoa varten seu-
raava kaava:

Sosialidemokratinen puolue Suomessa.

— — — piirin keskustoimikunnan tiedustelu neljännes-
vuoden tilastoa varten. Toinen näistä palautettava, toi-
vottavasti täytettynä, ennen — — — kuun p. 190 — .
Toisen saatte itse tallentaa.

Katsoen siihen merkitykseen, joka on työväenliikkeiden ja vastusta-
jain vehkeiden tarkalla tuntemisella, käännyimme täten puolueenne pyytäen
määrätyn ajan kuluessa saada mahdollisimman tarkat ja luotettavat vas-
taukset mukana seuraaviin kysymyksiin.

1. Mitä työväenyhdistyksiä on pitäjässänne? Uudet _____, kuussa perustetut merkitään (u) ja puolueeseen kuuluvat (p) merkillä nimen vieressä. Jäsenmäärä (miehet_____naiset_____yhteensä_____) merkitään myös samalla ja jos on ammatti (torppari-, palvelija- y. m.) osastoja.
2. Ovatko yhdistykset avustaneet piiriagitatsionia ja miten (5 p. kuukausiverotuksella vaiko summissa)
3. Löytyykö perustuslaillisia työväenyhdistyksiä? Miten menestyvät?
4. Löytyykö kristillisiä työväenyhdistyksiä? Miten menestyvät?
5. Ketä työväenpuhujia on_____kuussa käynyt pitäjässänne? Milloin ja kenen toimesta?
6. Mitä muiden puolueiden puuhista on huomattavaa?
7. Onko pitäjän tai pitäjäin yhdistysten kesken pidetty yleisiä kouksia tai juhlia? Milloin ja missä?
8. Mitä työselkkauksia, lakkoja ja sulkua on ollut? Miten avustettu ja miten päättyneet?
9. Kuinka paljon ja mitä työväenlehtiä leviää?
10. Mitä muita lehtiä ja paljonko?
11. Onko levitetty työväenldrjallisuutta ja missä määrin?
12. Mitä tehtaita ja suurtiloja pitäjässä löytyy?

Nämät lähetettiin - yhdistyksille luottamushenkilölleen kautta, joiden heinäkuun kuluessa piti palauttaa yhteenveto-kaavio täytettynä. Sen ovatkin useat luottamushenkilöt tehneet ja antavat nämät selonteot yhä täydentävän kuvan järjestämissuhteista, puolueitten asemasta ja sosialidemokratian levenemisestä maassamme. — Piiriagitatsionia on puoluehallinto avustanut seuraavilla summilla kuukausittain: Hanko 50, Turku 100, Pori 100, Hämeenlinna 50, Forssa 25, Lahti 50, Voikka 500, Kotka 50, Viipuri 75, Sortavala 50, Joensuu 50, Kuopio 50, Jyväskylä 50, Vaasa 50, Oulu 100 ja Kemi 100 mk. Jyväskylän piirivastus korotettiin kesäk. 1 p:stä 100 mk., Turun piirille myönnettiin kerta kaikkiaan 100 mk. ruotsalaisen agitaattorin palkkaamiseksi ja Siuron työsulun takia kärsimään joutuneelle W. Leskiselälle myönnettiin 100 mk. kuussa kolmena kuukautena agitatsioonikorvausta. Yrjö Mäkelinille on luvattu matkarahakorvaus niistä vaalivalmistusmatkoista, joita hän Hämeen pohjoisessa piirissä tekee.

Kustannustoimi. Puoluehallinto on kustantanut Helsingin puoluekokouksen pöytäkirjan, painos 1,700, joka sensuuri-

syistä myöhästyneenä — on mennyt hyvin huonosti kau-
paksi. Tampereen kokouksen pöytäkirjasta otettiin noin 1,000
kpl. painos, kun sekin valmistui niin myöhään. — Talvella
kun työväenkirjallisuuden kysyntä oli niin suuri, mutta kus-
tannusliikkeet toimivat hitaasti, katsoi puoluehallinto välttä-
mättömäksi julaista pieniä lentokirjasia tärkeistä ohjelman ja
päivän kysymyksistä.

Näitä on ilmestynyt:

Puoluehallinnon lentokirjasia:

22

N:o 1. Kansa valvo kalleintasi. Ohjeita. Myös ruotsiksi.

N:o 2. Torppari mitä vaadit? Maamme torppariväestö
ja tekeillä oleva maalaispuolue. Sulo Vuolijoki.

N:o 3. Kahdeksantuntinen työpäivä. Saksankielestä mu-
kaillut Sulo Vuolijoki.

N:o 4. Ei kahleita kansalle! Sanoja yhtymis- ja ko-
koontumisvapaudesta. Mikko Uotinen.

N:o 5. Snellman ja köyhälistö. Kirj. tri Väinö Voionmaa.

N:o 6. Älä koske painovapauteen! Kirj. O. V. Kuu-
sinen.

N:o 7. Sosialidemokratia ja sen tarkoitus. Robert Ägren,
alkuperäinen ruotsiksi.

N:o 8. Työläistaisteluiden järjestämisestä. P. Leppänen.

N:o 9. Naisasia ja sosialidemokratia. Lily Braun.
Suom.

Uusia numeroita on valmistumassa. Hinta on ollut 10
p. kpl. 5 mk. on saanut 00 kpl., 10 mk. 130 kpl., 15 mk.
210 kpl., 20 mk. 300 kpl., 25 mk. 400 kpl., 30 mk. 510 kpl.,
35 mk. 625 kpl., 40 mk. 760 kpl., 45 mk. 840 kpl., 50 mk.
1,000 kpl.

Jäsenkirjoja on painettu 50,000, joista ei ole monta
jällellä.

Puolueohjelmia, joihin valmistettiin lyhyt esipuhe, pai-
natettu 30,000 kpl. ja jaettiin ilmaiseksi. Puoluesihtööri on
laatinut selityksiä puolueohjelmaan, jotka jo ovat painossa.

Puoluesääntöjä on painettu 1,000 kpl.

Puoluetilasto valmistui kesäkuulla.

Puoluelehti oli meillä: Työmies, Kansan Lehti, Länsisuomen Työmies, Arbetaren, Eteenpäin ja Palvelijatarlehti. Sen jälkeen on perustettu lukuisia työväenlehtiä, joista seuraavat on ilmoitettu puoluelehdiksi: Työ Viipurissa, Kansan Tahto Oulussa, Vapaa Sana Vaasassa, Savon Työmies Kuopiossa, Hämeen Voima Hämeenlinnassa, Itä-Hämeen Rai-vaaja Heinolassa, Sosialistinen aikakauslehti Helsingissä, Sosialidemokraatti Porissa ja Sorretun Voima Jyväskylässä.

Puolueen arkiston tarkoituksena on koota ja säilyttää puolueen kehitystä, ohjelmaa ja menettelytapaa valaisevia teoksia, tutkimuksia, kirjasia, julkaisuja, selontekoja, asiakirjoja, lehtiä, aikakauskirjoja, pöytäkirjoja, tilastoja y. m. s. koti- ja ulkomaalta. Vanhalta puoluehallinnolta jäi paitsi puoluehallinnon asiakirjoja, pöytäkirjoja ja kirjevaihtoa vielä v. 1897 valtiopäiväin asiakirjat ja maalaiskuntain finanssitilasto.

Talven kuluessa on arkistoon koottu puoluelehtien ja aikakauskirjaan vuosikertoja ja numeroita koti- ja ulkomailta: Amerikasta, Belgiasta, Norjasta, Ranskasta, Ruotsista, Saksasta, Tanskasta, Venäjältä ja Virosta. Samoin selontekoja, sääntöjä, työsopimuksia ja vuosikertomuksia uiko- ja kotimaiden puolue- ja ammattijärjestöiltä, kansainvälisen toimiston kierto- kirjeitä ja julkaisuja. Mietintöjä ja asiakirjoja on valtiopäiviltä, kirkolliskokouksista, elinkeinolakikomitealta, invalideetti- ja vanhuudenvakuutuskomitealta, sosiaalipoliittisia tutkimuksia agraariasiassa, tehdassäännöistä, äänioikeusasiasta, suhteellisista vaaleista, sairaa- ja tapaturmavakuutuksesta. Tilastoja on saatu tilastollisesta päätoimistosta (väestö-, tuonti- ja vienti-, tapaturma-, köyhäinhoito-, siirtolaisuus-, alkohooli-, kunnallistilastoja ja tilastollisia vuosikirjoja), teollisuushallituksesta (julkaisuja-, tupakka-, kutomo- ja leipuriammatti-tilastoja), työnvälitystoimistoilta ja työväenasiain lautakunnilta. Kirjoja ovat antaneet Työväen sanomalehti-osakeyhtiö Helsingissä (Työmies), Tampereelta (Kansan Lehti), Ammattilaisten kirjapaino Turussa, Kirjapaino Kotka sekä yksityiset kustantajat Otava, Werner Söderström, N. R. af Ursin, R. Drockila ja M. V. Vuolukka sekä Amerikan suomalaiset työväen kustannuslaitokset. Tarkoituksena on ollut julaista lentokir-

janen ohjeeksi työväen omaperäisille tutkimuksille sekä samalla arvosteleva luettelo työväenasiaa käsittelevästä kirjallisuudesta, mutta on se täytynyt lykätä tuonneemmaksi. Myös ulkomaalaisia kirjoja ja lentokirjasia on koottu. Arkistoon toivotaan puolueen järjestöjen ja toimihenkilöiden lahjoittavan tai myyvän asiakirjoja ja julkaisuja ja puoluekokouksen luovuttavan määrärahan tarkoitukseen.

Kansliaksi vuokrasi puoluehallinto joulukuulla yhden 23 huoneen Näkinkujan varrella N:o 1. Pian kävi siinä työskentely perin tukalaksi puoluehallinnossa kävijäin moninaisiin asioihin nähden. Toukokuun alussa vuokrattiin sitten Saariniemenkadun varrelta N:o 6 huoneusto, jossa on kaksi kamaria ja keittiö. Täällä on voitu pitää erillään kirja-kauppa, vastaanottohuone sekä työ- ja kokoushuone. On myös voitu tarjota tyyssija ammatillisille liittohallinnoille, keskus-toimikunnalle, torpparikomitealle y. m.

Rettelöltä yhdistyksissä on koetettu sovittaa kirjevaihdon ja agitaattorien kautta. Myöhemmin on sellaiset asiat lykätty piiritoimikunnalle.

Pienempiä asioita ovat puoluehallinnon toimitsijat toimitelleet puoluetovereitten pyynnöstä virastoissa. Oikeusapua on toimitettu Vuojoen lakkolaisille y. m. Lukuisille puoluetovereille on annettu suullisia neuvoja puoluehallinnon kansliassa.

Viimeistely Helsingissä 13 p:nä elokuuta 1906 ja hyväksytty saman päivän puoluehallinnon toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa.

Kertomuksen laati Yrjö Sirola.

Kertomuksen johdosta keskusteltiin osastottain:

Kohta n:o 1. Alfthan: Puhuja huomautti, että niin kuohuvana aikana kun äskeinen, on puoluehallinto kyllä kärsittänyt asemansa ja menetellyt parhaansa mukaan, mutta arveli kuitenkin, että puoluehallinto olisi voinut olla valppaampi. Silloin kun Kock julisti suurlakon, olisi puoluehallinto ollut velvollinen selittämään asemaa. Se oli kyllä epäselvä ja niin ei täyttä selvää olisi voitu vaatia, mutta olisi ollut ilmoitettava puoluehallinnon kanta. Suurlakko toi mukanaan työsopimusten rikkomisia ja suurlakko on voimakas,

jota ei esim. Saksassa ensi hädässä ole rohjettu käyttää. Puoluehallinto tiesi olevansa siveellisesti oikeutettu toimimaan tällaisessa tapauksessa, jos sen voimat olisivat olleet heikot, niin olisi se kuitenkin jotain voinut tehdä. Puhuja sanoi, ettei hän ole tätä moittiaksensa tuonut esille mutta tulevaisuuteen nähdessä hän vaan tätä huomautti. Ehdotti toimintavapauden myöntämistä.

Sirola: Puoluehallinnon toimeenpaneva valiokunta ei päässyt kokoon ennenkuin tiistaina myöhään, jolloin jo oli suurlakko julistettu ja työsopimusten rikkomisia oli tapahtunut. Tämä työlakko toi mukanaan vaikeudet, joita sellaisesta kaikkialla seuraa, kuten kokemus osoittaa. Puoluehallinto ei siis tätä asiaa enää olisi voinut auttaa. Ne jotka tämän jälkeen suurlakkokomitean kehoituksesta seuraavana päivänä jättivät työpaikkansa aseman yleisen epäselvyyden takia, tietääkseni eivät ole tulleet näitä seurauksia kärsimään, vaan ovat isäntien poikottauspuuhat kääntyneet etupäässä lakon alkamista vastaan. Vieläpä voi varmasti sanoa että tämä lakon laajeneminen on pelastanut koko joukon niitäkin, jotka alusta asti olivat mukana siinä työnseisauksessa, jonka Kock julisti. On voitu suuremmalla tarmolla vaatia tällaisia poikottauksia pois, kun suurlakkokomitea on voinut osoittaa koko ajan toimineensa johdonmukaisesti rauhallista työseisauksista ylläpitääkseen. Silloin heillä on ollut täysi oikeus vaatia kärsimään joutuneita hyvitettyksi ja ovat he oikeutetut kääntymään puolueen puoleen saadakseen avustusta niille, joita ei ole voitu taloudellisesta ahdingosta pelastaa. Helsingin työväellä oli täysi tieto puoluehallinnon kannasta ja kävi se kaikille yhä selvemäksi. Maaseututyövästö nähtävästi käsitti aseman oikein, sillä mikäli minä olen puhutellut maaseutupuoluetovereita, sanoivat he asettuneensa sille kannalle, että he odottavat puoluehallinnon lausuntoa, ja kun he odottaen antoivat asiain mennä menoaan, niin ei mitään häiriötä tapahtunut. Jos puoluehallinto olisi ruvennut levittämään julistusta, olisi se saanut suurta sekasotkua aikaan eikä ne kiitokset, joita se olisi porvareilta saanut, olisi voineet asiaa auttaa. Näin ollen katsoo puoluehallinto menetellensä varo-

vasti ja säästäneensä työväestöä ja pääkaupunkia niin paljon kuin sille oli mahdollista silloisten olojen vallitessa. (Hyvä.)

Häkkinen: En pyytänyt puheenvuoroa vastustaakseni puoluehallinnon toimintaa tai moittiakseni sitä, vaan lausuakseni tyytyväisyyteni, mutta erittäin pyysin puheenvuoroa erään asian vuoksi, jossa pyytäisin lausua tunnustukseni puoluehallinnolle. Arvoisa kokous tietänee että minä olen maalais-työväenyhdistyksen edustaja ja olen tullut siihen huomioon, että maalaistyöväkeä tarvitsee saada herätetyksi ja puoluehallinto on ottanut tämän huomioon. Tämä olkoon mainittu kiitoksena.

Tynkkynen: Täällä pyysin minä puheenvuoroa tehdäkseni tunnetuksi muutamia kohtia, joista puoluehallintoa on syytetty. Silloin kun tämä uusi puoluehallinto oli määrätty, maaseudulla ilmeni suuressa määrässä se, että puoluehallinnolle on tullut sellainen aika että meillä on oikeus vaatia, että sen täytyy panna kaikki keinot käytäntöön. Mutta nyt ilmenikin vastakohta, joka ei ole salassa, että puoluehallinto ei voi täyttääkään kaikkia vaatimuksia. Idän taivas uhkasi silloin sellaista tulta, joka näytti ettei meillä ole onnellinen aika. Silloin kuin oli äänioikeuskysymys ratkaistavana, kuultiin ääniä että puoluehallinto nukkuu. Myös Helsingin kokouksessa moitittiin puoluehallintoa että se on toiminut veltosti, niin että ikäraja korotettiin 24 vuoteen ja muita rajoituksia myös tehtiin. Mutta minulle oli selvillä että puoluehallinto oli tehnyt kaiken voitavansa, sillä juuri silloin oli Pietarin asemalla valmiina lähtemään sotilasjuna masentamaan intoilijoita ja saamme olla kiitollisia, että tämä kysymys tuli niin hyvin ratkaistuksi, sillä niistä eduista saamme nyt nauttia. — On syytetty, että puoluehallinto on maalaisyhdistykseen nähden toiminut veltosti. Olkoon niin, että on ilmennyt sitä, mutta se on ihmisellistä eikä puoluehallinto ole niin jumalallinen laitos, ettei se erehtyisi, sillä aika on ollut kriittinen. Viaporin kapinan aikana levisi siellä, missä minä olen, sellainen huhu . . . (Ääniä: Mitä niistä puhuu. Puheenj.: ei se kuulu asiaan, ainoastaan jos on jotain muistuttamista toimintakertomusta vastaan saa puhua) levisi huhu

että nyt puoluehallinto ei tee mitään se oli kai porvarien... (Puheenj. keskeyttää). Minä teen vielä kysymyksen ja se koskee sitä kohtaa että puoluehallinto olisi ollut velvollinen lähettämään tietoa maalaisyhdistyksille, meille ei tullut sanomalehtiä ja näin ollen olisi tästä tieto maalaisyhdistyksille ollut lähetettävä.

Sirola: Minä huomautan, että tämä esitettiin äsken. Eihän puoluehallinto ole velvoitettu huomauttamaan, että nyt ei pidä jotain tehdä, eihän puoluehallintoa tarvitse panna vastuunalaiseksi siitä, mitä ei ole tehty. — On sanottu että puoluehallinnon kansliatoimi on käynyt veltosti. Tämän syytöksen minä otan vastaan. Ei ole oltu tottuneita sellaiseen työhön sekä on ollut monia muita syitä, jotka ovat vaikeuttaneet kansliatointa. Pyydän, että kokous ottaisi huomioon olot, joissa toimittiin, ja toivon, että tämä vika korjaantuu. (Hyvä).

Lempinen: Minä olen itse puolestani puoluehallinnon menettelyyn täysin tyytyväinen, mutta niiden tähden jotka ovat toista mieltä minä päätin kysyä mitä varten puoluehallinto ei julistanut suurlakkoa ja mitä varten se ei kieltänyt että lakkoa ei saanut toimeen panna. Mutta jo annettu selitys oli tarpeeksi tyydyttävä vastaus. Siis puolestani suositan hallinnolle vapautta vastuuvollisuudesta.

Kokous hyväksyi puoluehallinnon menettelyn täydellisesti. Puheenvuoroa pyysi Jean Boldt, joka oli tullut kuuntelijaksi. Kun hän ei ollut edustaja, eikä ole ennen kuullut puolueeseen, ei kokous sitä myöntänyt.

Kohta N: o 2. Hyväksyttiin ilman keskustelua.

Kohta N:o 3. Luettuaan tämän kohdan kertomuksesta, lausui selitykseksi

Yrjö Sirola: On oltu eri mieltä siitä, olisiko punakaartien olemassaolo tarpeellinen ja olisiko puolueen piirissä sellaisia sallittava. Puoluehallinto lähti siitä käsityksestä, että kaikesta työväen järjestymisestä on etua ja silloin kuin jotkut järjestyneet joukot haluavat liittyä puolueeseen visseillä ehdoilla, niin siitä ei voisi olla muuta kuin etua. Punakaarteissa oli varsin paljon nuoria puoluetovereita ja niiden kes-

kuudessa vallitsi kiihkeä toiminnan halu, joka ilmeni monella tavalla. Puoluehallinto arveli että kun nämät kaartit saadaan läheiseen yhteyteen suurlakkokomiteain kanssa, jotka olivat työväen valitsemia, niin saadaan ne pysymään aisoissa ja agiteerataan puolueemme piiriin uusia jäseniä sen mukaan kuin puolueemme toimintatapa heille selkenisi. Mitä tulee puheeseen aseellisista taistelujärjestöistä ja huhukin, että sellaisia oli näissä joukoissa olemassa, niin sopii huomauttaa, että nämät eivät esiintyneet siinä muodossa, eikä puoluehallinnolla ollut mitään edellytyksiä pitää punakaarteja tällaisina, kuten on tahdottu väittää. Minä huomautan, että ne punakaartin jäsenet, jotka ovat pitäneet velvollisuutenaan liittyä vapaustaistelijoihin ja kantaa siitä kunnian ja edesvastuun, ovat tehneet sen yksityisinä kansalaisina eikä heitä luullakseni tarvitse ottaa lukuun puoluehallinnon toimintaa arvostellessa. Jos on jotain sanottavaa siitä mitä puoluehallinnon punakaartien itsenäiseen toimintaan nähden olisi pitänyt tehdä tai jättää tekemättä tulee siitä esittää kysymys jälkepäin.

Salin: Sen lisäksi mitä puoluesihteerin asiasta jo lausui, on minulla puoluehallinnon jäsenenä ja tähän punakaartiin juttuun jo syksyllä osaksi osaaottaneena, vielä lisättävä, että punakaarti, niinkuin teistä jokainen tietää, esiintyi suurlakkopäivinä marraskuussa, niin mallikelpoisesti, kaikkea tunnustusta ansaitsevilla tavalla, ettei voinut puoluehallinto toisin menetellä niiden suhteen, kuin se on menetellyt. Kului joi-takin viikkoja suurlakkopäivistä, ennenkuin nykyinen puoluehallinto kerkesi tehtäviinsä tarttua, ja niiden viikkojen ajalla olivat punakaartit muodostuneet jo jotakuinkin huomattaviksi järjestöiksi, ennenkuin puoluehallinnon taholta voitiin asiaan ryhtyä.

Haapalainen: Ennenkuin tässä oikea keskustelu tulee punakaarteista, suotanee minunkin lausua pikkusen ikäänkuin pohjustukseksi. Kun suurlakko tuli, silloin huomattiin että tämän lakon onnelliseen loppuun voi viedä ainoastaan järjestys ja silloin syntyi kansalliskaartit, joiden tehtävä oli puhtaasti järjestyksen ylläpito. Mutta kun suurlakko oli loppu-

nut ja järjestyksen avulla voittoon viety, silloin ilmeni ihmisissä toimintahalua yhä edelleen ja, kuten muistamme, eräät henkilöt ryhtyivät perustamaan tällaista joukkoa, punakaartia, ja vakuutettiin meille että järjestyksen ylläpito tulisi yhä edelleen tällä joukolla olemaan tarkoituksena. Mutta niiden henkilöiden aivoissa, jotka olivat punakaartiaatteen keksineet, heilui ajatuksia että punakaartista tuli korporatsiooni, joka voisi toimia toisellakin tavalla. Puoluehallinto ei voinut olla huomaamatta että punakaartit olivat turmiollisia, mutta se ei voinut käydä asiaan tarmokkaammin käsiksi kun olot olivat sellaiset kun olivat. Sentähden puoluehallinto koetteli jollakin tavoin kontrolloerata punakaartien toimintaa ainakin Helsingissä, mutta tämä kontrollin pito ei onnistunut, se oli ainoastaan näennäistä. Silloin johduttiin ajattelemaan, että puoluehallinto on tietänyt punakaartien todellisesta toiminnasta. Kun alkoivat Helsingin mellakat, niin puoluehallinnolla ei ollut kerrassaan mitään tietoa siitä, mitä punakaarti on sitä edellisessä läheisessä ajassa tehnyt. Huomattiin kuitenkin, silloin kuin Helsingissä pidettiin punakaartien edustajakokous, joitakin merkkejä siitä, että punakaartien toiminta nyt alkaa muuttua jo julkisesti toiseksi kuin mitä se alkuaan oli ollut, sillä tässä edustajakokouksessa puhuttiin jo selvää kieltä. Silloin kuin eduskuntakysymys ratkaistiin, silloin olisi pitänyt tarmokkaasti ryhtyä asiaan niin jotta punakaartit olisi lakkautettu sillä niiden ohjeissahan sanottiin, että ne koettavat valvoa sitä että eduskunta-asia menee onnellisesti läpi. Oli turhaa että tämän ratkaistua ei punakaarteja hajoitettu. Sitte kun tuo punakaartien toinen edustajakokous oli jolloin suunta ainakin Helsingissä muuttui toiseksi, oli mahdoton siihen asiaan tarmokkaammin ryhtyä, puoluehallinnolla ei ollut mitään tuon jälkeen tekemistä punakaartien kanssa, ne toimivat aivan itsenäisesti ja mitä ne sitte toimivat, se on jokaiselle selvä, sitä ei tarvitse tässä lähteä selittelemään. Jotta ne toimivat vastoin niitä sääntöjä, jotka julkisesti oli hyväksytty, siitä oli luonnollinen seuraus että puoluehallinnon täytyi erottaa ne puolueesta tai lausua

se ajatus että punakaartit toiminnallaan ovat astuneet ulos puolueesta.

Sirola: Pyydän vielä huomauttaa että puoluehallinnolla ei ollut mitään aihetta eroittaa kaarteja puolueesta, koska puoluehallinnolle ei ole tehty valituksia minkään punakaartin osaston toiminnan menneen niiden rajojen yli, jotka sille oli säädetty, vaan on puoluehallinto ilmoittanut, että ne jäsenet jotka näin ovat menetelleet, ovat eronneet. Mitä tulee siihen ettei puoluehallinto niitä silloin hajottanut kun eduskuntakysymys oli ratkaistu, niin huomautan, ettei sillä ollut mitään oikeutta sitä tehdä ja sitäpaitsi oli puoluekokous tulossa ja täällä piti asia tulla lopullisesti päätettäväksi. Että Haapalainen puhui punakaartien todellisista ja epätodellisista tarkoituksista, on minulle hämää, koska olen varma siitä, että ne seikat eivät olleet selvät monille punakaarteille kokonaisuudessaan. Niitä koetettiin puolueeseen nähden pitää mahdollisemman selvällä kannalla ja siinä yleensä onnistuttiinkin. Kun punakaartit syntyivät, niin ne halusivat toimia puoluehallinnon yhteydessä. Puoluehallinto hyväksyi tämän ja se on menetelty ohjeittensa mukaan täysin johdonmukaisesti. (Hyvä).

Häkkinen: Tahdoin vaan kysyä eikö puoluehallinnolla ollut mitään valtaa punakaartien yli, mutta koska täällä on se selitetty, niin minä en kaipaa enempää.

Boldtin kahakka.

Jean Boldt: Pyytää taas puheen vuoroa. Sitä ei annettu, selitettiin ettei tämä ole porvarien kokous. Boldt nostaa metelin. Huutaa: Minä syytän puoluehallintoa petoksesta. Te olette pettäneet Venäläiset toverit!

Puheenjohtaja (Perttilä) kieltää, Boldt ei tottele. Syntyy yleinen sekasorto. Poistutaan paikoiltaan. Boldt huutaa suun täydeltä.

Puheenjohtajan paikalle astuu Sirola. Vaatii hiljaisuutta. Keskeyttää kokouksen 10 min.

Edustajat poistuvat salista, järjestävä valiokunta kokoontuu.

Kymmenen minutin perästä alkoi kokous uudelleen. Boldt oli poistunut väliajalla.

V. Sirola esitti järjestävän valiokunnan lausuntona:

Kokous on päättänyt, että muilta paikkakunnilta suosituksilla tulevat puoluetoverit saavat läsnäolo- tai puheoikeuden ilmoittauduttuaan valtakirjain tarkastajille ja näiden lausuman perusteella. Paikalliset puoluetoverit pääsevät parvekkeelle jäsenkortin näyttämällä. Boldt vasta tänään liittyi Oulun t. y:een päästäkseen tänne. Joka häiritsee kokousta poistetaan.

Tämän kokous hyväksyi. Sen jälkeen jatkettiin puoluehallinnon toimintakertomuksen tarkastusta.

Vatanen: Minun mielestäni on asia ihan selvä, sillä punakaartit ovat pitäneet kaksi edustajakokousta, joissa on valittu toimikunta, joka punakaartien asioita tulee johtamaan yli koko maan. Tähän kuuluu 10 henkilöä Helsingistä ja 5 muualta. Niinkuin puoluetoverit tietävät, ohjesäännöt, jotka punakaarti on julkaissut, ovat olleet puoluelehdissä ja painetut jäsenkirjaan ja jaetut punakaarteihin. Johtava toimikunta ei viime päivien tapahtumista tietänyt mitään, ei alkuunpanosta, himmeät on tiedot lopustakin. Säännöissä myös on valtuutettu johtava toimikunta ja puoluehallinto yhdessä päättämään siitä, milloin punakaartit katsotaan tarpeettomiksi olemaan ja niillä on ollut oikeus valvoa punakaartien toimintaa. Säännöt velvoittavat johtavaa toimikuntaa ja puoluehallintoa olemaan mitä läheisemmässä yhteydessä keskenään ja valvomaan punakaartien toimintatapaa. Punakaartin johtokunta valitsi tätä varten keskuudestaan kaksi henkilöä johon tulivat sihteeri ja puheenjohtaja. Ne tapahtumat, mitä Helsingissä tapahtui, ovat yksityistä laatua eivätkä koske koko punakaartia. Sitte kun tulee kysymys siitä josko punakaartia tarvitaan lausun paremmin mielipiteeni.

Pettersson: Minulla ei ole muuta huomautettavaa kun siitä ettei kukaan tulisi väärin käsittäneeksi sihteerin ja punakaartin edustajan huomautuksia. Puoluehallinnolla ei ole ollut oikeutta hajoittaa punakaartia niin kauan kuin se toimi niiden ohjeiden sisässä joista oli sovittu. Vasta myöhemmin

sovittiin tämä menettelytapa että punakaarti ja puoluehallinto yhdessä määräävät koska kaarti hajoitetaan.

Hentunen: Minun tulee kysyä sitä, koska sihteeri mainitsi että punakaartit ovat tehneet itsensä syylliseksi sellaiseen menettelytapaan, jota puoluehallinto ei hyväksy. Kysyisin josko kaikki osastot ovat tehneet itsensä sellaiseen syyppääksi ?

Sirola: Pyydän sanoa että puoluehallinto ei ole viittanut yhteenkään osastoon joka olisi mennyt sääntöjensä ulkopuolelle.

J. Tuominen: Täällä ovat jotkut puhujat epäilleet että olisi tehty sellaisia suunnitelmia ja niissä olisi johtava toimikunta ollut mukana ja puoluehallinto olisi ne tiennyt. Minä olen ollut neljä kuukautta punakaartin johtavan komitean sihteerinä ja ne tiedot, mitä on annettu, ovat olleet julkisia. Ei mitään salaisia määräyksiä ole annettu. Kuinka olisi niistä kukaan tietänyt, kun minä en 'ole? Johtavan komitean tehtävänä on ollut levittää kirjoja ja kirjoituksia, jotka ovat olleet julkisia ja aina saatavia. Mitä on tapahtunut, se on tapahtunut yksityisesti. Edustajakokouksen ohjelma on taas ollut julkaistu lehdissä. Mitä lienee yksityisissä keskusteluissa puhuttu, se ei ole ollut kaartien nimessä. Kaikki mitä on tapahtunut on tapahtunut kaartien tietämättä yksityisesti. Kuinka puoluehallinto olisi voinut mitään tietää muka salaisista hommista kun minäkään en ole tietänyt vaikka olen ollut koko ajan lähempänä. (Hyvä).

Kohta hyväksyttiin semmoisenaan.

Kohdat N:o 4, 5, 6, 7 Ja 8 hyväksyttiin keskustelutta.

Kohta N:o 9. Kosonen: Minulla olisi muistuttamista tässä kertomuksessa lakkoja, erittäin Tampereen lakkoa koskevaa osaa vastaan. Seikka on sellainen, että väärinkäsityksen vuoksi syntyi joksikin vakavia selkkauksia puoluehallinnon suhteesta koko maata käsittävään avustusveroitukseen Tampereen 40 työläiselle, jotka sikäläisten lakkojen johdosta olivat joutuneet kärsimään. Myönnämme kyllä, että nämät Tampereen lakot olivat hyvinkin harkitsemattomia, mutta kuten kertomuksessa mainitaan, oli niillä järjestävä, agitee-

raava merkitys. Kun niiden syntymistä kerran ei Tampereen parhaiten järjestyneen ja vakavimman työväen keskuudessa voitu välttää niin oli niitä ruvettava tukemaan. Ne syntyivät ja niillä on ollut suuri merkitys. Nämät lakot maksoivat puolueellemme 65 tuhatta markkaa. Niistä tuli Tampereen osalle 36 tuhatta markkaa. Tietysti oli Tampereen velvollisuus suurimmat osat suorittaa, mutta meillä on totuttu siihen tapaan että jos lakko syntyy niin ilmoitetaan puoluehallinnolle ja sen kautta vedotaan muiden seutujen työväen apuun. Nämät lakot olivat syntyneet niillä aloilla, joilla ei ollut ammatillista liittymistä tapahtunut. Olemme kaik-kijj yksimielisiä siitä että valmistumattomat lakot ovat vaikeat viedä perille ja niillä on vähän merkitystä. Nyt odotettiin, etenkin lakkolaiset, että puoluehallinto tekisi kaiken voitavansa tämän asian auttamiseksi, mutta puoluehallinto esiintyi hyvin kylmäverisesti ja minä en sitä ihmettele. Jos olisin ollut puoluehallinnossa olisin tehnyt samoin. Mutta kuitenkin kun kerran mikä oli tapahtunut niin oli sitä mahdoton peruuttaa ja erittäinkin kun lakko muuttui poikottaukseksi. Asia oli niin että isännistö päätti ettei se ota työhön niitä 40 työläistä, joita se piti kiihoittajina, on ymmärrettävää että koko maan työväki antoi apunsa lakkotaistelulle ja kun se sitä teki, niin Tampereen työväki kokonaisuudessaan kuin puoluehallinto sekä koko maan työväestö niin oli se selvä sotajulistus sitä kiristystoimenpidettä vastaan, johon isännistö oli ryhtynyt. Mutta tämä lakko näytti että me olemme voimattomia järjestymättöminä taistelemaan. Kun tästä oli tultu selville, niin oli luonnollista että sovinto oli ainoa oikea ja nuo 40 uhria täytyi menettää. Silloin oltiin eduskuntakysymyksen ratkaisuhetkenä. Rauhattomuuksia alkoi syntyä ja minä voin todistaa, että joukot olivat menneet aika pitkälle. Portteja ja muita särettiin ja mentiin järjestämättömiin tekoihin. Neuvottelut johtivat vihdoin siihen että nuo 40 mustan listan miestä täytyi uhrata. Puolueen paikallinen komitea lupasi noille 40:lle että se tekee voitavansa siksi kunnes niiden aineellinen toimeentulo on taattu. Mitään varmaa sitoumusta ei ollut ja puoluehallinnon sihteeri lausui

toivomuksen että puolue mieluummin elättää nämä 40 kuin 2000. Kuitenkin näistä seikoista johtui väärinkäsityksiä ja siitä oli seuraus että nuo 40 työläistä tulivat liika vaativalle kannalle. Ne asettivat vaatimukseksi sen että perheelle olisi pitänyt maksaa 300 ja naimattomille 200 markkaa ja se oli suuri juttu. Minun täytyy myöntää, että kukaan ei ole saanut tässä maassa näin suuria avustuksia. Mutta kun puolue lupasi heille turvata toimeentulon eikä ollut lähempiä sitoumuksia olemassa, missä määrin tämä turvaaminen tapahtuisi, niin Tampereen lakkokomitea katsoi että on syytä pysyä kiinni siinä lupauksessa. Siis puolue on kieltämättä siinä ikäänkuin sitonut itsensä ja kun niin on tapahtunut, niin minä en käsitä, mikä on ihan oikea ratkaisu asialle. Sihteeri huomautti että puolueveroitus ei ole tuonut toivottua tulosta, mutta se on kai niin että tämä verotus ei ole ehtinyt tulla ennenkuin syyskuun kuluessa sisään. Tampereella on noudatettu puoluehallinnon kehotusta, mutta viimeinen päivä jolloin verotus on suoritettava on 15 syyskuuta. Silloin nähdään sen tulos.' Tämä lakko oli suuri ja sitä avusti työväestö muilta paikkakunnilta vähän paitsi Porin ja Tampereen piiri. Tämä aiheutui kai siitä että lakkoja oli niin paljon että kullakin paikkakunnalla tarvittiin varat itse. —

Minä toivon että puoluekokous osaisi ratkaista tämän asian. Kun tämä on tapahtunut ennen ammatillista järjestymistä ja puoluehallinto on ainakin jossain määrin sitoutunut mainittujen henkilöiden turvaamiseen, niin minä en ainoastaan toivo, vaan oikeastaan vaatisin että tämä 2500 suoritetaan ja 10 pennin verotus pannaan toimeen. Siitä kai jäisi tuhat pari yli. Jos tämä-saadaan läpi, niin ei mitään vahinkoa puolue kärsi. Eiköhän olisi velvollisuus tämä työ suorittaa loppuun ja varoa vastaisuudessa kaikkia lakkoisteluita ja asettua sille kannalle kun meidän alkava ammatillinen liike voi sallia. Tässä ei ollut hauska asema ei puoluehallinnolla eikä minulla. Jätän teidän punnittavaksenne, eikä tämä lakko ollut sen arvoinen että tämä olisi saatava loppuun.

Sirola: Kertomuksessa on asiasta lyhyesti huomautettu, minä täydennän vaan esitystäni sillä että kun Tampereen lakot olivat puhenneet ja kysyttiin puoluehallinnolta, niin ilmoitettiin sieltä vaan lyhyesti että puoluehallinnolla ei ole oikeutta lakkolupaakaan eikä kieltoon. Se on koko talven varoittanut lakoista, kun työväki ei ole niihin valmistunut, mutta luultiin että Tampereen työväki oli tosiaankin lakkoon valmistunut. Sanottiin suorastaan että Tamperelaiset itse takaavat lakot. Puoluehallinto ajatteli, jos tamperelaiset jaksavat itse pitää lakkonsa ja ajaa ne läpi keskinäisellä veroituksella niin on se heidän oma asiansa. Lakot syntyivät. Ei liene tarpeellista pitkät selvittelyt siitä kuinka ne syntyivät, jokaiselle lienee siitä kokemusta. Vähän järjestynyt työväki ei voi koota riittäviä lakkokassoja. Näin kävi Tampereläkin. Syntyi suuria lakkoja, joita työväestö muualla ryhtyi avustamaan ja puoluehallinto, kuten Kosonen sanoi, kylmäverisesti kohteli niitä. Minä pyydän tässä lukea asiaa koskevan kohdan: (Puoluehallinnon julistuksen ?) puolueen kiertokirjeitä. (Luki). Koska kuitenkin lakon loppuaikoina uhkasi syntyä yleistä epäjärjestystä ja asia oli muutenkin pitkälle kehittynyt, niin lähetti puoluehallinto sinne 1000 mk. luottaen että runsaslukuinen puolue suorittaa suostutun 10 pennin veroituksen. Samalla perusteella puoluehallinto myönsi mustan listan henkilöille 2500 markkaa sen lisäksi mitä oli tullut ulkomailta siksi että puolueen arvon katsottiin sitä vaativan eikä siksi että puoluehallinnon puolelta olisi sitouduttu mihinkään muuhun kuin että kysyttäessä lakon lopettamisesta telefoonissa sanoin: totta kai on helpompi elättää 40 kuin 2000. Sitte nämä lakot loppuivat ja puoluehallinnolle esitettiin lasku. Jokainen käsittää, että puoluehallinto ei ole mihinkään laskun suorittamiseen velvoitettu. Puoluehallinto vielä kehoitti 10 pennin veroitusta kii-rehtimään. Minä matkustin Tampereelle, jossa ehdotin, että puoluehallinto luovuttaisi varat ja Tampejeen työväenyhdistys sen takaisi, puoluekokous lopullisesti ratkaisisi, johtokunta ei sitä luvannut, mutta kaikki johtavat henkilöt vakuuttivat käsityksensä olevan että Tampereen työväenyhdistys

sen tulee myöntämään. Hämmästykseni oli suuri kun sain kuulla, ettei yhtään ääntä kokouksessa ollut kuulunut sen asian puolustukseksi. Kuten tulee näkymään, on puoluehallinnon lakkorahastossa jo ilmankin tässä asiassa vajuus, jota puoluehallinto yhä odottaa täytettäväksi veroituksen kautta varsinkin niiden lukuisten lupausten johdosta, joita on tullut. Koska tämä on rahakertomus, niin se menee tili kertomuksen yhteyteen. Nyt on keskusteltava siitä onko puoluehallinto edes jotakuinkin löytänyt oikeata tietä tässä kysymyksessä vai onko se menetellyt liika kylmäverisesti vai liika auliisti Tampereen lakkolaisiin nähden sillä molemmilla puolilla on tuntuvia puolustavia syitä olemassa. Se on menetellyt kylmäverisesti, koska se ei ole avustanut enemmän, se on menetellyt lämpimästi koska se on antanut varoja, joita ei ollut kaikkia vielä sitä varten varattuna. Kysymys olisi ehkä paras lähettää tutkittavaksi valiokuntaan.

Huttunen: Koska tässä on kysymys lakoista niin tahdoisin mainita pohjolan tukkityöläisten lakon. En tahdo sitä seikkaperäisesti kosketella, pyydän vaan saada selitellä pääkohtia. Jos ensin saan kosketella lakon alkuun. Kuten puoluesihteerini sanoi, on varoitettu ryhtymästä lakkoihin jotka voisivat olla esteenä valtiolliselle menettelylle, mutta kuten muistamme, tempasi suurlakko työväen pohjolassa mukaansa ja sama suurlakko tempasi mukaansa myös tukkityöläisten joukon. Tämä ei tapahtunut siksi ettei se olisi lakkoon ennen ryhtynyt, mutta saatuaan nyt paremman tilaisuuden käsitti tukkityöläisten joukko, että nyt jos koskaan on heilläkin tilaisuus käydä parantamaan asemaansa. Silloin ryhtyivät he kahdeksatta kuukautta kestävään taisteluun ei ainoastaan ajaakseen valtiollisia asioita, vaan saadakseen kahleet pois päältä. Mutta se kohtasi jyrkän vastarinnan. Sillä sikäli kun tunnen lakkoja, oli täällä vastarinta järjestettyä ja kovaa, niin ettei sellaista ole muualla ollut. Täällä ilmoitettiin yhtiön kärsineen 400,000 markan tappion, mutta se ei sittenkään myöntynyt. Voi siis tästä käsittää, kuinka kova oli tätä joukkoa vastassa. Mutta silloin kuin taistelu alkoi, päätettiin että pyydetäisiin avustusta että taistelu voitai-

siin perille ajaa. Tein itse puoluehallinnolle pyynnön, mutta vastattiin ettei ole kun 300 markkaa. Pyyntö oli 3000 markkaa, mutta seuraus oli ettei sitä saatu ja niin lakkoa täytyi jatkaa sillä päämäärällä että se on saatava onnistuneeksi. (Huutoja mitä siitä kertoo, ei kuulu asiaan). Tahdon vaan lyhyesti mainita mitä on voitettu. Avustusta ulkoa ei saatu kuin vajaata 2000 markkaa. Suurin avustaja on ollut Oulun työväenyhdistys. Tukkiyöläiset kuitenkin olivat päättäneet että he vievät asiansa läpi ja ovat saaneet voitoksensa sen että miehet jotka ennen ansaitsivat 2 V2 markkaa päivässä siis viikolle 18 tahi 20 markkaa nyt saavat viikossa 11 markkaa 10 penniä enempi kuin viime kesänä. Suurin syy millä tahdottiin kiristää työväen asemaa . . (Ääniä: riittää, riittää. Puheenj.: on parasta että puhutaan siitä mitä puoluehallinto on tehnyt ja mitä sen olisi pitänyt tehdä. En tahtoisi keskeyttää, mutta aika ei riitä.) Lopetti.

Sirola: Huomautan vaan että tämmöisiin pyyntöihin ei ollut mahdollisuutta myöntyä, sillä ei voitu lainata järjestöille, joiden kokoonpanosta ei ollut mitään tietoja ja jotka puolueeseen olivat siinä suhteessa että heillä oli *aikomus* tulla puolueeseen jäseniksi, kuten avustusta pyytäessä ilmoitettiin. Ja kun samaan aikaan puolueen jäsenet olivat lakkoja tekemättä puoluehallinnon ohjeiden mukaan tai lakossa ilman onnistusta niin puoluehallinto katsoo tehneensä oikein, kun sille eivät tunnetut henkilöt eikä järjestöt voineet näiden lakkojen merkitystä selvittää. — Muuten käytän tilaisuutta huomauttaakseni, että ei puoluehallinto ole kieltänyt ettei lakkoja saisi tehdä ensinkään taloudellisten kysymysten eduksi. Se oli selittänyt, mikä on asema lakkoihin ryhtyessä ja antanut asianomaisten itsensä päättää.

Martikainen: Välimäen tehtaalla aloitettiin lakko samaan aikaan kuin Tampereella ja oli ilmoitettu että on vaikea saada avustusta niin päätettiin alkaa lakko omilla voimilla ja mentiin onnellisesti läpi ja saatiin voitot, joita voisi esittää. (Puheenj.: tämä ei kuulu asiaan.)

Lainio: Minä en olisi pyytänyt puheenvuoroa ollenkaan, mutta kun keskustelun aikana ilmeni kaksi eroavaa näkökan-

taa niin tahtoisin selvitykseksi sanoa että puoluehallinto on menetellyt niinkuin se on menetellyt. Kosonen sanoi että puoluehallinto on niin ja niin menetellyt, mutta mikäli minä tästä sitoumuksesta tiedän ja luulen että telefoonikeskusteluihin ei ole pantava mitään merkitystä. Olisi paljon huomautettavaa, mutta olkoon.

Puttonen: Tahtoisin huomauttaa Kososelle että verotus on tavallaan itsenäinen teko. Meillä oli myöskin lakko emmekä kääntyneet puoluehallinnon puoleen. Ihmettelen miksi Tamperelaiset pyysivät. Puoluehallinto on menetellyt oikein ja ne jotka sitä vastustavat ne eivät ole oikeassa. Valtiollinen taistelu on tärkeämpi kuin leipätaistelu. Puoluehallinto on menetellyt oikein.

Kosonen: Olen sanonut että puoluehallinto on menetellyt hyvin, mutta olen moittinut että meillä on joukkoja, jotka eivät välitä ohjeista, vaan menettelevät niinkuin tahtovat. Minä ajattelen että olisi viisainta lähettää asia raha-asiaain valiokunnalle eikä siitä jatkaa keskustelua. Minä hyväksyn puoluehallinnon lakkokertomuksen, mutta minulla on velvollisuus mainitsemani 40 puolesta esittää asia ja että puolue päättäisi sinne tahi tänne eikä jättäisi asiaa avonaiseksi, varsinkin kuin se on päättänyt 10 pennin veroituksen. 40 puolesta tahtoisin että täytyy tulla selväksi miten asia on. Sihteeri käydessään Tampereella ja pyytäessään takaukseen teki esityksen että puoluekokoukseen asti Tampereen työväenyhdistys tulisi takaukseen ja puoluekokous vahvistaisi onko laina hyväksyttävä! vai ei. Yhdistys ajatteli kun kerran vaan puoluekokoukseen asti on takaus kysymyksessä, niin pidetään tarpeettomana että tällaiseen takaukseen ryhdytään.

Sirola: Puoluehallinto kysyi Tampereen työväenyhdistykseltä meneekö se takaukseen tämän rahan maksusta siltä varalta että kokous ei pitäisi sitä tarpeellisenä menoeränä. Puoluehallinto tahtoi tietää, onko tämä menoerä tarpeellinen vai ei. Kääntyen Tampereen pätevimmän toimikunnan puoleen lakkoasioissa vaati se sen takausta. Tampereen yhdistyksen johtokunta sillä, ettei se mennyt takaukseen, taval-

laan todistaa, ettei asia ollut niin tärkeä. Kannatan että se menisi raha-asiainvaliokuntaan.

Jokinen: Puoluehallinto on menetellyt oikein, missään tapauksessa ei sitä voi moittaa. Ei puoluehallinto voinut myöntää avustusta kun valtiollinen taistelu oli astumassa esiin. Yhdyn Kososeen.

Häkkinen: Kysyisin onko puoluehallinto tehnyt mitään Jokioisten ja Laukon torpparilakoissa?

Sirola: Arvattavasti ovat toverit nähneet ne kirjelmät, joissa masentamatta toimintahalua on selitetty niitä vaaroja, joita torpparilakoista on.

Mitä Jokioisten ja Laukon lakkoihin tulee niin edellisen suhteen huomautan, että arveltiin, että ne ovat vanhoja järjestyneitä ja ovat kerran ajaneet lakkonsa läpi, osannevat sen tehdä nytkin. Laukon lakon suhteen ei ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin kun kerran masentaminen olisi ollut rikos ja avustusta ei annettu koska he eivät tarvitse leipää vaan asiamiestä ja sitä on koetettu antaa. Lehdissä on kyllä selitetty torpparilakon haitat ja vauriot. Puoluehallinto suorastaan ei ole siinä suhteessa ryhtynyt toimenpiteisiin.

Reinholdson: Pyydän sanoa että puoluehallinto on menetellyt liika heikosti kun Tampereen lakkolaiset olivat vaatineet, niin se myönsi 2500 markkaa. Puoluehallinnon olisi pitänyt olla lujempi eikä antaa pakottaa itseään. En voi hyväksyä että puoluehallinto on niin heikko.

Sirola: Puoluehallinto ei ole mitään pakotuksesta myöntänyt vaan harkinnan perusteella 2500 markkaa. Sen jälkeen alkoi jyrkkiä vaatimuksia, mutta ne eivät sen kantaa voineet muuttaa.

Janhunen: Katson puoluehallinnon menettelleen heikosti että meni myöntämään 2500 markkaa ja tekemään vajauksen. Sitä kohtaa en katso oikeaksi. Kannatan että asia, niinkuin täällä on ehdotettu, lähetetään raha-asiainvaliokuntaan.

Paasivuori: Minä luonnollisesti hyväksyn puoluehallinnon menettelyn oikeana ja olen minä sitä mieltä että jos lakkoja ei aleta puoluehallinnon luvalla niin ei ole oikeutta